

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Viator Christianvs Recta Ac Regia in coelum Via tendens

Soliloquium Animæ. Vallis Liliorum. De Tribus Tabernaculis. Gemitus & suspiria animæ pœnitentis, seu de Vera Compunctione Cordis. Cohortatio ad Spiritualem profectum

Thomas <von Kempen>

Coloniae Agrippinae, 1682

Thomæ A Kempis, Canonici Regularis S. Augustini Soliloqvium Animæ, Ignitis in Deum affectibus excitandis aptissimum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53320](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53320)

THOMÆ AKEMPIS,
CANONICI REGULARIS

S. AUGUSTINI

SOLILOQVIVM
ANIMÆ,

*Ignitis in Deum affectibus exci-
tandis aptissimum.*

Bb 4

PRO-

C
u
m
v
t
co
fl
be
t
s
r
i
e
t
i

PROLOGUS:

Consolationis gratia, aliquas sententias devotas in unum coacervavi libellum, quæ meo pectori charius committere volui. Et quasi quoddam delictabile pratum, variis arboribus confitum, pulchrisque venustum floribus habere disposui. Vbi ad legendum specularandumque optabiles materias tempore necessitatis, pro fovendis animis tædio vel mœrore oblectis, quandoque introirem.

Vt autem lucide & prompte invenirem, sub qua arbore requiescerem; vel quis ad legendum flos gratior esset, singula capitulorum loca * rubricatis titulis præfulgere feci.

Vario etiam sermonum genere, nunc loquens, nunc disputans, nunc orans, nunc colloquens; nunc in propria persona, nunc in peregrina; placido stylo textum præsentem circumflexi.

Rogo ergo, nemo legentium indignans moveatur super scribentis manum, quia sibi taliter

B b s con-

* Pro rubricatis titulis numeros posuimus.

Scopus & mens auctoris in hoc Soliloquio conscribendo.

Observa varias personas in his Soliloquiis loquentes, quas nos fere passim indicavimus.

PROLOGUS.

confabulari placuit. Ignoscat quoque incompositioni, & facilitati dictaminis, pensans quod Deo non artificiosa, sed simplicia & pura magis redolent.

Quod si fortè uspiam sensus aut minus integer, aut minus clarus apparuerit, super his più flagito correctorem; denuncians ei, si quid ineptum inveniit, ex inadvertentia potius, quàm ex proposito id mihi proruisse.

Adhuc, quia humana judicia (quamvis probabilia) falli possunt; ad te omnipotens Deus & Pater luminum, supplex discipulus recurro, & istud Soliloquium tibi represento; ut tu digna approbes, vitiosa improbes; mihi que vel alteri fideli seruo retius serenanda, qua displicent, insinues.

ORATIO

Pro impetranda animi tranquillitate ad capiendas Scripturas.

Precor itemque Pater sancte, largire mihi exiguo mancipio tuo, tempus & horam commorandi in uberrimis pascuis Scripturarum, qua mea charissima delicia sunt, & erunt; donec dies aternitatis illucescat, & umbra mortalitatis inclinetur.

Sub-

PROLOGUS

*Subtrahere proinde curas inu-
ales, amores temporales, passio-
nes noxias, aliasque causas ab
otio concupito me retardantes:
Oportet enim liberum esse ani-
mum & tranquillum, de intimis
& divinis meditari cupientem.
Ideo, ut talem consequi merear,
benedictione cœlestis dulcedinis
tua me imbuere digneris & in-
fundere; ut tibi ad gloriam, mihi
quoque ad qualemcumque lo-
quar consolationis gratiam.*

Liber &
tranquil-
lus ani-
mus ad
meditan-
dum de
divinis
idoneus.

 SOLILOQUIUM
ANIMÆ.

CAPUT I.

*De desiderio anima quærentis
Deum.*

Obserua hîc colloquentes Theophilum, Philotheam, & Dilectum; seu Hominem, Animam & Dominum.

Psal. 72. **M**ihi autem adharere Deo bonum est.

O breve & dulce verbum, Deum amplectens, & mundum excludens uniuersum! Quid amplius dicendum, & quid ultra cupiendum? Nonne satis est, si fiat, quod jam dictum est? Et si dicantur alia & alia multa, nonne ad hoc unum reducenda sunt omnia? Dic ergo anima mea cum Propheta: *Mihi autem adharere Deo bonum est.*

O Deus meus, tu unicum bonum meum, solus bonus & dul-

cis.

eis. De te loqui, dulce est aman-
 ti; de te cogitare, suave est de-
 voto; cujus cor non est in mun-
 do, sed totum absconditum in
 cœlo. Ut tu sis ei sola vera re-
 quies, & intima suavitas; nec his
 crucietur quotidie, ubi têtat fal-
 sa cupiditas. Deus meus, quomo-
 do est illi in corde, qui tuo fer-
 vet amore? Quale gaudium ejus,
 quem nulla delectat creaturarum
 vanitas? An non vox ejus canit
 in Psalmo, de quo & sermonis
 suscepi exordium, & talis est: *Ibid.*
Quid mihi est in cœlo, & à te
quid volui super terram?

T. O anima sancta, anima de-
 vota, & ad Deum suspensa, quid
 hoc audio de te? Quid est, quod
 loquaris? Parva tibi videntur,
 quæ in cœlo sunt & in terra?

2. P. Parva mihi sunt omnia.

T. Quid ergo quæris? Quem
 vis sine istis? Et ubi invenies eum
 sine his? Habetne nomen, aut lo-
 cum, aut habitationem ad quæ-
 rendum? Ubi est locus habitatio-
 nis gloriæ ejus, de quo cecinisti,
 dicens: *Domine dilexi decorem*
domus tuae, & locum habitationis
gloria tuae? *Psal. 25.*

B b 7 Re-

Responde obsecro mihi. Nam si poteris eum mihi indicare, ibo tecum & quæremus simul, eritque Deus tuus Deus meus; & bene nobis, cum fuerit inventus à nobis & detentus.

3. P. Quid hoc quæris à me; aut cur tale aliquid scrutaris apud me? Putas, quod tibi talia dicam, aut dicere valeam? Quod si charitas favet, nonne rei hujus raritas, aut etiam secreti profunditas magis dicere prohibet? Quid me interrogas? Interroga eos, qui audierunt & viderunt. Ecce hi sciunt, quis sit ille, quem quæris.

Sed potius eum interroga, qui novit omnia. Ipse enim est, de quo fit sermo: qui melius se tibi indicabit: & ubinam habitet, longe clarius demonstrabit. Is utique est, qui docet hominem scientiam; dat quoque humilibus gratiam suam.

Accede ad eum, qui revelat se ipsum, cum voluerit, & cui placuerit; nec est qui sine eo aperiat. Potens est solus revelare tibi gaudium amantium se, & ultra
quam

*Psal. 93.
Iac. 3.*

quam potes à me discere.

4. T. Et nunc, quid sic loqueris anima sancta & humilis? Ne aestimes me velle à te inquirere, quod forte sciri non oportet, aut nequeat dici. Maneat secretum tuum tibi; clausum sit super te ostium tuum; stet firmum signaculum fidei: non moveatur velum à sanctuario. Manduca panem sanctum in sacrario. Intra tabernaculum domus tuæ; ascende superius cœnaculum; ingredi cellarium Regis æterni; aut quod præstantius est, & amabilius sonat, thalamum scilicet cœlestis Sponsi tui.

Scio scriptum: *Non est bonum Matth. 15.
sumere panem filiorum, & mittere canibus ad manducandum.*
Novi hoc, & legi. Tu autem vide, quid sequitur, & miserere mei secundum eloquium ejus, quæ dixit: *Catelli edunt de micis cadentibus de mensa dominorum suorum.*

Noli proinde celare verbum, quod sciscitor: sed de ubertate internæ suavitatis effunde vel unam scintillam amoris igniti. Da
gut-

guttam parvulam vini pretiosi; e-
mitte de optimo unguento ve-
modicum odoris: ut & ipse gusta-
re valeam, cujus tibi nota est
pars optima, & amabile tam cre-
bro solamen.

Deus
quid in se
sit, nemo
valet di-
cere; quid
in nobis,
fortasse
aliquate-
nus.

s. Quid cunctaris? Satis fac de-
sideranti, & aperi ostium amico
jam tertio pulsanti. Dic dilecta
de Dilecto, me tamen non negle-
cto. Si non vales, sicut est, dicere,
dic utcumque potueris. Nam di-
cere sicuti est, quis valebit? Et
quis dicentem caperet?

Ergo si non ut in se est, dic
saltem qualis sit in te. Si non quid
sibi, eructa tamen, quid boni fe-
cerit tibi. Quis enim, quid sit in
se, investigabit? Tu non poteris,
eo quod confessa sis, & non ne-
gasti, dicens: *Mirabilis facta est
scientia tua ex me, confortata
est, & non potero ad eam. Quo-
ibo à spiritu tuo?*

Si ergo non sufficis penetrare
spiritum tuum, quem creavit
Creator & Vivificator omnium
spirituum, quomodo penetrabis
in creatum? Nonne ideo stupens
dixisti: *Domine quis similis tibi?*

Dic

Dictamen obsecro, per aliquam similitudinem, cujus essentiam necdum attigisti. Neque enim ex parte negare debes, cuius totum revelandum non æstimas.

6. P. Fateor (inquit) quia nimium curiosus es tu, & importunus mihi. Perscrutaris omnia mea, & ad secreta cubilis mei mittis manum tuam. Misi te ad illum, & iterum venis ad me? Me quæris, an ipsum? Sed quæro à te, cujus es spiritus? Quiesce obsecro, & noli mihi molestus esse, quia supra me est, quem quæris.

7. T. Et dixi: Nam quid qui Deum quærit, tam facile conquiescet? Noli protrahere sermonem, quæ potes cito adhibere consolationem. Quousque animum meum suspendis? Quid dicis, & non dicis? Vivit anima tua, quia non dimittam te, nisi benedixeris mihi. Etenim pro benedictione mea erit, si ostenderit eum mihi. Jam ergo, si vidisti illum, dicito mihi palam, & ego eum tollam.

Gen. 32.

8. P. Rursus illa; Video te in de-

desiderio esse, & in amore Creatoris laborare. Rem difficilem me postulas ; & nescio, an fieri possit, quod optas. Scit bene, quem quæris, quia non est meum hoc dicere tibi. Videtur tale esse scrutinium tuum, quale & sponsæ in Canticis: *Indica mihi, (inquit) quem diligit anima mea.*

Cant. I.

Vis ergo à me discere, quis sit iste: aut quid boni mecum egerit ipse? Utrumque autem secretum meum mihi. Sed non es contentus: nec illius magnitudine deterreris, qui cœlos excedit: nec mea parvitate averteris, quæ nullius momenti sum in conspectu ejus. Cur imposuisti mihi onus istud? Hoc enim dicere labor est ante me, donec intrem in sanctuarium Dei & intelligam. Cur vis scire, quod loqui non licet?

2. T. Et dixi: Numquid non libet? Et permaxime. Placet enim ea sæpè magis scire, quæ difficilius panduntur. Mihi tamen quæso ne ita difficilis sis, ut omnino taceas. Ne timeas, quod hæc
ini.

inimicis mox prodam. Servabo
verbum tuum amicis, & valde a-
micis. Secure dicas mihi, in se-
creto silentii tui. Ecce duo hic
foli fumus. Nec ego levitate, nec
tu arrogantia delectabimur; sed
in eo, qui nos confidere sibi fecit,
de quo & loquimur.

Si autem supervenerit ipse,
demus locum, & sit in medio no-
strum. Et si dignetur loqui, liben-
ter audiamus, nosque interim si-
leamus. Tu autem non teneberis
illa hora respondere votis meis;
Illo enim loquente, silere debet
omnis caro.

10. P. At illa: Bonum pactum
est. Sit ille tantum nobiscum, &
feramur ad secretum nostrum.
Sit ipse dux verbi, & ducat, quo
nos ire delectat.

Dilectus iste, de quo diligen-
tissime sciscitaris, talis ac tantus
est, ut sermone non possit expli-
cari, cum sit ineffabilis. Tam al-
tus, & superexaltatus est omni-
bus creaturis, ut sit semper in-
comprehensibilis. Virtus ejus, &
magnificentia ejus interminabi-
lis. Quidquid de eo dicitur, aut
scri-

Deus in-
effabilis,
incom-
prehensi-
bilis, in-
termina-
bilis.

scribitur, indignum eo totum creditur, quia omnibus superferatur.

Cœli dixerunt: Pertransiuit nos & ascendit, inualuitque supra nos. Terra respondit; Si cœli cœlorum non capiunt, nolite me interrogare. Stellæ cecinerunt: Tenebræ sumus, & non lux, si illuxerit. Mare contremuit, & ait: Non est in me, & abyssus ignorauit.

Audis, quid isti dicunt? Audiui, & conturbatus sum, à voce eorum contremuerunt labia mea. Quid ergo fiet, si interrogauerimus eum. Interrogemus: Domine, si tu es ipse, de quo cecinere viri, & cui omnia deserviant per tempora?

Exod. 3.

11. D. Utique: Ego sum qui sum, & præter me non est alter. Ego primus & novissimus, omnia creans & gubernans. *Vivo ego, dicit Dominus, quia regnabo in æternum & ultra.*

Apoc. 1.

12. P. Quid dicis nunc vermicule, circumfusus tanto lumine? Ecce dilectus tuus loquitur tecum, quem putabas esse mecum.

Me.

Mecum erat, quando illi dice-
bam; *Mihi autem adhaerere Deo,*

Psal. 72.

bonum est. Tecum erit, si dixeris

& tu; Renuit consolari anima

Psal. 76.

mea, & diem hominis non con-

cupiui; sed in te Domine spera-

Psal. 83.

bo, tu es enim rex meus, & Deus
meus. Non eris similis vagis a-
matoribus, sed unicus unici, uni-
cum requirens, qui nullum de ex-
ternis admittit sodalem.

Sermo ergo tuus, solus cum
solo: etiam si abierit, sede vidua,
patienter ferens omnia. Nam hic
est modus ejus, ire, & redire, &
probare sibi dilectam, atque in a-
more facere perfectam.

Dilectus
vicissitu-
dine re-
cessus &
accessus
probat
amantes.

Non te conturbet recessus, si
optas ejus accessum. Expecta, re-
expecta; modicum ibit, & post
modicum redibit. Hoc tamen
totum amor facit, qui nunc fert
ad summa, nuncque demittit ad
ima.

13. Amore ejus gratiosissimus,
cunctis flosculis suavior, liliis
candidior, & micantibus gemmis
pulchrior. Ejus siquidem amori
nil in creaturis est præferendum:
& ideo pro ejus amore totum de-
spiciendum.

Ego

380 SOLILOQUIUM

Ego tacta amore ejus intrinsecus, intantum cœpi ardere corde tenus: ut omnibus licentiatis creaturis, ejus solummodo precarer castissimos amplexus: & insuetam multis edidi vocem, tamquam carbonem ignitos de fornace ardenti proferens. *Psalmi 72.* *Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.*

Intellige nunc de Dilecto tuo qualis ac quantus sit; qui omnia etiam entia incomprehensibiliter transcendit. Et licet sit ineffabilis, & omnino inexcogitabilis, quia interminabilis; est tamen multum amabilis, attrectabilis, socialis, exorabilis: ita ut cum capi nequeat, miro tamen modo amari possit.

Etenim amando capitur, amando stringitur, sed desiderando quæritur, orando pulsatur, expectando promeretur. Si necdum tibi satisfeci, satisfaciat ille, quem quæstisti, & doceat te, super omnes docentes, se invenire.

CAP.

CAP. II. De districto Dei
iudicio.

Lætetur cor meum, ut timeat *Psal. 85.*
nomen tuum.

Deus meus, multum amabilis
es, sed & terribilis multum. Qui
amat, gaudeat: timeat verò qui
non amat. Qui nec timet nec a-
mat, stolidus est & insanus.

Est enim *horrendum, incide-*
re in manus tuas. a Et quis pra *a Heb. 10.*
timore, iram tuam dinumerare
poterit? b Aut quis stabit ad *b Psal. 89*
videndum te in iudicio ventu-
ro? c Quia sicut rugitus leonis, *c Mal. 3.*
sic rugitus tuus: & sicut ignis
vibrans, gladius tuus. d A cla- *d Isaias 5.*
more vocis tuæ commovebuntur
omnes inhabitantes orbem: &
concutientur omnia fundamen-
ta terræ, cum veneris.

Quis ergo non timebit? Aut *Deum i-*
quomodo poterit quis effugere *ratur*
manus tuas? Si absconderit se ho- *nemo po-*
mo subter petram firmissimam, *test effu-*
tonabis super eam, & scindetur *gere.*
fortitudo ejus. Et si latuerit in
peluncis aut in montibus, inde
erue.

eruetur, & sustinebit iratum, qui clari
non studuit habere placatum. Ver

Hebr. 4.

2. Certe non est locus, ubi h
mo à facie tua abscondatur. Om
nia enim tibi nuda sunt & ap
ta: penetras quoque omnia in
riora hominis, & subtilissim
cogitationum motus perspic
Nullum ergo secretum clausu
oculis tuis.

Prov. 2.

O quàm terribilis eris pecc
toribus & induratis mentibus, c

Psal. 52.

modò gloriantur cum male
cerint, & exultant in rebus p

Securitas
carnaliū;

simis, & dicunt: Non videt D
minus, non intelligit Deus. Ta

Psal. 9.

quam non sis venturus, sic infla
tur verbis in manibus; & avertu
oculos suos, ne videant in fine

Quem e-
xitum
habitura,

Tu autem venies hora, qui
non æstimant; capienturque pe
catorum suorum laqueis. Et sic
fures & latrones comprehen
confundantur, sic confundentur
in tempore suo. Deridebis eos
qui nunc derident tuos, & redd
eis malitiam suam, qui odio h
buerunt justitiam tuam.

Modo surdescunt ad voce
tuam; sed veniet tempus, quand

m, clamabunt, & nemo exaudiet.
 um. Vertunt nunc verbum tuum in
 bih fabulam, sed convertentur tunc
 e. Omnes in flammam. Egredietur e-
 apenim sermo tuus horribili flatu,
 t in percutietque impios & incredu-
 Tim los sine misericordia.

spic 3. Quid tunc dicet superbus
 auf inflatus scientia, ac tumens po-
 tentia? Quid respondebit, cum
 ece tuba novissima insonuerit? Quā-
 as, do tu Domine Deus noster, cum
 ble Angelis & Archangelis, in ma-
 es p jestate apparueris?

D Tunc certe obmutescunt o-
 Ta mnes iniqui illusores verbi tui: &
 rffl conturbabuntur undique, qui
 rtm non timuerunt devotos tuos in-
 nen fectari.

qu Tunc confundentur confusio-
 pe ne maxima, qui relicta conscien-
 fic tia & honestate vitæ, vanitatibus
 her se subdidere & illecebris. Tunc
 ent solvent pœnas, qui carni laxa-
 s eo runt habenas. Tunc dabunt mu-
 dde gitum ad cœlum, qui nunc tym-
 o h panum tenent & chorum.

oce Tunc totum vertetur in lu-
 and stum, quicquid per immodera-
 cl tum gaudium est contractum.

Cc

Tunc

*Impio-
 rum hor-
 renda
 confusio
 in judi-
 cio.*

Matt. 13.

Tunc ligabuntur in fasciculos ad
comburendum, qui socii fuerunt
ad inebriandum. Et quos amo-
ligavit in culpa, ultrix flamma si-
mul rotabit in pœna.

*Cæcitas
amato-
rum hu-
mili
seculi.*

4 O stulti & miseri! O vesani
& cæci amatores seculi, quid a-
gitis & præ tenditis? Quomodo
effugietis iram Domini? Cur a-
æternos cruciatus festinatis pro
modica voluptate, quam amatis?
Cur gehennam non horretis,
qui parvam pœnitentiam sic te-
metis? Et qui mortem carnis fu-
gitis, quare æternam animæ mor-
tem non præcavetis?

*Deus in
iudicio
inexora-
bilis.*

Nisi ergo conversi fueritis, &
pœnitentiam egeritis, hæc hor-
renda mala igneaque tormenta
(Deo vindicante) non evadetis.

Tremens factus sum ego, dum
extremum penso diem & horam
quoniam tunc Deus non flecte-
tur precibus, sed erit justus ju-
dex omnibus.

Sancte Deus, sancte fortis
sancte & misericors Salvator, a-
maræ mortine tradas me; sed da
locum pœnitentiæ, ut dignus
queat

queam peccata mea deflere,
priusquam defungar hac luce.

CAP. III. De dolore & fletu
peccatorum.

Dolor meus in conspectu
meo semper.

ORATIO

Pœnitē-
tis pul-
cherri-
ma.

Psal. 47.

Deus meus, vitam meam ma-
culavi peccatis multis; sed vide
lacrymas meas, quas fundo in
conspectu tuo pro eis. Scio enim
quia non habitat in me bonum;
& quamdiu mortale gero cor-
pus, non sum liber à peccatis.

Rom. 7.

Facio igitur malum, & pecco
quotidie; & quod gravius est,
multa patior abire sine gemitu &
digna contritione. Nam exteriori-
bus rebus & vanis curiositati-
bus sæpius intentus & implexus,
non possum tam celeriter rever-
ti ad salutare fletus.

Occupatio exte-
riorum,
remora
compun-
tionis.

Ideo tam fortiter multipli-
cantur in me peccatorum tene-
bræ, fontes obstruentes gratiæ,
& venas divinæ consolationis
non admittentes. An istud par-
vum est malum? Grande est hoc
malum Deus meus; & fit tanto

grandius, quanto citius transit
corde, nec ullo me pungit dolo-
re.

2. Domine, nunquid non re-
spicies? Quamdiu illudam te, &
fallam me? Usquequo taces Do-
mine? Ubi est virga? Ubi stimulus
& baculus? Quare subtrahis ju-
diciū & infernū ab oculis meis?
Si starent hæc ante me, putas,
negligenter agerem?

Si taces emendationis gratia,
patientiam exhibes; sed si negle-
xero, nonne acriter post corri-
ges? Si non hic, certe in futuro
corripies. Nil quippe transibit
inultum; nec parvum, nec grande
peccatum. Sed multo melius hic,
ubi fructuosus fletus, labor bre-
vis, satisfactio acceptior, & re-
conciliatio facilior est.

Ne parcas igitur virgæ, sed a-
cri collyrio unge oculos meos:
nec in posterum reserves mala
mea, ne fortè tradar tortoribus
ad solvendum novissimum qua-
drantem. Melius est nunc parum
& salubriter pungi, quàm postea
tam acerba luere tormenta pur-
gatorii.

Memoria
iudicii &
infernī
stimulus
pœnitē-
tiæ.

Optat
nunc po-
tius quàm
postea
puniri.

Lugendum ergo mihi, & dolor ingens pro peccatis est habendus. Multa enim habeo, quæ defleam, sed unde rideam, non habeo causam. Tenebræ cordis & lubrica conscientia, casus in vitia & occasus gratiæ, flere & gaudere mihi suadent, imo ex angustia me sæpè compellunt.

Cogitans quoque diversas tentationes & malorum incurfus, ad quid risus? Parce mihi Domine, parce mihi. Si enim flevero, tactus dolore cordis intrinsecus, non est mirum, quia tempus flendi est. Felix hora, quando nascitur mihi pro peccatis dolor. Beata lacryma, quæ fluit ex contritionis vehementia, circumspecta omni cordis macula.

3. Et quis sufficit, abyssum hanc plene discutere, & latentes fordes sine palpatione arguere? Deus meus, lumen verum, tu potes omnes cordis mei tenebras illustrare, & omnes maculas ejus in spiritu ardoris & judicii concremare. Tuum est dare cor novum, creare cor mundum, & præparare ibi secretum habi-

Multa
nobis
flendi, e-
xigua ri-
dendi
causa.

Deus il-
lustrator
cordis.

Et ho-
spes bonæ
conscien-
tiæ.

taculum; ut fiat locus quietio-
nis tuæ & tabernaculum nominis
tui, qui es amator munditiæ, &
hospes bonæ conscientiae.

Sed quia neglectam domum
non libenter visitas, imo bestia-
libus moribus illudendam sæpè
relinquis, ideo sollicitus sum, ne
id mihi contingat; sed ad repa-
randas ruinas meas, misericors
& clemens succurre.

Væ illi, cui iratus abscesseris,
Pax ei, ad quem descenderis, &
apud quem permanferis.

Ego miser positus in medio
laqueorum, & gravatus compe-
dibus peccatorum, quale mihi
est consilium, & quod salutis re-
medium, nisi ut ad te levem con-
tritos oculos meos, si forte au-
diatur clamor meus in excelsis?

Orandum
& ploran-
dum.

Neque enim salubrius reme-
dium inquinata conscientia in-
veniet, vel habebit, quam amarif-
sime se in oratione mactare.

Et importuna tentatio quo-
modo melius curabitur, ne præ-
valeat; nisi ut continua oratio ad
te fundatur, & multum se homo
humiliet?

Sed

Sed hæc bona quis mihi tribuet? orare & flere, sicut expedit? Unde mihi humilitas & tanta lacrymarum copia?

Utique apud te Domine, apud quem misericordia & copiosa redemptio. *Psal. 129.*

O Domine Deus dator omnis gratiæ, concede mihi digne flere etiam quantumcumque minima, & quæ latent, & quæ patent, omnia simul sine excusatione castigare. Hæc inter me & te masticata, gratiam mihi restituant amissam, & ad meliora præparent ac viciniora saluti.

CAP. IV. De lamentatione temporis & negligentia.

ORATIO
Perelegās
plorantis
miseriam
suam inter
tot

Imperfectum meum viderunt
oculi tui.

Ah Domine Deus, quid unquam fiet de me, cum deficiam quotidie? Quomodo emendabo perfecte vitam meam? Quando melius fiet? Quando convalescā? Et quando omnia vincam? Dejectus sum in limo profundi. Putas

remoras
& pericula
conversionis
Psal. 38.
Gemitus
& suspiria
respicere
volentis.

390 SOLILOQUIUM

adhuc spes esse poterit resurgendi, emendandi, proficiendi, & perveniendi?

Non est mihi spes de me, & utinam firmior sit in te Desperatio mihi ingeritur valida, quia infirmitas mea grandescit ex longa vexatione: nec video finem doloris & iniquitatis. Et si dixerō, nunc incipiam, ecce tempus est conabor sicut poterō! statim adest peccatum præ foribus, & erigitur adversum me inimicus, & tenet me consuetudo mali tenaciter & invite.

Vide Domine dejectionem & conculcationem meam, & omnem quam patior calamitatem. Exaltetur dextera tua, & libera me ab his, qui me concluserunt quia cecidit timor eorum super me. Perit consilium à me, & fortitudo mea defecit. Brachium meum contractum est, & gladius meus salvare me non poterit.

Non video, ad quem divertā, & qui me recipiat & curet, non comparet. Tu solus mihi ad refugium remanisti: sed quia offendi, hoc est quod me deterret.

Sed non
valentis
ob vires
hostium.

Nisi Deus
succur-
rat.

a. Pet.

2. Peccavi, ignosce mihi. Pœnitet me totum, & multum valde. Redde tu mihi, quod tibi rectum videtur, & propitius esto. Juste me deseruisti: Juste me aduersario tradidisti.

Memento, quæso, figmenti tui, & repara quod cecidit, nam per se stare non potuit.

Attende gemitum meum & necessitatem meam. Labor meus & dolor cordis mei, non sint in oblivionem coram te. Captivitatem & incarcerationem meam, oppressionem & exactionem meam, respice misericors Pater, & erue vinctum de domo carceris ac miseræ servitutis.

Si vixerit homo multis annis, quid ex hoc emendabitur? Et quis novit, si melior an pejor fiet? Incertus est hominis progressus & exitus, & dubiosa perseverantia, propter varios casus malorum, & tentationum pericula.

Multi prima sunt conversione boni & humiles, postea perversi & rebelles. Prius timorati & devoti, compuncti & taciti: post verò liberi & dissoluti, lo-

qua-

Longior
vita raro
emenda-
tioni ser-
vit.

Homines
ad dete-
riora
proclā-
ves,

Plures
deficiunt
quàm
proficiunt.

quaces & incustoditi. Et qui prius cogitationes restringebant, postea de verbis & factis vix curam gerunt: sicque paulatim vadit in deterius omne malum, non præcautum in principio.

Hinc causa timendi.

Quis ergo non debeat timere & circumspectus esse, cum bonis & modestis interdum soleant multa infausta accidere? Quis etiam scit, si electus fuerit, & omnia sustinere possit?

3. Oportet, ut omnes probentur, & quis certus est, quod non comburatur, quoniam ignis tentatio est?

Et inter spem metumque caute procedendi.

Timendum ergo omnibus, & æque de meliori sperandum, sed non temere præsumendum, nec sub vana spe torpendum.

Matabac. 3

Aurum probatum salvabitur, & stipula comburetur: tu autem homo vide, cujus substantiæ sis. *Cœlestis conflator conflabit, & emundabit filios Levi, omnes videlicet servientes sibi.*

Non semper aurum est, qui hominibus fulget ut aurum: nec semper stipula aut reprobum argentum, qui vim patitur & sustinet flagella.

Quia

Quia Deus intentiones aspici-
cit & corda, operans etiam ibi
plerumque mirabilia, ubi à multis
putantur perdita.

Domine Deus, quid mihi gau-
dii esse potest in mundo, cum
pertractare cœpero incertitudi-
nem & infirmitatem omnis rei
sub celo?

De te tamen certus sum, quo-
niam bonus, quoniam in secula
misericordia tua, super omnes ti-
mentes.

Nam bonitas tua & pietas, in-
finito major est, quàm omnis ini-
quitas mea. Et hoc meum erit
solatium, quamdiu emendandi
concesseris spatium.

CAP. V. De breuitate & mise-
ria presentis vitæ.

PAucitatem dierum meorum
nuntia mihi.

Quamdiu in hoc mundo sum,
mundus non sum. Et quamdiu
hic maneo, pauper peregrinus
sum & hospes super terram. Ni-
hil intuli in hunc mundum, &
nihil inde auferre possum: quia
nudus

Vbi om-
nia tam
incerta.

Psal. 117.

Psal. 135.

ORATIO

Vita hu-
jus bre-
uitatem

& mise-
rias lu-
gentis,

Psal. 101.

1. Tim. 6.

Iob. 1.

394 SOLILOQUIUM
nudus huc veni, & nudus abhinc
egrediar.

Sap. 5.

Quasi umbra quæ præterit
& quasi pluvia, quæ vento tollitur,
& tanquam hospes unius
noctis, mox transibo.

Gen. 47.

Omnis vita præsens, una bre-
vissima nox est. Dies mei pauci
sunt & mali, & post modicum fi-
nientur; & erunt, quasi non fuis-
sent.

*Humana
vita fu-
gacitas &
vanitas.*

Mortuo homine, quid nisi vi-
litas in homine? Quis curabit de
foetido cadavere? Aut quis quæ-
ret de absente mortuo, qui nec
vivens computabitur pro aliquo?

Psal. 112.

Memoria hominis brevis su-
per terram, & apud notos & ig-
notos. Sed in memoria æterna
erit justus; quia Deo, qui non
moritur, æternaliter erit con-
junctus.

Felix igitur, qui non ponit
spem suam in homine, nec ni-
mium lætatur in aliqua re mundi
vel specie; sed in cælo habet
cor fixum, quia hic totum cadu-
cum & vanum.

Numera omnes ab origine
mundi usque nunc, dic quæso,

ubi

ubi sunt? Et quos adhuc vivere vides, vel audis, quamdiu, putas, durabunt? Pronuncia ergo de omnibus, quia *vanitas omnis homo vivens.*

2. O vitam pauperem & miserabilem, vitam fragilem & lamentabilem, quam boni magis patiuntur quam diligunt! Mali autem etsi multum eam diligunt, tamen diu in ea subsistere non possunt.

O quando finieris, & quando cessabis universa vanitas mundi? Sed veniet tempus, quando liberabuntur à servitute corruptionis omnes Electi, qui jam sæpè lamentantur, quia longe sunt à regno Christi.

Utinam arescat in corde meo totus hic mundus, & fiat mihi tantum suavis Dominus Deus meus sponsus immortalis.

Vere fallax & amarissimum poculum est, hujus vitæ decurrens gaudium. Bibant, qui volunt, quia solutionem duram omnes postea luent. Et quanto quis eo fuerit plus inebriatus, tanto acrius sentiet ejus crucia-

D d

tus:

Psal. 38.

Vita
præsens
piis pa-
tientia,
mors in
deside-
rio.

Mundi
poculum
initio
dulce,
tandem
amarum.

tus: quia omnia jucunda in hoc mundo celerius vento transibunt, & suis dilectoribus dolores & ardores relinquent.

Mundi
detesta-
tio.

Fuge ergo à me fallax mundi gloria, & omnis fatua carnalisque lætitia. Multos trahis & decipis, sed in fine eos relinquis & submergis. Væ credentibus tibi, væ submersis ibi.

Veni, & accede sancta abjectio, & omnium pomparum seculi plena despectio; & noli à me recedere peregrinationis meæ salubris recordatio.

Memoria
mortis.

Quid sum nisi cinis & terra? Et quorsum tendo, nisi ad terram?

O quàm miser factus sum, & quàm juste tritari possum, cum revolvō peregrinationem meam: qui etiam ignoro, qualiter adhuc finiam eam.

Vbi bona
vita cum
perseve-
rantia, ibi
mors se-
cura.

Si bene vixero, & sic perseveravero, non est timendum de mala morte.

Sed de bona vita & irreprehensibili conscientia, quis poterit gloriari? Qui se talem novit, in Domino gloriatur, & mei peccatoris misereatur. VI-

Vivere mihi non libet, quia
 miseria undique urget. Mori cō-
 scientia mala timet, quia quid
 Deo respondeat, unum pro mille
 non habet. Non est simile huic
 trepidationi verbum Prophetæ
 dicentis: *Paratum cor meum* *Psal. 107.*
Deus, paratum cor meum.

3. Domine Deus salutis meæ
 da finem bonum vitæ meæ, &
 noli prolongare dies luctus mei.
 Lugens veni in hunc carcerem,
 & sine timore non exibo. j

Longa mihi videtur hæc vita,
 sed hoc miseria frequens facit &
 tristitia. Revera autem non lon- *Iob. 9.*
 ga; sed velocius cursore decur-
 runt tempora.

Ei verò, qui in tristitia & do-
 lore versatur, omne tempus lon-
 gum est, & diem quasi annum
 computat.

Vita
 præsens
 longa vi-
 detur af-
 flictis.

Ideo tædiosa est mihi hæc vi-
 ta: & tanto gravius me affligit,
 quanto verius singulas ejus mise-
 rias intueor.

Sed etsi aliquæ intercurrunt
 consolationes & lætitiæ, circum-
 spicere me oportet, an ex Deo
 sint, vel non. Si ex Deo, liben-

Solatia
hujus vi-
tæ, si ex
Deo, ad-
mittren-
da; si ali-
unde, re-
spuenda.

ter eas accepto; sed quamdiu du-
rabunt, ignoro. Tamen quan-
tumcumque exiguæ sint, mihi
placent & sapiunt.

Sed utinam, Deus meus, lac-
rimer influant, & horas non bre-
ves apud me faciant.

Quæ autem ex Deo non sunt,
viles sunt, & cito peribunt, quan-
vis in facie jucundæ & dulces
videantur. Sic sic transit vita ista,
bonis & malis semper admixta.

Quamdiu ergo hic sum, pau-
per peregrinus sum. Non possum
dicere, satis est mihi, quia sarietas
nullius boni est in præsentibus
sed bonum meum, quod expecto,
in eis, in quem credo.

Cum ergo apparuerit gloria
tua, & me impleverit; tunc confi-
tebor tibi, quia omnino mihi jam
sufficit.

Nulla sa-
tietas in
hac vita.

Interim tamen, quia verbum
hoc absconditum est à me, mul-
tiplex luctus circumdat animam
meam.

Matth. 26.

Propterea memor verbi sancti
tui, hoc sæpè dico: *Tristis est ani-
ma mea usque ad mortem.* Bo-
num mihi, si hæc hora transisset,
nec

nec ullus luctus aut dolor occuparet. Sed pietas tua Domine, oro, me conservet.

CAP. VI. De anhelatione aterna vite.

EDuc de carcere animam meam. *

Doloris vis filere me non patitur. Quid enim hic diutius morror? Nescio enim, quid hic valeo. Tarde nimis proficio, & utinam non magis deficerem.

Quàm bene mihi faceres Domine, si cito me ab hinc tolleres, ne deterius mecum fieret? Vita mea in dolore suspirat, & in opere se non emendat.

Si expectas, non ex hoc emendor, sed etiam longanimitate abutor tua. Et si corrigis, vix patior: quia *siccam stipulam persequeris.*

Cur ergo non tollis servum tuum? *Vt quid etiam terram occupat?* quod est dicere: Quare cum bonis habitat, & vitam ac mores non emendat?

Cur locum alicujus melius

ORATIO

Anhelantis ad vitam presentis exitum, ob continua peccandi pericula.

* Ps. 141.

Desiderii mortis; exigui profectus ausa.

Iob. 13.

Luc. 12.

conversantis, quamdiu superest,
& tam negligenter ac tepide se
agit, indigne & damnose occu-
pat. Et hoc triste nimis cogitans,
in auribus Dei mei loquor.

2. Sed bone Domine, noli in
ira tua clamare contra me: Suc-
cidite arborem, & mittite in ig-
nem.

Ego infirmitatem meam ac-
cuso coram te, ut ignoscas con-
fidenti mihi. Meum est accusare,
tuum est indulgere. Meum est
flere & dolere graviter, tuum
est flentem consolari misericor-
diter.

Aur igitur, Domine Deus,
præsta mihi majorem gratiam in
hac vita; aut tolle me cito de hoc
mundo, ne peior fiat scissura.

Nam diu vivere & vitam non
emendare, poenam est accumula-
re.

Nec mihi potest placere talis
vita, quæ profectum nescit, & de-
fectum non plangit.

Qui enim sancte & juste vi-
vit, dolet in quibuscumque defi-
cit, & ut magis in virtute ac gra-
tia crescat, in desiderio semper
habet, Sed

Longior
vita sine
emenda-
tione, est
accumu-
latio pœ-
næ.

rest,
de le
ccu-
ans,
li in
suc-
ig-
ac-
on-
are,
est
um
cor-
eus,
i in
noc
non
la-
alis
de-
vi-
fi-
ra-
er
ed

Sed quid hic faciet , qui se
quotidie sentit deficere , & gra-
viter contra spiritum carnem
surgere?

Qui etiam nonnumquam tæ-
dio victus , & negligentia tem-
poris tepefactus, jam cessat repu-
gnare, aut, projectis armis spiri-
tualibus, sequitur impetum car-
nis , & quocumque eum propria
trahit voluntas.

Talis, heu Domine Deus, ap-
propinquat usque ad portas mor-
tis: & vivens in carne , mortem
incurrit animæ.

O quantum unicuique timen-
dum est , de seductione & sup-
plantatione inimici. Nemo secu-
rus, nemo mundus, sed est fragi-
litas in omnibus.

3 Tu autem Domine, qui o-
mnia potes, & omnia cognoscis,
resuscita confractum corde , &
munda immundum ab omni sor-
de, & da spiritum novum in vi-
sceribus ejus: ut discedat omnis
tepor & languor , & revertatur
spiritualis fervor, & usque in finē
stet immobilis tuus amor.

Solūmodo eget adjutorio tuo,

D d 4 qui

Sine Dei
gratia
non de-
ponitur
peccati
sarcina.

Præfens
vita piis
non est
solatio.

qui præpeditur pondere suo Nec
valet per se abjicere sarcinam
peccatorum, donec tu de cælo
præstes gratiam, valentem solve-
re dura vincula passionum: quam
peto donari mihi, quia sine gra-
tia non potest esse bona vita: nec
sine ea, percipitur æterna vita.

Quod autem nunc vivo in
corpore, non est consolatio mi-
hi; quia melior est mihi mors
quàm vita. Quare? Quia propter
hanc vitam elongor ab æterna
vita, quæ venire non potest, nisi
præsentem mors perimat, & mors
ipsa si simul destruat.

Ideo desiderium meum sur-
sum respicit: & cor quærens æter-
nam requiem, alte suspirat & cla-
mat; *Sufficit mihi Domine, tolle
animam meam*, quam redemisti
sanguine tuo.

3. Reg. 19.

4. Aperi portam regni tui, &
introduc pauperem peregrinum,
de exilio ad te revertentem. Au-
di me Domine, & solve me à
corporis vinculo.

Quid hic ultra faciã? Nec
mihi, nec aliis sum utilis. Ad
quid ergo vivo: mihi quidem o-

ne-

nerosus, cæteris tædiosus? Quid fiet de me? Nescio Domine. Si tu melius aliquid de me providisti, quare tardentur desideria mea?

Consentio ordinationi tuæ, quoniam bona est : Sed in me tantum malum invenio, quare mihi vivere in mundo, onus sit & tædium. Nam pecco quotidie, & peccatum super peccatum adjicio; & sicut dignum est, non pœniteo.

Si igitur solutus essem ab hoc corpore peccati, & tibi sociatus in regno, nec ego amplius peccarem, nec tu in aliquo offenderis, sed semper te laudarem.

Sed adhuc sustines me, & omnem ostendis patientiam. Cognosco culpam meam, quia ob peccata mea non licet regnum ingredi; nam nihil immundum in illud introibit.

Sed quando ero sine peccato? Quando ad plenum mundabor, ut non timeam prohiberi, sed magis gaudeam intromitti? Si non ferventius profecero, nec sollicitior fuero quàm hæcenus

Timore
& horro-
re pecca-
ti piis
hæc vita
fit gravis.

1. Tim. 2.

fui, timeo quòd spes mea parva
satis erit.

Sed tu Domine, qui neminem
vis perire, sed omnes salvos fieri,
præsta majorem gratiam, ad e-
mendationem vitæ, & ad speran-
da bona cœlestia, da spiritum
pinguedinis internæ.

Nunquam hic sit cor meum
secundum carnem lætum, sed ti-
mendo expectet * lethum.

* Id est,
mortem.

Nulla creatura me teneat aut
cura, sed tua optata præsentia
me trahat & confoletur.

Beatus, qui te expectat Domi-
ne; sed beatior, qui jam emigra-
vit ab hoc seculo nequam; non
enim ultra aliquid molestiæ sen-
tiet, vel timebit.

ORATIO

Plena
affecti-
bus; ani-
ma beata
ac celerè
mortem
desiderã-
tis, &
in primis
homini

CAP. VII. De optatione
bona mortis.

Spes mea Domine, à juventu-
te mea. (Psal. 70.)

In hac spe ad te confugio,
dum novissima hora & tempus
resolutionis meæ venerit. O si
bene paratus essem, ut mori sub
spe gratiæ possem?

O si

O si felici transitu diem ex-
tremum clausissem, & corpoream
farcinam deposuissem, quanta
tunc pericula & timores evasis-
sem!

Felix, quem elegisti & assum-
psisti, qui jam deposito corpore
transiit ex hoc mundo ad Pa-
trem; de exilio ad regnum; de
carcere ad palatium; de tenebris
ad lucem; de morte ad vitam; de
periculis ad securitatē, de labore
ad requiem; & de cūctis miseriis
ad perpetuam beatitudinem.

Felix anima, quæ jam potitur
præmio suo, gaudens in te Do-
mino Deo suo.

Sed heu mihi, quia incolatus
meus prolongatus est usque ad-
huc. Quàm gratiose & misericor-
diter mihi faceres, si citius me e-
vocares, & ad te pervenire sine-
res: ut ubi tu es, illic & ego es-
sem.

Ah! si maturius me ex hoc
mundo tulisses, quando necdum
inquinamenta ejus cognosce-
bam: & quando peccare etiam in
parvis metuebam, quanta mihi
bona in hoc præstitisses? Nunc

moribñ

do con-

veniens.

Felicēs

quibus

bene di-

spositis

cito me-

ri conce-

ditur.

Psal. 119.

autem diutius vivendo, vagatus sum longius à te, & offendi in multis.

Isaia 31

2. Væ mihi quid feci? Secutus sum passiones carnis, vanitates attraxi, virtutes deserui, innocentiam non custodivi, mala malis addidi, & proh dolor! expertus sum, quod legi: *Væ impio in malum!*

Vix sero redii, tarde incepti, in reditu non festinavi, in profectu non ferbui, in fervore non crevi, & quod deterius est, à pristino etiam calore refrixi.

Mors timenda ob labes vitæ præteritæ, sed & optanda ob pericula futura.

Hinc & mori sæpè timui, quia urgente conscientia non vixi ut debui. Sed propter pericula tentationum, ne fieret novissimus error peior priore, mortem frequenter optavi, & dixi: O si in gratia mortuus jam essem, ne tantis afficerer malis super terram! O si Deus me tempestive auferre dignaretur, & omnium laborum meorum finem imponeret, quàm bene tunc mihi contigisset!

Verum in voluntate tua Domine, omnia sunt posita. Si de-
cre-

crev
rit c
lunt
I
fide
qua
ti
refi
tus
mu
to
Et
fin
str
Bo
m
qu
fu
pi
ra
&
tu
ri
n
n

creveris facere, quod postulo, erit continuo; sin autem, fiat voluntas tua.

Ego possum tibi insinuare desiderium meum, & calamitatem quam patior, non quasi nescienti, sed ut tali alloquio aliquod refrigerium animæ meæ faciam.

Scio, quia necdum bene paratus sum, conscientia enim adhuc multum metuit.

Et quid mirum, si ego peccator timeo, quando & multi sancti Patres timuerunt, cum aliter sint iudicia tua, aliter iudicia nostra?

Sed quomodo me præparabo? **Præparatio ad bonam mortem,**
Bonum utique esset, ut melius me præpararem in illum diem, quem ignoro, si hodie an cras futurus sit.

Innovabo firmitus propositum: præteritas negligentias deplorabo: totum me tibi immolabo; & tuæ misericordiæ me in perpetuum commendabo.

Domine Deus meus, in misericordia tua stant omnia opera mea, & nulla sunt propria merita nisi adsit tua immensa pietas &

miseratio. Et hæc est spes mea, & tota fiducia mea.

3. Sed qualiter est cum bona & immaculata conscientia? Quid dicit casta & devota anima?

*Animæ
piz su-
spira ad
Deum, ut
citius ab
hoc secu-
lo libere-
tur.*

Veni (ait) Domine Jesu; veni, & noli tardare, relaxa facinora mea, solve vincula, educ vincitum de domo carceris, de lacu miseræ, & de luto facis. Expectans expectavi te: intende mihi, & exaudi me.

Noli me apud seculum diutius relinquere. Satis sit, quod hucusque certavi; quod tanto tempore exulavi; quod te frui non merui, nec facie ad faciem contemplari potui.

Nunc optato concede perfrui gaudio, quod nullo finitur termino, nec ullo obnubilatur tædio.

Ostende mihi faciem tuam, quam Angeli semper vident; sonet vox tua in auribus meis, quam illi sine intermissione audiunt.

Veni Domine Jesu, & tolle me de terra aliena, revoca abjectum ad patriam, & in pristinum gradum

dum lapsum restitue. Veni redemptor bone; fac me participem æternæ tuæ gloriæ.

Tempus est, ut revertar ad te: tempus est, ut commendes terræ corpus meum, de qua sumptum est. Non est magna cura, ubi ponatur, vel qualiter tractetur: dummodo spiritus salvus fiat, & ad te perveniat.

Animæ hinc emigrantis de corpore modica cura est.

Habeat bene spiritus meus, quem tibi commendo: caro autem mea requiescat in spe, in novissima die resuscitanda nam ubicunque recondita fuerit, tibi remota vel ignota esse non poterit.

Recipe me ab hominibus, & Sanctorum tuorum me conjunge societatibus.

Tædet me vitæ temporalis: sola dies me delectat æternæ claritatis.

Non mihi obsistat in exitu de Ægypto Serpens antiquus; non latret contra me in porta inimicus; non tetra ejus imago perterritet; non mortis horror conturbet.

Sed sancti Angeli tui fideliter affi-

Contra
insidias
inimici
invocan-
di ss.
Angeli.

B. Virgo.

Et Chri-
stus ipse.

assistant, fortiter juvent, viriliter
protegant, blande leniterque sus-
cipiant, & ad cœlestem paradisi-
sum cum exultatione perducant.

Assistat & gloriosa Dei Ge-
nitrix Virgo Maria, & tota cœ-
lestis frequentia.

Et tu Jesu bone, dulcis, opti-
me, redde mihi lætitiā vultus
tui, & noli me reprobare à dile-
ctis Sanctis tuis: sed retracta seu
recordare, ô fili Dei, quia pre-
tioso sanguine tuo ab inimico
me redemisti.

Sulcipe me in gloria, in mise-
ricordia, & in bonitate tua; quia
desiderio desideravi apud te fa-
cere pascha.

O felix dies optati præmii
mei! Eia, benedicta hora transi-
tus beati, quam diu desideravi, &
semper præ oculis servavi.

Quid mihi jam nocuerunt
tribulationes & pressuræ in mun-
do? Quid obfuit contemptus, &
labor, & humiliatio pro nomine
tuo?

Philip. i.

Tu mihi vivere fuisti, nunc
autem mori lucrum erit, & esse
tecum in regno, multo melius
manebit. Sit

Sit tibi laus & gloria, qui es
vita viventium, spes morientium,
salus & requies omnium ad te
pervenientium.

CAP. VIII. *De mortuo mundo,
cujus vita est in Christo.*

A Verte oculos meos, ne vi- *Psal. 118.*
deant vanitatem.

O Jesu vita vera, vita mori
nescia, tribue mihi ex amore con-
teri, ex amore vulnerari, ex amo-
re mori, ne caro possit mihi do-
minari.

Nondum perfecte mortuus
sum mundo, sed vivit adhuc in
me vetus homo; suscitans in me
varias rixas, & desideria multo-
rum malorum: faciens noctes a-
maras, & dies tædiosos.

O quando fiet, ut cum fiducia
dicam: *Ego autem estimabam* *Quid*
me, tanquam mortuum super *mori*
terram? Qui enim mortuus est, *mundo.*
non curat laudes hominum, nec
vituperia exprobrantium, quia
mortuus est.

Qui carne mortuus est, non
loquitur, non odorat, non gu-
stat.

stat, nec exercet quicquam operis : sed nec vanitatem hujus mundi audit , non etiam videt curiosa & pulchra , & quæcunque allicere possunt ad amandum aliquid vile super terram.

Sed qui mortuus est mundo, non est in mundo, sed in Deo, cui vivit : sicut & dilectis discipulis Paulus dicit: *Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Ille sic loquitur, sic cogitat, sic videt ea quæ foris sunt, quasi non sint : quia quod videtur, temporale est & vanum; quod non videtur, æternum est & verum.

Illuc igitur spectat, illic flagrat hoc ei in corde est; ad hoc laborat, ad hoc pervenire desiderat.

Hoc vult, hoc amat, hoc querit, hoc sapit , quod intus est & latet; magnum videlicet bonum, summum, æternum bonum, de quo cogitare nunquam illi satis est; quia nimis charum est, & dulce, & delectabile , & plusquam ineffabile.

Qui talis est, multum elongatus est à præsentibus, & totis af-

Coloss. 3.

2. Cor. 4.

Mortui
mundo
proprie-
tates &
affectio-
nes.

festibus inhiat æternis, habens sub se appetitum sensualitatis.

Nam sensualitas quærit exteriora, cupit delectabilia, aspicit præsentia, negligit futura; fugit ubicunque potest amara & aspera, quæ tamen spiritui sæpe sunt salubria.

Sensualitas quærit sua-
via; fugit amara.

Unde non finit spiritum in silentio & quiete agere; sed diversa ei adducit phantasmata, quæ vix sunt dicenda, pro nihilo tamen in veritate curanda.

Qui autem habet gratiam spiritualis fortitudinis, potest citius subjugare insolentes carnis motus, pfallens in verbo divinæ virtutis; *Dominus mihi adjutor; nō timebo quid faciat mihi caro.*

Psal. 117

2. Quamvis igitur isti sensualitas bellum incitet, & vox carnis submurmuret: non tamen ei facile consentit, quia major est vis amoris Dei, quæ interius confortat.

Amor Dei ei renititur.

Iste quandoque tam dulciter, tam fortiter, & ardentè ad Deū trahitur, rapitur, & tenetur; ut non videat aut vix sentiat, quæ juxta se sunt, & strepunt in mundo;

Vis & efficacia divini amoris.

do; quia non est ibi sed alibi: non infra sed supra cum Deo & in Deo: qui ipsum introrsus movet, erigit, & quasi in curru igneo transvehit; ut fruatur aliquando eo, in felici & diu concupito cordis sui desiderio sancto.

Non invenitur foris, quia transtulit illum amator suus. Ibi solus audit verba ejus, verba Dilecti: & gaudio gaudet propter vocem Sponsi, in nullo sibi suspecti.

Nec statim effundit in solem phialam suam, ad hauriendam vanitatem: sed inventum thesaurum abscondit, & claudit sub signaculo: ne pes superbiæ intret, & virtus omnis depereat.

Cant. 1.

Sic namque dicit ei: *Poneme sicut signaculum super cor tuum* & quæ ibi sequuntur.

Utile est signare cor, & custodire illud; ne fortè Dilectus declinet & fugiat, qui cor purum & humile specialiter quærit & visitat.

Anima à
Deo ama-
ta quo
modo

3. Confert ista secum, & miratur tantum bonum, quod omnem sensum superat & donum.

Mi-

Miratur iterum, & interrogat diligenter; quidnam est hoc? Et lætatur vehementer, quia manna de cœlo descendit.

Qui autem ministrat panem de cœlo verum, dat etiam gustanti intellectum bonum; ut sciat quòd *omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum.*

Hoc jam, inquit, à Deo verbum est. Nihil sine eo, omnia mihi ex ipso sunt.

3. Rursus miratur & conqueritur, quare tantum bonum tam modice curat; cum quo tamen non modice ei bene est: quare quoque non sæpius ad audiendum & videndum illud, cor suum inclinat, quo dulcius ac feliciter ad fruendum nihil esse potest.

Et modo utinam de cætero id fiat. Hoc enim summe me delectat, & amplius delectabit; si tamen operam ad vacandum dederero.

Veniat Dilectus meus in cor meum, ut comedam de fructu pomorum suorum. Declinet ad me,

provehatur ad desiderium, & fruitionem Dilecti, seu summæ boni.

Iacob, i.

Dolet id sibi non magis esse curæ.

me, & ostendat seipsum mihi, & ego me illi. Ipse bonum meum, & gaudium meum.

Tunc incipit anhelare, & desiderare, ac vehementer amare hoc bonum, in quo est omne bonum; hoc gaudium, in quo est omne gaudium: hoc unum, in quo omnia, parvum & magnum; summum & imum; non tamen aliquid ipsorum conditorum, sed sine forma conceptuum humanorum, principium & finis omnium bonorum ab eo formatorum.

Unde quandoque vult ex toto illo bono repleti, ac gaudio suavissimo perfundi, & quodammodo ab ipso cupit ad fundum absorberi & consumi, ut satisfaciat infatiabili suo amori, ita ut nihil sui ipsius sit, sed ejus totus, cujus est ignis, & æstus amoris, cujus est hoc mirabile opus, ut sic in eum avidius rapiatur, & unus cum eo spiritus efficiatur.

Non extollit se de prerogativa dilectionis.

4. Nec propter hoc se extollit aut aliquid esse putat, aut ceteros despicit, vel minores judicat, quia non est hoc suum, sed munus

nus
nor
cùr
cor

qu
Di
&
qu
ha

ne
ne
pr
ej

fe
Ip
ti
g
b
co

fe
si

or
fa
&
gl

nus

mus Dei gratuitum : ut meritò
non debeat se inde extollere,
cùm se senserit taliter ab eo
consolari.

Non enim quærit laudes ne-
que favores curat externos, sed
Dilectum quærit, cujus laudem
& favorem solummodo fitit, in
quo omnia habet, & plusquam
hæc omnia invenit.

Quia amorem ejus, dulcedi-
nem ejus, & gaudiosam fruitio-
nem ejus, omnibus transitoriis
præfert, & super omnia honoré
ejus concupiscit & diligit.

Ideoque de nullo bono se ef-
ferre, nec vane gloriari potest. Solum
gloriatur
& quie-
scit in
Dilecto.

Ipsè gloria ejus, laus & exulta-
tio ejus, Ipsè verum & sincerum
gaudium, summum & unicum
bonum, totum desiderium &
complementum ejus.

Magis autem vult, & alios
secum ita lætari, & tali frui bono
sine fine nunc & in cœlo.

Hoc enim desiderat & orat, ut
omnibus hominibus notum se
faciat, & omnes ad se convertat,
& trahat; ut ipse solus laudetur &
glorificetur, quia Dilectus ejus
ta.

Quem
soli &
laudari
ab omni-
bus opor-
tat.

cha.

charitas est & amoris puteus, qui non potest exhauriri.

Plus enim omnes amat, quam ab omnibus possit amari.

Placet tamen ei, si quis eum ex fundo amare appetat, licet ad fundum pervenire non valeat, quia ipse omnes in amore devorat, vincit & superat.

ORATIO

*Homini
à terre-
no amo-
re ad di-
vinum
aspiran-
tis.*

* *Psal. 54*

*Deseren-
de crea-
turæ, ut
conjun-
gamur
Creatori.*

Rom. 7.

CAP. IX. De elongatione à creaturis.

Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine.*

○ quàm salubre, quàm jucundum & suave est, sedere in solitudine, & tacere, & loqui cum Deo, ac frui solo summo bono in quo sunt omnia bona!

Utinam sic essem conjunctus illi simplicissimo & unico bono, ut nullis moverer affectionibus & distractionibus rerum transientium; nulli creaturæ, nulli creature rei visibili, oculos videndo advertendo, curiole præberem.

Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Heu, quàm sapè moritur anima mea!

mea propter creaturas, quas amat. Sæpè Creatoris sui propter eas obliviscitur, & seducitur.

Instabilis mens mea nunc istud vult, nunc illud; nunc hic est, nunc ibi; pacem quærens in creaturis, & non inveniens.

Quia omnis creatura etsi delectationem aliquam habet ad usum, non tamen præstat satietatem ad fruendum.

Delectant enim, non satiant.

*Inscrutabile cor hominis, & Hier. 17.
quis cognoscet illud? Deus tu scis Psal. 43.
cogitationes hominum quoniam
vana sunt.*

2. O Deus æterne, summe & immense, Creator omnium & rector: ego sum creatura tua, quam fecisti in virtute tua.

Ad amandum te factus sum. Et modò volo amare te, & non possum quantum volo. Ligatus sum vano amore, & viscoso affectu rerum labentium, à quibus dum me excutere conor, vix aut nullatenus sine gravi dolore possum.

Amor terrenus est obex amoris divini.

O si tu mihi dulcescas & sapias, quàm cito fugient & peribunt?

Interdum tamen video mentis intuitu invisibilia tua, per ea quæ facta sunt, & te summum bonum, verum, sempiternum Deum.

Et delectat me his immorari; sed statim nescio quo flatu actus ab hoc studio revocor, & in amore & pondere visibilium miser languens teneor.

Ecce enim firmiter mihi propono in corde meo, tanquam lignum foederis inter me & te faciendo, quòd nullam creaturam videre & amare volo propter amorem tuum nobilem ac pretiosum; sed omnia cõtemnere, & me, & omnia mea pariter relinquere.

3. Post hæc autem ascendunt cogitationes hujus mundi, carnis peccatricis cognatæ & vicinæ, tam suaviter ad cor meum, quasi in ipsis esset aliqua felicitas: & quasi amissurus essem quid magni boni, si eas contemnerem: lætam faciem prætendentes, finem tristitem abscondentes: quid in præsentiarum sit exhibentes, quid mali autem sequatur, tacentes.

Quasi ubique & in omnibus

Bona nostra proposita impugnantur à carne;

Cujus læta frons, sed cauda tristis.

quæ

quærendus sis creaturis, & nihil
abjiciendum vel contemnendum
quod à te Deo meo constat fa-
ctum, sicque abducunt me sæpè à
proposito meo; & tandem omni-
no seducunt.

4 O quàm vanæ, quàm dece-
ptoriæ, & prope nihil; etiam stan-
tes & florentes probantur: quæ
post subitaneas suas delectatio-
nes diffugientes, me inter spinas
& tribulos malæ conscientie re-
linquunt!

Cogita-
tiones
carnis
fallaces.

Væ mihi Domine, & væ ite-
rum mihi: quia vanitati citius
credidi, & assensi; te autem, qui
Veritas es, tam facilè reliqui.

O quantum in hoc deliqui,
quod non omnibus postpositis,
tibi soli adhæsi!

Nam ad amandum te & fru-
endum factus sum; sed creaturas
inordinate sequendo, te amisi,
& in eis nullam cordis mei pau-
sationem inveni.

Ama ne
inordina-
te crea-
turas, a-
mittit
creato-
rem.

Converte me Domine ad te,
& noli me in terrenis relinquere,
qui cœlestia te sequentibus dig-
natus es promittere.

CAP. X. *De contemptu omnium consolationum terrenarum.*

Psal. 76. **R**enuit consolari anima mea.

Noli evagari anima mea post vanitates & insanias falsas; sed convertere ad Dominum Deum tuum, quia ipse fons totius consolationis.

Solidum solatium non est in Creaturis:

Quicquid in hominibus quaesieris aut in creaturis, perdes, & perditum senties; quia potest aliquid solatii in eis apparere, nihil autem permanere.

Sed in solo Deo.

Cur frustra deciperis? Stultum est mendicare à paupere, cum dives sufficienter voluerit dare.

Iac. 1.

Omnis creatura pauper est ad consolandum, Deus autem dives est in gratia, qui dat omnibus affluentem, & non improperat; si tamen quaesieris diligenter, patienterque expectaveris.

Gen. 8.

2. Revertere anima, revertere columba ad Noe in arcam, ad Christum in cordis secretum,

quia

quia diu foris manere non est
securum. Reneue consolari exte-
rius, si vis recreari interius.

Non hæ-
rendum
foris.

Noli cum corvo extra arcam
manere, sed cadaver cito fuge. E-
furiens redi, pascet te Christus
pane cœli.

Si necessitas urget, vel infir-
mitas aliquando ad extra te te-
net, moram cave, redi mox intra,
ne diluvio verborum pereas, aut
laqueo tentantis inimici capia-
ris.

Multæ sunt infidiæ libenter
extra vagantis animæ, & magnæ
tutelæ citò revertentis colum-
bæ. *Qua cum non invenisset, ubi
requiesceret pes ejus, reversa est
ad Noë in arcam.* Et tu ergo va-
de ad cellam tuam, & habita ibi;
sitque tibi grave esse alibi.

Vbi tot
pericula-

3. Beata anima, cujus consci-
entia ante Deum munda est, nec
ulla tenetur re vana; neque amo-
re alicujus inquinata, neque o-
dio tabefacta.

Anima
unde
beata,

Beata, quæ nullam consola-
tionem ab aliqua creatura quæ-
rit, sed omnem spem suam in Deo
ponit.

Beata, quæ respicit omnem forinsecam & temporalem requiem, & quæcumque ad carnis pertinent commodum; atque libenter pro Christo amplectitur laborem & defectum.

Beata, quæ seipsam Deo committit, ut secum faciat, sicut illi placuerit.

Beata, quæ numquam gloriam suam quærit, nunquam voluntatem suam fieri desiderat; sed Dei gloriam & voluntatem in omnibus rebus intendit, amat & proponit.

Beata, quæ se alienam facit ab omnibus temporalibus rebus, & puram se servat apud Deum in cunctis actibus suis.

Felicitas
animæ
soli Deo
inhæren-
tis.

4. O quæcumque talis es anima, gaude & lætare non modice; quia vales jam versari in intimis & cœlestibus, & Deum laudare diebus ac noctibus.

Ezech. 21 Beata & benedicta à Deo, cujus desideria sursum sunt. Cujus manus & brachia expansa sunt, sicut duæ alæ Cherubim. Cujus oculi mundi, ad contemplandum Deum.

Cujus omnis vigor & labor interior vadit & ascendit, & non revertitur, donec inveniatur, quem solum præ omnibus amat. Et cum invenerit, tunc omnibus oblitus, sequitur eum, quocumque dilectus voluerit & duxerit.

Ut autem locutus fuerit, gaudebit ad vocem ejus dicentis: Ego dilectus tuus, unicus & electus. *Ego merces tua magna nimis.* Esto humilis ad prospera, & fortis inter adversa.

Gen. 15.

Ecce qui diligunt me, quomodo consolantur per me. Quam dulciter putas tractabuntur, cum deposita omni molestia corporis & animæ, ad æternam requiem suscipiuntur.

5. O si tali fruere dulcedine, quemadmodum anima sancta, Deo dilecta & devota; quando sopitis sensibus, sursum in spiritu fertur, & elevatur super semetipsam in amplexus dilecti; & Deo per intimæ dilectionis vinculum copulatur.

Animæ sanctæ dulcedo

O Deus meus, cordis mei thesaurus verus, non ignoras, quin hoc doloris mei intus absconditi

uni-

unicum foret refrigerium.

Datur
pro merito
Dei bene-
placito.

Sed hujus unctionis tu clar-
gitor es & infusor. Tu doces, tu
hortaris; tu foves, tu consolaris,
tu provehis & sustentas; tu ducis
& reducis; & facis cum anima,
quam elegisti, sicut vis; & totum
bonum est, quicquid agis & vis.

Ego verò quasi vas acidum,
& boni spiritus tui infusione in-
dignus, peto sacram ipsius ema-
nationem mihi ampliari, quate-
nus & internæ dilectionis tuæ
dulcedinem gustare, & sacras il-
las delicias valeam præsentire;
quas animam tibi studiose va-
cantem non diffido frequenter
mereri.

Odoravi à longe aromata cæ-
lestia, cùm de anima sancta me-
ditatus sum quædam interiora
mentis studia.

6. Sed tu Domine scis, quàm
rara mihi, quàm tenuis est æter-
norum cogitatio, quam frequen-
ter arentia verba, quam rudis in-
tellectus & impacata conscien-
tia, quam confusa interiora mea,
inilluminata & indevota, nec a-
licujus, nisi meâ solummodo
culpâ,

In-

In-
rens
cum
de b
pertr
ccele
ejus
quill
Deo
dulce
Et
men
7.
& te
inver
& ser
mula
ma ti
locut
Ill
libus
de in
Vi
mnib
solar
Di
meo:
scient
pidæ,
neque

Interdum tamen viam quaerens ad interiora, assumptis mecum cogitationibus in secreto, de bonis electæ animæ seriose pertracto; quantæ sint lætitiæ cœlestes, ac deliciæ spirituales in ejus corde: quæ pax, quæ tranquillitas, quæ spes & exultatio in Deo salutari suo: cujus eloquium dulce, & faciès decora.

Et licet brevis sit mora, est tamen gratiosa hora.

7. Hæc autem me cogitante, & te illuminante tenebras meas, invenio super me justas querelas: & sentio per occultas gratiæ rimulas, quia talis & talis est anima tibi intime unita, & sic tu ei locutus es.

Illam tacet ab omnibus sensibilibus; & tu loqueris ei in spiritu de invisibilibus.

Videtur quasi derelicta ab omnibus creaturis: & tu eam consolaris modis ineffabilibus.

Dixi ego rursus hæc in corde meo: Væ animæ peccatrici, conscientiæ gravi, conversationi tepidæ, non habenti lumen gratiæ, neque solatium spirituale; quaerenti

Bona animæ piæ considerare utile.

En quæ & qualia sint illa.

renti lacrymas, nec inveniēti aliquas.

Pax huic, quæ Christum sincere diligit, & oculos cordis sui ab eo nunquam defleat? sed quæ placita sunt ei, semper inquit, quia in pace & æquitate ambulabit, & in gaudio ejus non miscebitur alienus.

Videbit, quod bonum est otium ejus, & gustabit, quia suavis est Dominus Deus suus, in quo confidit.

Elongabit se à tumultibus externis, & expectabit cum proventu magno adventum ejus in intimis.

Ecce sic operatur Deus in variis sibi electis: Si quis venerit ad eum, non revertetur vacuus, qui libenter dat aquam sitiēti, & panem esurienti.

Deus animam inhabitans quid operetur in ea.

8. Deus meus, cum introieris in domum amanti te animæ, nonne pasces eam tuo lacte, & deduces aliquando etiam extra se, præ abundantia tua dulcedine, ad capiendum te sine aliqua corporali imagine?

O veritas, veritas; quantum

valet &
queris
sine, &
sine &
fruitio
tur on
Ext
fident
Sanct
præro
gratia
dis ad
& ad f
sensu
Rec
dici (I
serico
de co
conso
CAP
e
O
U
Deus
ratur
mus,
aman

va

valet & agit charitas! Tunc loqueris illi verbum tuum secretissime, & ostendis ei omnia novissima & antiqua in charitate & fruitione felicissima, ubi finiuntur omnia verba humana.

Ex tunc facis maxime tibi confidentem de æterna requie, de Sanctorum consocietate: quia prærogando pignus spiritualis gratiæ, valentiolem utique reddis ad speranda, quæ non videt, & ad spernenda præsentia, quæ sensu tenet.

Recordare mei pauperis mendici (Pater bone) per viscera misericordiæ tuæ, & mitte panem de cælo verum, verbum bonum, consolatione & gratia plenum.

CAP. XI. *De magna dulcedine
& consolatione in Deo.*

Omnia ossa mea dicent, Domine quis similis tibi? *Psal. 34.*

Unus est, & similis illi non est, Deus meus est; & omne comparatum ei, nihil est. Dilectus inimicus, & amicus fidelissimus; qui amantem se nunquam deserit, sed

Deus amicus fidelissimus.

430 SOLILOQUIUM
sed cum amante se libenter so-
ciat.

Et si aliquando se abscondit,
aut angustiam permittit; non hoc
agit ut reprobet; sed ut probet,
purget, & erudiat.

Non ergo omnino tunc dese-
rit, sed etiam sapientius instruit,
ut appareat qualis quisque ex se
sit, & quousque pervenerit.

Pulcher es, Dilecte mi, & a-
mabilis valde, non carni, sed
menti, non oculo aut sensui ali-
cui, sed animæ credenti, mun-
dum cor habenti, & ad invisibilia
atque spiritualia se transferenti.

Cujus ta-
men unio
non con-
sistit si-
mul cum
amore
carnali:

Qui ergo tibi per devotionis
affectum uniri desiderat, necesse
est, ut omnem carnalem affectum
in se mortificet, & puritatem
conscientiæ maximè custodiat.

Displicet enim tibi, si quis
graditur ad fragiles creaturas
pro mendicando solatio.

Propterea introrsus me vocas,
ut amem te, & jubes, ut expectem
te; quoniam tunc inveniam te,
quotiescumque me postpono: &
sicut tu vis, ita & ego volo.

Et hoc erit totum bonum
meum,

meum, ut gratis te colam, gratis
serviam: nullam timens amissio-
nem, nec aliquam faciens cum a-
more avaritiam, quia pure aman-
tem approbas animam. O illam
unam, in vita & in morte tibi so-
liunitam!

Aut etiam mer-
cenario,
quo Deus
non colitur
gratis
propter
seipsum.

Ego autem longe à te proje-
ctus, sæpe eo per aliam viam a-
mando res perituras; non sicut
oportet, nec ad quem finem de-
cet.

2. Sed ne cum his peream, re-
vertar citius, considerando in
eis laudes tuas, & ad te affectio-
nes meas dirigendo.

Ex crea-
turis e-
ruenda
laus Crea-
toris.

Tu Domine Deus meus, qui
omnia fecisti ex nihilo, da ex o-
mnibus psallere nomini sancto
tuo. Tua est enim potentia, tua
est sapientia, tua bonitas ac pie-
tas, æterna quoque majestas &
gloria.

*Regnum tuum, regnum om-
nium seculorum: & dominatio
tua in omni generatione & ge-
neratione. Tu omnia disponis,
quæ sursum sunt & quæ in terris.*

Psal. 144

Omnia cognoscis, omnia in
manu tua habes: nihil tibi resi-

Ff

stic,

stit, nihil te conturbat: sed cum tranquillitate omnia iudicas; & rebelles etiam tibi subicis, & servire facis.

Cujus
potentia,
sapientia
& bonitas
relucent
in omni-
bus.

Scis omnia, quæ geruntur in universo: & antequam fiant, certo fine conclusisti. Tu es Deus cœli & terræ, visibillum & invisibillum creator & gubernator, omniumque temporum disposito-
tor.

Conserva, quæso, per orbem famulos tuos longe lateque dispersos, tuo tamen servitio specialiter deputatos. Fac eos enarrare laudes tuas, & voce consona ubique gloriam tuam prædicare.

Excita corda eorum valenter in amore tui: & dona eis omnia opera sua sancto fine consummare.

Præfer-
tim in
sanctis &
electis.

3. O quam pius, quam dulcis es diligētibus te? quam bene places gustantibus te? Qui experti sunt suavitatem tuam, norunt inde melius cogitare & loqui.

Vincit enim tua dulcedo omnem dulcedinem, & dulcorat omnem amaritadinem,

Domine Deus meus, de te viri sancti locuti sunt, & propheta non tacuerunt. Quor-

Quotquot fuerunt Sancti ab initio mundi, in te crediderunt, tibi seruiuerunt, in hostiis & muneribus te coluerunt, nomen sanctum tuum laudauerunt & benedixerunt, quia te Creatorem suū, & omnium rerum conditorem cognouerunt, & in te super omnia sperauerunt.

Cognouerunt te in visionibus suis: tu siquidem revelasti eis nomen tuum, alium præter te nescierunt.

Custodierunt legem mandatorum tuorum, quam eis dedisti. Non sunt secuti falsorum deorum figmenta stultissima: sed adorauerunt te Viventē in secula seculorum, qui creasti omnia.

Levaverunt vocem suam in confessione laudis tuæ: quia tu de excelsis clamorem magnum auribus eorum infudisti, dicens: *Ego sum, qui sum. Ante me non est formatus Deus, & post me non erit.* Feci, quæ futura sunt; & præterita non perierunt à memoria mea.

Hæc audientes & intelligentes elevaverunt etiam in longin-

Qui fortes in fide spe & charitate adhæserunt Deo:

Exod. 3.

Isa. 43.

quo fidei oculos, credentes quia salvos nos faciet Dominus; & qui venturus est, veniet, & non mentietur.

Hæc præscientes, consolati sunt non minimum; & vehementer admirantes præsentiam ætæ majestatis, præ stupore defecerunt.

Respirantes paulisper, & præ gaudio aspicientes Deipotentiam venientem, dixerunt: Ipse est, ipse est, Dominus Deus noster est, & alius non est. Ipse cepit, & salvabit nos. Non potest negare seipsum, quoniam verus est.

Sicut audivimus, ita & vidimus: sicut credimus, sic & loquimur, & testamur veritati. Semel locutus est Deus: dixit, & facta sunt. Dixit, *Consilium meum stabit*, vestrum filii hominum, peribit.

Mich. 2. 4. *Væ, qui cogitatis inutile, & post verba Dei ridetis. Væ, qui fingitis de corde vestro sapientiam, & in potentia vestra erigimini.*

Audite verbum Domini, qui
qua-

quæritis Dominum; scitote quia *Osea 4.*
judicium ejus cum habitatori-
bis terra.

Non est bonum, si averſi fue-
 ritis; ſtate, & conſiderate vias e-
 jus. Revertimini & venite, liben-
 ter ſuſcipiet vos; quia miſericors
 & clemens eſt Dominus.

Nec ſicut homo iram ſervat,
 ſed omnia peccata donat, inſu-
 per & gratiam priorem cum po-
 ſteriore reſtituet. Tantum toto
 corde convertimini, & donate
 vos illi ad ſerviendum mente fi-
 deli.

Et hinc
 alios
 quoque
 ad Deum
 provo-
 cant.

Hæc vox Sanctorum in auri-
 bus meis. Quasi melos in convi-
 vio, & quasi thus redolens de
 thuribulo, ſic eſt verbum Dei in
 corde puro.

Sancti autem tui Domine re-
 pleti Spiritu tuo, memoriam ab-
 undantiæ ſuavitatis ſuæ eruſta-
 verunt, & eloquia ſua nobis eru-
 ſtanda reliquerunt.

Meus autem fermo ſæpe clau-
 ditur inter anguſtias: aſcendendi
 iter non habet. Sed ſi igitis de-
 ſurſum venerit, erit ignitum elo-

quium meum. Et si incanduerit,
mox consumet me.

Non subsistam à facie ejus:
quia sicut à vento palea, sic tol-
letur de corde mœstitia: & sicut
rubigo ab igne; consumentur
peccata mea.

Ignis divinus omnia combu-
rens, mundabit arcam cordis. De-
scende, & accende; modicum
tange me, & evolabo.

Præterita non erunt, & futura
non computabuntur, quia omnia
mala oblivioni tradentur.

Vetera transient, in abundan-
tia nova venient, & affluent desi-
deria sancta, atque ex omni la-
tere consurgent, ubicumque fla-
verit Spiritus almus.

**Mira mu-
tatio ho-
minis di-
vino a-
more
succensi,**

σ. Timor non erit, sed omne
totum implebit, cessabitq; quas-
fatio; nã dextræ Dei est hæc mu-
tatio. Ideo quod loquor, nõ mea,
sed eius est laudatio. Consolatio
luggenti est; panis datur petenti;
haustum suscepit sitiens.

Manus ægro data est; vacil-
lanti baculus venit. Deficiens vi-
res resumpsit; requiem lassus in-
venit,

De-

Desperanti nova lux oriri vi-
sa est; clamanti venit responsum.
Caliganti infulsit dulce lumen,
ignoranti via patuit, & porta il-
lico est reſerata pulſanti: adfuit
veritas, titubanti ſuccurrit au-
ctoritas, affectanter quærenti
obviavit mater charitas.

Cupienti Dilecto loqui, oc-
currit lætior ipſe: Ecce adſum,
inquit; dic quid novi nunc acci-
dit. An tibi excidit, pro me pati
& agere debere.

Volentem cum eo pergere,
ne hoc prohibuit. Statimque a-
ſcendi, & oblitus ſum quicquid
moleſtiæ habui.

Deſiderantem cum ipſo habi-
tare, noluit me contriſtare: ſed
læmibus verbis edocuit, quia mo-
dò id fieri non convenit. Deſide-
rium tuum bonum eſt, & placet
oratio, quam præſentasti mihi:
ſed oportet adhuc differri.

Vade, & revertere in domum
tuam; & annuncia tuis, quanta
fecit tibi Dominus. Et dic eis:
Præparate ſinguli corda veſtra;
& deponite grave onus peccati;
& ſitis cauti & fortes, adverſus
inſidias diaboli.

Deſideriū
ejus ma-
nendi cū
Dilecto,

Differtur
ad tem-
pus certo
conſilio.

Vi-

Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem. Tempus prope est, ut paratos vos inveniam. Ecce prædixi vobis.

CAP. XII. De unico & summo bono quarendo.

Psal. 34.

Anima
non quiescit
nisi
obtentio
summo
bono:

Dic anima mea, Salus tuus ego sum.

O quàm nobilis es anima, quàm mira virtus in te latet: quæ quiescere non vales nisi summo adeptò bono, & ultimato invento fine! Quo cognito & invento, cessat motus tuus.

O bonum super omne bonum! Ô finis sine fine, quando fruar te sine modo, & sine fine! Multa hic invenio bona, sed quæ alterant, non quæ satiant.

Luc. 10.

Porro unum est necessarium. Hoc unum quæro, hoc unum desidero, Propter unum omnia, & ex uno omnia. Hæc si habuero, contentus ero: & nisi potitus fuero, semper fluctuo: quia multa me implere non possunt.

§ quali bono!

Quid hoc unum? Nescio dicere, desiderare me sentio, quo nihil

nihil
nec
N
omnia
Deu
inhæ
dico
me&

2

ma

mel

mult

ex n

C

jung

con

C

abe

nur

I

in n

lius

cor

bit

qu

vil

&

oc

&

oc

nihil

nihil melius, me majus est, sed
nec cogitari potest.

Non enim hoc unum inter omnia, sed unum super omnia est. Deus meus est, cui adhærere & inhærere, bonum mihi est. Huic dico, huic clamo: *Dic anima mea, Salus tua ego sum.*

Psal. 34.

2. Quid ultra concupiscis anima mea desiderio plena? Nonne melius est, ut uni adhæreas quàm multis. Ex uno multa, non unum ex multis.

Cessa multa quærere, uni te junge, uni adhære, in uno totum consistit.

Quærant alii multa & varia ab extra; tu quære unum internum bonum, & sufficit tibi.

Multi
multa &
varia
quærunt;

Ecce alius villam quærit, alius in negotiationem suam vadit. Alius argentum & aurum multum congregat, alius voluptates amabit & honores.

Luc. 14.

Alius amicos & cognatos requirit, notos & affines libenter visitat.

Alius urbes & castella intrat, & varias mundi partes desiderio oculorum ductus lustrat.

Ff 5

Alius

Alius sapientiam, alius potentiam, alius magisterium, alius regale aut principale petit obsequium. Et in hunc modum alius hoc, alius illud, sive in seculari sive in spirituali statu requirit.

Pauci unum, in quo tamē omnia:

Pauci unum, & propter unum, pure & simpliciter quærunt. Ideoque nec stabilem pacem inveniunt, nec internam gratiam sapiunt.

Quicumque enim sunt Christi, non temporalia, non terrena quærunt, tanquam tunc magni & gloriosi essent, si his omnibus abundarent.

3. Non ergo ad te pertinent, qui ista quærunt, o anima devota: Profecto nihil.

Detestor hæc omnia: quia unum est bonum meum, unum diligo, unum requiro: & ipsum melius mihi est, quam omnia bona infra vel supra.

Quo habito, facile est carere cæteris.

Si tantum bonum invenisti, hortor te & suadeo tibi, custodi & tene, pro quo omnia contempsisti. Nam illud habendo, cæteris carere non erit onerosum, imo pro ipso lucrando, omnia da-

re

re &
diffi

4.

mea

nens

vivis

tatis

plen

test.

E

cum

enir

te se

& f

I

sem

ut h

cur

vit

ne

ne

lu

te

m

pl

ce

&

v

v

v

v

v

v

v

v

v

v

re & pati debere, judicabis rectissime dignum.

4. Quære ergo nunc anima mea, tam singulare & supereminens bonum, Quamdiu in carne vivis, quærere ne cesses, quia nec satis inveniri potest, quod ad plenum comprehendi non potest.

Erit autem finis quærendi, cum venerit hora fruendi. Tunc enim erit omnia in omnibus, ipse solus unus, sufficiens omnibus & singulis.

Et si ibi adhuc quæritur, ubi semper invenitur; non tamen, sicut hic, cum labore, sed summo cum gaudio & amore.

Qualis autem sit piis in hac vita, multis docetur nominibus, nec ignoratur ab expertis.

Adverte tamen aliquantulum (experientia magistrâ juvante) quæ sint divinæ pietatis nomina. Pauca tibi expono: sed plura atque sacratiora ejus doceat gratia.

Ecce, sponsus est amantibus, & qui adhuc in timore ei serviunt, metuendus Dominus.

Varia divinæ pietatis nomina.

Pater est bonis filiis, malevolis autem districtus iudex.

Infirmis est medicus, & sanis solidus cibus.

Doctor est ignorantibus, & obtemperantibus sibi salus æterna.

Via est incipientibus, veritas proficientibus, & vita perfectis.

Spes est pœnitentibus, & iustus consolator optimus.

Gloria est humilium, & pœna superbiorum.

Lux est in tenebris, & lucerna in noctibus.

Dat medelam ægris mentibus, & vinum lætitiæ multum tristicibus.

Stat cum pugnantibus, ambulat cum proficientibus, currit cum ferventibus, volat cum contemptantibus.

Adest orantibus, loquitur cum legentibus, quiescit cum meditantibus.

Opera
Dei irre-
prehensi-
bilia.

¶ In omnibus his opetatur unus atque idem Deus, apparens singulis prout vult; & non est reprehensio in sermone ejus, neque investigatio operum ejus.

Magna

Magna sunt enim & inscrutabilia iudicia ejus, & nemo dicere potest, Cur ita facis? & quare hunc magis quàm illum eligis?

Stulta est hominis interrogatio adversus omnipotentem, & omnis adinventio filiorum Adam vanitas & nihilum.

6. Quomodo placent tibi hæc, & qualiter sapit tibi Deus?

Bene sapit mihi, & opera ejus non possunt mihi displicere. Justus est, & quis potest eum arguere de injustitia?

Qui enim hoc fecerit, contrarium se illi constituit, & arguetur ab irreprehensibili lumine ejus.

Sed hæc quæ audisti, quid sunt in conspectu ejus? Vix scintilla modica est, ab eo quod intrinsecus latet.

Quæris, quid istud? Dico: Nescio quid est, sed est totum supra me, & quasi inaccessibleis quædam caligo, cujus principium sicut & finis ignoratur.

Sit proinde potior meditatio tua & affectus frequentior, circa humilia vestigia Jesu; & noli ad

Incipientibus magis convenit meditatio humanitatis Christi, quàm divinitatis,
Pro v. 25.

alta cito conscendere, ne opprimaris à gloria.

Verum, quia amor intensus interdum obliviscitur reverentiæ & timoris, tolerandum est; si aliquando de dilecto suo amans intente inflammatur; ut quærat, non solum qualiter parvulus natus in præsepio vagiat, aut in patibulo crucifixus pendeat: sed qualiter gloriosus in cælo regnet, & cuncta sub cælo mirabiliter disponat.

Matt. 6. 7. Libenter sequor te amande Jesu in terris, sed multo libentius sequerer ad cælos.

Ubi est thesaurus meus, ibi erit & cor meum. Thesaurus meus tu es, charior omni creatura, qui es ad dexteram Patris. Pro me incarnatus, pro me elevatus. Exemplum mihi reliquisti in terris, præmium te servas in cælis.

Psal. 26. Ad te igitur oculi mei; post te omnes gressus mei ibunt. *Tibi dicit cor meum, exquiris te facies mea, faciem tuam Domine iugiter requiram.*

Iob. 12. Ulquequo Domine visio gloriæ tuæ? *Quare faciem tuam abscon-*

scanda
tum
fertu
& re
meus
mabi
V
nesci
ter q
ces g
quia
quo
8
inci
mih
Nifi
nem
que
S
stin
nec
que
num
ro,
ego
ra,
&
re

condis, arbitraris me inimicum tuum? Scis utique, quia tamdiu fertur hinc inde animus, trahitur & retrahitur in diversa affectus meus, donec tibi tanquam suo amabili jungatur in cœlis.

Vis etenim amoris quiescere nescit: sed de suo amato incessanter quærit, nuncios emittit, preces geminat: sed nec sic dimittit, quia amor omnino possidere vult quod concupiscit.

Amor
moræ &
quietis
impatiens.

8. Trahe ergo me, ut currere incipiam ferventer post te. Opus mihi est tractu, & magno tractu. Nisi enim traxeris, nemo venit, nemo sequitur; quia ad se quisque curvatur.

Dilectum
sequi non
possumus
nisi tracti
gratia.

Si trahis, ecce venio; ecce festino, curro, serveo. Sin autem, nec curro, nec quæro; vix est, quod sequi desidero. Sed si manum dederis, tanto celerius curro, quanto fortius traxeris.

Vox Dilecti mei trahentis: Et ego cum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.

Ioan. 12.

JESU bone, trahe me post te, & non solum ego, sed omnes curremus in odore unguentorum tuorum.

Cant. 1.

rum. Primum itaque trahere me post te, deinde sequantur alii viso exemplo bonæ vitæ.

At ne superbire possemus, bonum est nobis hoc simul sentire, quia non in viribus nostris, sed in odore unguentorum tuorum currere cœpimus.

9. Hic est tractus divinus, sine quo proficit nullus: sed nec incipit aliquis, sicut itidem dixisti: *Nemo venit ad me, nisi Pater meus traxerit eum.*

Ioan. 6.

Quem ergo trahit Pater, utique sequitur te, & deserit se. Bene tractus videbatur, qui dicebat: *Magister, sequar te quocumque ieris.*

Matt. 8.

Sed non est omnium sic ad te affici: nec parvæ est animæ, tam paratè ad omnia te sequi.

**Propter
Iesum de-
serenda
omnia.**

10. Quid tibi obest anima mea, quod propter IESUM non deseris omnia? Quare tam invite separaris à vanis & perituris? Quid juvant hæc visa?

Ecce cùm per res mortales & visibiles creaturas pergis, volens in eis contentari, perdis meliora.

A sum-

A
cùm l
æter
co m
plen
bus.
C
disp
nies
iter
quia
secu
V
fece
mo
veri
culo
quæ
hæc
ta e
C
ad f
ned
mer
sum
scal
sur
uti
tuc
co

A summo bono te dividis, cum hoc agis; & à vera, ac beata, æternaque vita te avertis. Idcirco misera & infelix manebis, plena doloribus & anxietatibus.

Quocumque enim te vertere disponis, dolores semper invenies & tædia multa, nisi fueris iterum ad Creatorem conversa; quia ipse est pax tua, & requies secura.

Extra eum
omnia
plena do-
loribus &
miseriis.

Verum, si in terrenis minime feceris moram, nec pedem in limo fixeris; sed potius consideraveris, & venerata fueris in speculo creaturarum, non imaginem quæ transit, sed eum cujus est hæc imago & superscriptio, beataeris & non morieris.

Cum enim cuncta visibilia non ad fruendum quæris, sed ad benedicendum Creatoris tui nomen aspicias, fabricando tibi ex summis & imis operibus ejus scalam quandam, cui innitaris ad sursum pergendum; liberaberis utique à seculi visco pessimo, & tuo desiderato fini satis intime copulaberis, qui est super omnia

Creaturæ
nobis
scalæ sine
d. Crea-
torem.

nia

448 SOLILOQUIUM
nia Deus benedictus in secula.
Amen.

CAP. XIII, *De unione anima
cum Deo, & de subtractio-
ne gratia.*

Psal. 62.

Adhæsit anima mea post te.
Deus meus consolator
verus, tu scis, quia non tædet me
tui: sed quotidie libet tibi in se-
creto meo loqui.

Sed ubi te quæram, si forte ad
horam perdidero? Quis me per-
ducet ad te?

Tu super omnia Deus, & ego
inter ista inferiora homo pau-
perculus. Tu in cælo, & ego in
mundo. Tu solus altissimus, ego
verò mendicus sum & pauper.

Anima
etiam hic
cum Deo
uniri po-
test,

Quis mensus est distantiam
cæli & terræ? Hæc valde di-
stant, sed tu longius à me.

Quis ergo me tibi adunabit?
Aut tu facies, aut nullus pote-
rit. Verumtamen si vis, fiet utique
celeriter.

Tu autem nosti, quia cadere
mihi proclivius ex me est, abs te
vero stare donatur & proficere.

Ideo-

Ideoque pendet anima mea ex
dignatione spiritus tui, & infu-
sione gratiæ salutaris. Jubente te,
elevabitur de terra; avertente
autem te faciem tuam, ad se con-
turbabitur.

Propter charitatem tamen
tuam & mansuetudinem, assumes
me, & deducet me mirabiliter ad
te dextera tua.

1. Quique terrigenæ & filii
hominum audite, quia possibile
est ac facillimum apud Deum; ut
fiat, quod scriptum est: *Simul in
unum, dives & pauper.* Pauper
ego sum, & omnibus indigens;
sed dives iste; Deus meus est,
nullius egens.

Psal. 48.

Vti con-
stat di-
versis te-
stimoniis.

Hujus rei si non magnam ex-
perientiam, habeo tamen fidele
testimonium, unde id probem,
quod possit anima Deo uniri per
gratiam. *Dilectus meus* (inquit)
*mihi, & ego illi, qui pascitur
inter lilia.* Hoc est testimonium
amici & amicæ, sponsi & sponsæ;
conveniens satis & validum sa-
cræ legis testimonium.

Cant. 2.

Secundum autem simile est
huic: *Volo Pater, ut omnes unum
sint.* *Ioan. 17.*

sunt, sicut & nos unum sumus.
 Ecce duorum librorum præclara testimonia: quibus liquide patet, Deo posse animam familiariter conjungi, secundam gratiam cœlitus ipsi datam.

Res quidem difficilis, sed non impossibilis.

Et si res rara est, tamen valde chara est, nec ignota amanti. Quamvis quoque sit difficilis, non est tamen penitus impossibilis.

Quam ergo Deus sibi sic conjunxit, nemo separare aut conturbare audeat.

Si stupes dignationem hujus unionis, obstupesce & admirare excellentiam bonitatis ejus, nec non & assumptæ humanitatis singularem unionem.

Psal. 135.

Licet ei agere, quod vult; qui facit mirabilia magna solus. Si meritum quæras, inuenies beneplacitum voluntatis ejus.

Societas cum Iesu dulcissima.

3. O dulcis societas cum Christo, & sub alis Christi! O gratiosa conjunctio, plena dilectione & suavitate Spiritus sancti; quæ melius sentitur, quam dicitur!

Hæc pertinent ad animam, quæ

quæ omnibus mundanis se fecit alienam; quam non tenet amor vitæ præsentis, sed furtim vexit secretum mentis.

Quanto istud notius est amanti, tantò obscurius est & mihi. Vellem tamen libenter interesse, quando animæ devotæ solet bene esse; est autem illi bene, dum fuerit cum sponso in meridie.

**Paucis
nota.**

Est & illi male & multum ægre, si contigerit Jesum abesse, si desinant fluere aromata gratiæ; si minus sapiant literæ sanctæ; si tædet orationi aut meditationi insistere; si sic densantur cordis nebulæ, & tantum prævalent cogitationes noxiæ, ut cohiberi vix valeant, sed penè simul omnia bona priora obruere nitantur.

**Absentia
ejus
quàm
noxia.**

4. O Domine Deus, quid sic facis? Quis est iste ludus? O pie Jesu, quid in hoc facto prætendis? Si tibi non displiceret, optarem latius inter te, & dilectam tibi habere colloquium.

Ex eo quod ipsa votis omnibus tuam gratiosam quærit præsentiam, qua castis foveatur deliciis:

**Et quàm
molesta
animæ
amanti.**

ciis; miror cur ipsam pateris in-
terdū federe sic desolatam. Quasi
ipsa non esset, quæ te expetisset,
ita pertransis & recedis,

Isaia 26.

Ipsa autem gemens & sola. E-
jus enim vox ista videtur: *Anima
mea desideravit te in nocte.* NOX
ei est, cum tu vera lux non ades.
Precatur ergo tuam præsentiam,
ne tenebræ peccatorum eam
comprehendant.

Sentit utique incommoda
multa, subtrahat sibi visitationis
tuæ gratiâ. Nisi etenim aliquid
passa esset, non tam desideranter
post te clamasset.

Psal. 62.

Clamavit & altera, cujus ver-
ba jam supra: *Adhæsit anima
mea post te.* Sed nullam æstimo
huic tam molestam fore vel vi-
deri molestiam, quàm tuam ab-
esse præsentiam.

Quare
subinde
recedat,
aut se
subtrahat
Deus a-
nimæ.

5 Et non mirum, si ex hac et-
iam carentia, incidat anima a-
morosa in quendam cordis sui
languorem.

Tu enim difficulter quando-
que inveniris, & cum fueris tan-
dem inventus, illa gaudet ad re-
ditum, sperans lætum diem
age-

agere
recessi-
tur.

T
trans-
cedis
ejus.

La-
uda
dulce
illud

N
lum
testi-
novi

Si
li do-
hi ob-
liber

judi-
cult-
per t

quæ
noxi
6, C
trah

anir
eam
Dile-
prie

agere tecum; sed minus caute de recessu tuo, nihil triste suspicitur.

Tu autem aliud tacite tractans, sæpè fugam exhibes. Recedis quippe repente de manibus ejus, illâ non præsumente.

Laudo te, in hoc quomodo laudabo? Si quid laudis habes & dulcoris, cur in hoc facto videris illud amittere?

Nisi tu esses, forsitan scandalum illi generares. Sed non potest in te scandalizari, à quo se novit tam valenter amari.

Si ergo quid justæ rationis tali documento figuras, indica mihi obsecro Deus. Vellem enim libenter intelligere; nec inutile judico vel parum inde scire. Occulta namque judicia tua nemo per se intuetur; sed lux tua est, quæ obscura quæque illustrat, & noxia fugat.

6. Quare igitur est, quod te subtrahis interdum tam occulte ab anima, ipsa ignorante? Diligis eam an non? Si diligis, cur fugis Dilecte mi? Si non diligis, cur pridem visitasti? Et jam si non
dili-

454 SOLILOQUIUM
diligis, cur denuo reverteris, &
ostium pulsas, & intras?

Numquid levitate uteris eun-
do & redeundo? Absit. Sed non
est illi leve tam frequens altera-
tio; quin imo nascitur turbatio
non modica. Adhuc minor forsi-
tan querela esset, si palam illi
diceres: *Vado, & venio iterum,*
& gaudebit cor tuum, & gau-
dium tuum nemo tollet à te.

Ioan. 16.

Nunc autem proverbium nul-
lum dicis: sed illius verbi recor-
datur, cuius veritatem experi-
tur, quia *JESUS abscondit se, &*
exiit de templo.

Ioan. 8.

Habeo ergo adversum te
pauca: sed ex bona radice, orta
est mea conquestio. Cupio hu-
militer erudiri, non impatienter
litigare. Dabis proinde interro-
ganti responsum, cum fuerit op-
portunum.

Anima
desolata
prias suas
querimo-
nias nul-
libi secu-
rius quam
in Dilecti-
sinum ef-
fundit.

7. Loquatur etiam ad mayo-
rem intelligentiam, aliquid pro
se anima devota. Responde & tu
libere partem tuam.

Dilectus enim patienter te
audiet, & occurret verbis pacifi-
cis, ne detrimentum ex eo patia-
ris.

Quis

Quis enim te consolabirur, si non ipse fuerit consolator? Et tuam infirmitatem quis clementius feret, nisi qui cuncta sine onere portat?

Cui etiam tutius revelabis, si quid triste habueris, nisi omnia plene scienti? Aut cui magis fidem dabis, nisi non fallenti veritati?

Jam hæc si quis externorum audierit, & qui non est de amicis Sponsi, præ foribus arceatur. Sin verò Sponsum diligit, si fidelis fuerit, si devotus & internus, liber illi concedatur ingressus.

*Ejus cum
Dilecto
colloquiã
quisnam
dignus
sit esse
particeps*

Si custos conscientia; si amator virtutis fuerit & disciplina; si affectu purus, & intellectu clarus; si in se humilis, & ad suos pius; si bona audita non male capere, non vane efferre, non temere arguere, non animose defendere, non superbe prædicare novit; sed è contra, non intellecta venerari, obscura & mystica sane interpretari didicit; talis introducatur, & huic intersit gratis colloquio.

G g

Affe-

Affectus enim cordis ex verborum sonitu magis pensari debet quam vocum qualitates.

Indica ergo mihi anima, qualiter te sustines absente Dilecti gratia? Ego me sentio minus leniter posse sufferre: si se in longum voluerit differre; & puto aliquid simile de te. Si vis, sedeamus hic pariter, & conferamus super hoc verbo, pro aliqua consolatione nostra.

CAP. XIV. *De tristitia animæ,
absente dilecti gratia.*

Colloquium inter Theophilum,
& Philotheam: seu inter Ho-
minem & Animam.

Psal. 118.

Dormitavit anima mea pro-
tadio.

T. Quis est iste sermo, quem loqueris? Quare dicis Sion, Reliquit me Dominus? Noli timere filia Sion, anima amans & speculans: ecce Rex tuus, dilectus dilecti, veniet tibi. Surge, sta in excelso; & vide iucunditatem, quæ veniet tibi à Deo tuo.

P. Quid

P.
veni
mibi
ma r
T
amif
ficut
taba
mar
tem
acc
fon
gar
cor
unc
arg
qu
no
qu
cr
bi
al
al
P
P
f

P. *Quasi* vi (inquit) & non in- *Cant. s.*
veni: vocavi, & non respondit
mihi; propterea dormitavit ani-
ma mea præ tadio.

T. Et ego: Hæc vox turturis, *Anima*
 amisso compare. Non est hodie *recessum*
 sicut heri & pridie, quando can- *Dilecti*
 tabas cantica lætitiæ. Præcessit *plangis.*
 mane, venit vespera; sponsus au-
 tem cubat in meridie, nec datur
 accedere Verba tua tristitiam
 sonant, & oculi tui lacrymis ri-
 gantur. Anima in dolore es, &
 consolari opus habes. Sed dic,
 unde est?

P. Non est mihi super auro &
 argento, aut qualibet re mundi
 quæstio, non de lucro aut dam-
 no; non de injuria aut penuria,
 quæ mundo jam mortua sum &
 crucifixa.

T. Si bene te novi, diu omni-
 bus mundanis abrenunciasti. Sed
 an etiam te in omnibus perfecte
 abnegasti, & usque ad contem-
 ptum tui veneris, inquirō. Hoc
 paucissimorum est, & exigitur
 specialiter à te.

Unde est ergo dolor tuus?
 Quid amisisti? Si de Dilecto est,

scio, quia tristitia non immerito implevit cor tuum: nec est quidquam tibi jucundum, donec revertatur, & reddat tibi aspectum suum.

Quomodo interim se gerat.

Sed quomodo interim te sustines, ô delicata & innixa super Dilectum? Et mihi constat, quia semper pro voto non adest. Ergo dum abest, quid solatii habes, & in quo te quietas? Narra mihi secreta tua, etiamsi sint dolore plena.

Te Christum absentem dolere nemo dubitet, nisi qui non amat. Habes modò tristitiam, sed de Sponso Christo, non de mundo isto. Et scio, quòd illo revertente, iterum consolaberis, quia non in perpetuum tui obliviscetur. Dixit enim; *Non relinquam vos orphanos; vado, & venio ad vos.*

Ioan. 14.

Non ergo sunt vacua verba tua, cum tanto dolore prolata; sed cor amantis ostendunt, & gelidum cor feriunt, quod amore Christi non ignescit. Vox enim tua dulcis, vox turturis, non clamor murmuris. Ideo confido, quòd

quod invenies eum, quem doles
amissum.

2. Interrogo tamen te; Quid
dicis de eo, quem sic absentem
ploras? Bonus est, an aliud suspi-
caris?

P. Et quidem bonus est, & bo-
nus valde; justus & fidelis. in quo
non est iniquitas, sed nec esse
potest.

T. Cur igitur doles de bono,
in quo non est dolus?

P. Non de bono doleo, quia
bonus est: sed me miseram lugeo,
quoniam bonum fidelem ami-
cum amisi. Ego, ego sum, quæ
merui: sed væ, væ, quia solícite
gratiam ejus non custodivi. Per-
dendo didici, quid habendo
possedi. Indicat Dilecti absentia,
quid contulit ejus præsentia.
Lætabar cum eo & jucundabar,
sed minus cauta fui de recessu
celeri.

Venit saliens in montibus, hi-
laris & jucundus in ostiis domus
meæ. Et statim clausi fores car-
nis, & introduxi ad me Dile-
ctum, sedique cum eo, & requie-
vi sub ejus umbraculo, à turbine

Abces.
sum Dile-
cti suæ
ipsum
culpæ
imputat.

Et felici-
tatē prio-
ris status
recolit.

& à pluvia. Et gavisa sum, viso
Dilecto.

Quidni gauderem? Ipse gaudium meum, & exultatio cordis mei. Eia quid habui, & quid in illa hora possedi! Non possum indicare tibi, quàm bene mihi cessit: nec nunc quidem dicere expedit. Plus desiderare non potui præsentem illo, quem solum dilexi.

3. O quantum dilexi, quando me & omnia neglexi! De omni re, quæ me delectare potuisset, parum vel nihil curavi, quia ejus amor me totam rapuit; & quicquid ipse non erat, incongruum videbatur & insipidum.

Quo ablato, projectum est cor meum pene extra me. Dependebat enim anima mea ex gratia ejus; quia aliud non habui solatium, nisi hunc quem plango subtractum.

Ad omne
gaudium
sufficit ei
præsentia
Dilecti.

Sufficiebat mihi, & satis erat ad omnem lætitiæ varietatem. Sicut volebam, sic ille erat; & quicquid mihi præcipiebat, libenter acceptabam, meque illi

totaliter & prompte donabam.
Et concors animus & tranqui-
litas magna nobiscum.

Nec fuit ausus quisquam no-
strum irrumpere silentium, illo
nimirum sic jubente per os suū:

*Adjuro vos filia Ierusalem, per Cant. 2.
capreas hinnulosq; camporum,
ut non suscitatis, neque e vigila-
re faciatis dilectam, donec ipsa
velit.*

Jam nunc perpende, si vales
verba mea sentire; quantum mihi
de absentia Dilecti necesse sit
dolere, cujus ex præsentia om-
nibus bonis cœpi abundare.

T. Ad hæc respondi: Scio,
quid loqueris; experimento sæ-
pius probavi, quod dicis. Sed in-
hoc consolemur; quia ejus di-
pensatio voluntatis, nostræ de-
votionis est profectus.

Et nunc quæ dixisti, gratanter
suscepi: sed adhuc perfectius ea
vellem audire. Tardioribus e-
nim sensu opus est, morosior de-
claratio.

CAP. XV. De scrutinio super
Dilecto, & donis gratia
ejus.

Psal. 56. **B**enedictus Deus, qui non a-
mouit misericordiam suam
à me.

Quid agit
anima
interna
consola-
tione de-
stituta.

T. Adsum igitur, pio rursus
scrutinio quærens; si quando te
sine interna consolatione reli-
querit Dilectus, quid interim a-
gis: quid etiam super hoc consu-
lis? quali quoque arte possit re-
conciliari vel revocari?

Rogo te charissima & devota
Christi amica, nihil horum si-
leas à me, quæ venerim interro-
gare. Potes prodesse hac vice,
pandendo mihi quod pie sentis.
Ex tuis sermonibus potero men-
surare pondus mei doloris, an
iuste sit vel iniuste quod dolui.

Vidi enim te quandoque hi-
larem, quandoque verò tristem;
rursusque conspexi gaudentem,
& ex te perpendi aliquantulum
me.

Sed causam hujus mutationis
hanc reor esse potissimam, de
tran-

transitu & reditu unici Dilecti
tui. In quo casu plura te percur-
risse intelligens, informandus
accessi.

2. P. At illa: Desideriis tuis
annuens, conabor saltem modice
propalare, quæ intra me agun-
tur; sive cum fuero cum Dilecto,
sive cum ablactata remansero so-
la, expectando eum quem diligit
anima mea.

Sane hoc primum noveris;
quantum mihi gaudii & dulce-
dinis ejus confert gratia, tantum
doloris & amaritudinis ministrat
illius absentia. Sed cur sic dispen-
sat vices suas, deceret eum po-
tius dicere quam me.

Audies autem cum comple-
vero verba carminis mei; quia
postremo introducemus eum ad
nos, sedensque in medio nostri,
docebit nos ordinationem suam
quam solitus est exhibere aman-
tibus.

Sed jam audi patienter me, &
imperfectum eloquium meum
non sit tibi grave. Ad excitan-
dum namque corda nostra invi-
cem convenimus, ut vel pariter
lu-

Eccli. 4.

lugeamus, vel ex amore infimus
gaudeamus. Væ enim soli! quia
cùm ceciderit in aliquam tristi-
tiam, vel tentationem, non habet
sublevantem.

Vtilitas
sinceri &
fidelis
amici.

Et si fuerint duo pariter, con-
fovebuntur mutuo; dum uno tri-
stante alter consolationem inge-
rit; aut si consolari respuit, com-
passionem mox præbet, & super
amico contristari vehementer
incipit; sicque fit, ut aut pariter
gaudeant; aut de ablato gaudio,
lachrymis se mutuis consolen-
tur.

Et quamvis adhuc dolor de
adversa causa, vel de re flebili in-
fit, animæ quiores tamen fiunt:
quia tam univoces se inveniunt,
ut rebus mutatis, corda minime
mutari seu corrumpi potuerint.

Psal. 127. Quis non diceret, considera-
ta hac animorum tam fida con-
cordia; *Ecce quam bonum, &
quam jucundum, habitare fra-
tres in unum?*

3. Possun igitur liberius tibi
dicere, quod sentio, quia nil do-
li vel captionis in te formido.

Ec.

Ecce ille dulcissimus Sponsus Anima
& dilectissimus amicus meus, recenset.
Dominus meus Jesus Christus, collata
amator animarum sanctarum, ex sibi dona,
amore cessare non valens, attra- & bene-
xit me miseram ad se; & cum non ficia.
essem, dedit mihi esse, vivere, sa-
pere, & communi hac frui luce.
Contulit & renasci per gratiam
baptismi, & suorum me vestivit
gloriâ meritorum.

De hinc, cum multis peccatis
me deformassem, & inepta ad re-
damandum essem, non aspexit ad
meam sceditatem, sed ad finem
miserationum suarum.

Etenim adhuc longius me va-
gantem vocavit per gratiam
suam, non sinens me perire in
hoc seculo.

Providit deinde locum mihi
ad pausandum modicum, quam-
diu in hoc fragili corpore dego.

Non est tamen vera pausatio,
neque diuturna ista qualiscum- Non hic,
que habitatio sub umbra Dilecti. sed in al-
tera vita
vera
quies.
Illa est vera pausatio, quæ post
presentis vitæ labores percipi-
tur in patria.

Est tamen suo modo suavis
quæ-

quædam animæ revelatio ad Deum suspirantis, ex utraque se videre à gravibus seculi nexibus; & illic jam esse, quo possit Dilecto plenius servire, atque in secreto silentio sibi & illi vacare.

4. Non defuit etiam diversis necessitatibus meis, juvans & in tentationibus primitivis.

Frequenter quoque me sermonibus utilibus instruxit, confirmans me in verbis suis.

Et sicut novellæ plantationes rigari solent imbribus, sic internis me rigavit consolationibus: ne tanquam testa, virtus in me inchoata arelceret.

Et dixit mihi : Si volueris & audieris me, videbis omne bonum. Si feceris, quæ dico, eris amica mea, Si me elegeris & super omnia amaveris, fiet tibi à Patre meo quodcunque petieris.

Si autem me dimiseris, erit tibi hoc in offendiculum, & ponam zelum meum contra te.

Et cum quæsieris alterum, non tibi diu placebit: sed in tædium & amaritudinem convertetur, quia ego salus & vita sum animæ.

Qui aliud
quidvis
præter
Deum quæ-
rit, non-
nisi tædium
invenit.

Et converti me ad eum, qui benefecit mihi; & excutiens me de pulvere terrenæ affectionis, statui in corde meo, de reliquo vivere illi soli: quoniam nihil melius eo, nec ullum salubrius hoc pacto.

5. Eant & requirant, quicumque volunt, quem ament, & cui serviant; mihi compertum est, hunc verum esse animæ virum; pro quo nec mori erit difficile, ut ejus semper inhæream amori.

Adhæsi ergo illi, placuit enim mihi; nec meliorem invenire potui. Talem enim vehementissime desideravit anima mea, quo nemo major, nec melior, nec dignior esset, & qui omnibus bonis afflueret.

Et quia multum benignus erat, consolatoria adhuc verba dabat; prævidens sollicitè, ne quidam asperitate & durezza nimia me terrerent & frangerent; sed quod leve ac suave esset ad portandum, magis imponderent & docerent; ut sic affectus initiatus melius traheretur, ac fortius in amatum tenderet, nec resiliret.

H h

Me-

Dilectio
nihil ma-
jus aut
melius
invenit
anima.

Ejus benignitas
& pietas
qua disponit
omnia
suaviter
circa curam
animæ.

Melius (inquit) docebitur & proficiet, si non coacte sed sponte provocetur. Facilius suscipiet jugum meum, si amor magis per præmia invitaverit, quam timor per supplicia terruerit. Quod si impulsu indiget, solerti moderate tamen fiat, ne violentia subruatur.

Ipse enim sciebat, quid novellæ plantationi expediret; & quid mihi postmodum utilitatis hæc ipsa pietas conferret, maxime instante probationis tempore; cum possem faciliter recogitare, quæta in initio fecisset animæ meæ, & ideo non deficerem in aliquo certamine.

Nec mox mihi indicare voluit, quæ & quanta in ejus servitio passura essem: sed lætis quandoque permiscuit tristitia, considerans imbecillitatem & incapacitatem primò nascentis fruticis, donec ad ardua convalescerem.

6 Post hæc circumduxit me, & docuit, atque portavit in humeris suis. Circumduxit per paginas sacras, & sancto flamine me armavit contra diaboli nequitias.

Pro-

Proposuit mihi omnium virtutum specularia, sanctos videlicet Patriarchas & Prophetas, ac novi testamenti gloriosa Luminaria.

Circumduxit me etiam per loca Eremitæ & tabernacula Ægypti; ubi vigere inceperat & crescere Monachorum ac Cœnobitarum nomen magnificum; qui suis exemplis imitabile & credibile fecerant suave esse jugum Domini, & amaram atque fallacem latam viam seculi.

Docuit me sicut mater parvulum, frangens mihi nuges spirituales, & inferens faucibus meis nucleos, quia dulces erant ad vescendum.

Investiga, si potes, quid significant, & ubinam tales inveniantur. Aperi codicem Apostolicum, & conjectis oculis lege, si potes tanta capere mysteria. Revolve Esaiam, inspice Evangelium, lumen omnium luminarium, & vide, si non producant ex se dulcissimos nucleos.

Quicquid ex his inveneris obscureum & intellectu difficile, nu-

De propositis Animæ exemplis ac documentis.

Obscuritas in sacris literis nucleus est in testa.

cleus in testa est. Sed si audieris
exponi, & intellexeris quod an-
te non potuisti, testa nucis fran-
gitur, & dulcedo nuclei sapore-
scit in corde. Sic & in aliis sen-
tentis subtilioribus æstimandum
est. Unde & tot potes intueri nu-
ces, quot sensus latentes.

Anima
quomo-
do porta-
ta in hu-
meris
Christi,

7. Et quomodo putas, porta-
vit me in humeris? fecit hoc quo-
tiescumque infirmitatem meam
aspexit: nec tamen abjecit, neque
despexit, sed patienter & longan-
nimiter me sustinuit.

Portavit etiam me in humeris
suis, quando aliis inspiravit, &
virtutem dedit patiendi infirmi-
tates meas, & quicquid in me
reprehensibile erat.

Portavit adhuc multo charius
me in humeris suis, quando ba-
Ioan. 19. julans sibi crucem exiit in
eum (qui dicitur Calvaria) lo-
cum, ubi & crucifixus est. Ego e-
nim ibi portabar ab ipso magis,
quàm crux ipsa.

Et erant onera graviora hu-
meris ejus peccata mea, quàm
hoc lignum crucis. Nam propter
me portata est crux illa, non
propter ipsum. Meruit tamen de-

dicari & honorari propter eum,
qui bajulavit eam, & mortuus est
in ea.

8. O quantum mihi super omnia amandus est & venerandus, cujus merito & gratia sic quaesita sum & redempta!

Erit igitur mihi Dilectus iste sicut unicus matri suæ.

Et ego veraciter novi, quia nequaquam ejus convenio dilectioni. Tamen quidquid præsumpsi, de illius processit dignatione. Et consequens non fuit, ut illo tam benigne se gerente ad me, non occurrerem ad vicarios amplexus.

Memoriter teneo, quid dixerit David: *Quis sum ego, ut si am gener regis?*

Sed est longe major ista, quam illa affinitas: quia hæc est cælebs & sincera cognatio, ubi caro & sanguis locum non habent, sed fides inviolata, & bonæ conscientiæ ad Deum interrogatio. De qua & ille Discipulus, quem amabat plurimum Jesus, dicit: *Quia major est, qui in nobis est, quam qui in mundo. Deus enim*

Christus
quàm ef-
ficaciter
animam
provocat
ad sui a-
morem.

1. Reg. 18.

1. Ioan. 3.

charitas est, & ipsa hanc cognationem parturit.

Mera ejus
dignatio
in copu-
landa sibi
anima.

Cum ergo David tantum se humiliat, ut gener terreni regis fieret; quam humiliter me oportet sentire, quod Rex Regum Dominus, me pauperculum dignatur agnoscere, & ad sui amorem trahere.

2. Fecit itaque mecum non sicut merui, sed quemadmodum benevolentissima virtus ejus dignabatur; sicut per omnia charitati & infinitæ bonitati ejus placere videbatur.

Felix & benedicta anima, divini amoris vinculo colligata; Quam nobilis & ingenua; quæ tam sanctæ copulæ non ignorat vota.

Et quia jam prolixior sermo de Dilecto processit, nec tamen quod quærebas, narratum est, ex ordine alius succedat, quem ipse nobis dulcem ac fructuosum facere dignetur.

CAP. XVI. De benigna protectione Dilecti, & sufferentia animæ.

ECce, sicut oculi ancilla in *Psal. 122.*
 manibus domina sua; ita oculi mei semper ad dilectum meum. Ex eo tempore, quo amare eum cœpi, etiam perseverare cum ipso volui.

Quod cum instituissem, placuit ei hoc ipsum, & confirmavit dicens: *Ioan. 12.* Qui manserit in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. Sed ut probaretur virtus dilectionis, quam vera, quam fortis, & quam casta esset, necesse fuit, ut tentatio illud aperiret. Tentari autem non possem, nisi ipso permittente, & paululum se abscondente.

Et quia ad purgationem interioris hominis, nec non ad fecundiorum fructificationem virtutum, atque clariorem spirituum donorum perceptionem tentatio proficere solet, ipsa me apprehendit & exercere cœpit.

Quam fortiter & quam frequen-

H h 4 quen-

Virtus dilectionis tentatione probari debet.

Hinc illa
jactatio
piorum.

quenter huc illuc me jecit, quem nullum latet secretum, Deus & Dominus meus clarissime novit, qui testis est omnium, quæ in corde meo gerebantur. Et usque nunc me conspicit, nec aliud quam fragile figmentum esse cognoscit.

Psal. 93.

2. Nisi ergo adjuvisset me, quando gravabar tam anxie, ita ut vivere vix me crederem: *paulominus habitasset in inferno anima mea*, tanquam prolapsa in desperationis foveam.

Cui ferenda non
sufficerent, nisi
à Deo protecti.

Sed ipse misertus est mei, qui tribulatis corde consuevit adesse. Quis enim ad tolerandas prævaleret tam multas tentationes, nisi Deo te protegente & adjuvante?

Quod igitur stare potui ante faciem venti ejus, fuit misericordia. Et quod adhuc stare me cognosco, ex ejusdem pietatis munere venit.

Unde mihi nequaquam confidere debeo, donec in carne vivo. Etiam si cœlum serenum sit, non puto quod securitas amodo erit. Subito enim aer concitabitur,

tur
æf
ce
&
ric
lis
in
sci
xu
de
me
cl
ce
lu
ni
oc
po
te
tu
a
tr
h
I
r

tur, & fortassis quando minime æstimatur.

Tanto igitur magis mihi necessaria est Dilecti mei gratia & protectio, quanto verius experior pene omnia patere periculis.

Nusquam locus tutus est, nisi in cœlo, ubi Dilectus meus pascit electos suos in lætitia & exultatione.

Vnde nequaquam securitas;

3. Sed quando ibi? Dicere inde quid possum? Cogitare vix modicum inde licet, nec tamen clare: sed introire minime licet.

Nisi in solo cœlo.

Utinam veniat ipse, & collocet me in loco pascuæ Sanctorum lucidissimo, tutissimo, & amœnissimo; ubi non est Satan, neque occurfus malus!

Adhuc in mari laboro, & an portum attingam salutis, propter tentationes ex diverso afflatu tumescentes, ignoro.

Nihil ergo in tuto mecum agitur; sed hoc mihi pro scuto & tegumento manet, quod fidei lumen semper aspiciam, quod Dilecti mei gratiam humiliter requiram: quod bonam spem ad

Interim præcipuum in hac vita præsidium, fides, spes, charitas.

476 SOLILOQUIUM
eum indefesse geram; quod ab e-
jus charitate separari nullatenus
consentiam; quod denique ejus
providentiæ & abyssali miseri-
cordiæ, plusquam propriæ indu-
striæ me relinquam.

Quapropter, licet etiam fre-
quentissime titubem, ac nonnun-
quam in vitia cadam, nequaquam
tamen desperare debeo, sed ad
ipsum instanter clamabo & eju-
labo: Domine Deus meus, mise-
rere animæ meæ, & ne finas me
periclitari in tentationibus meis;
sed adjuva me fideliter, ut forti-
ter resistam & vincam.

Operi manuum tuarum porri-
ge dexteram, qui me probas per
Satanam, & sæpè ponis ad par-
tem sinistram.

Quod si tam gravis tentatio
advenerit, quæ me ad Dominum
clamare prohibuerit; mox ex in-
timo corde suspirabo. *Ipse enim
novit abscondita cordis; & scit,
quid desiderat spiritus.* Non e-
nim est voluntas ejus, ut pereat
unus ex his pusillis, qui credunt
in eum.

5. O quàm magna misericor-
dia ejus super me, etiã ignorante

*Psal. 43.
Rom. 8.
Et immen-
sa Dei
miseri-
cordia
erga ho-
minem,*

me, vel non advertente, quod
mecum fuerit in tribulatione?

Nam multoties servavit me, ut
non traderer passionibus, Quan-
doque verò ex occulto ejus judi-
cio factum est, ut caderem, & vin-
cerer etiam in parvis, ne fortè su-
perbirem & præsumerem in mag-
nis; sed humiliata & confusa di-
scerem, quia nihil etiam eram, cū
bene stare videbar & flourerem.

Etiam in
permit-
tendis e-
jus lapsu-
bus.

Suadeo ergo, ne temere aut
cito me laudes, licet prospere
procedam; sed fini sancto reserva
potius laudem: imo non me, sed
Dominum lauda. Laudetur so-
lus gloriosus Deus, qui astitit
mihi frequenter in tentationibus
meis.

5. Sæpè namque cū capta es-
sem ab eis, pie liberavit me. In-
terdum autem inveniētes, ut
turbo ad dispergendum me, emi-
sit sagittas suas & dissipavit eas;
fulgura multiplicavit, & contur-
bavit eas.

Et dispē-
sandis
tentatio-
nibus.

Et recesserunt à me, usque ad
tempus. Nam omnino carere eis
me noluit, quod raro alicui San-

torum in hac vita donavit.

Anima
pia quo-
modo u-
ratur pa-
ce & o-
tium,

Habui ergo post hæc modi-
cam requiem, pacem largiente
Dilecto meo. Qua tamen adeptæ,
non ad corporale, neque ad se-
culare otium me contuli: sed ad
mentale otium verti me, ut ter-
ram de longe cernerem, & cœli
jam secreta parumper inspicerem.

Intendi itaque mihi, ut vide-
rem qualis essem, & quibus mo-
dis illi melius placere possem;
qui tanta mihi dilectionis osten-
dit signa, merita mea valde ex-
cedentia.

Non enim poteram in turbi-
ne tentationis videre, quàm sua-
vis esset Dilectus meus, sed in se-
reno mentis & quiete solitudi-
nis.

Et quantum in me erat, hanc
pacis serenitatem sine intermis-
sione optabam, ut illi perfectius
adhærerem, & sine aliqua abstra-
ctione & molestia vacarem.

6. Sed non secundum deside-
rium animæ, effectus semper co-
mitatur gratiæ. Datur tamen nõ-
nunquam desiderata dulcedo,
nonnunquam verò differtur ex
iusto.

Cui

Cui etenim non optabilius foret sub umbra pausare Dilecti: dummodo liceret, dummodo tempus & locus admitteret?

Nunc autem vicissim operatur mecum Dilectus meus. Nec semper sentio, quod turbat; nec indefinenter fruor, quod delectat; sed fit vespere & mane dies unus; quia eundo & redeundo per læta & tristia, agitur tota hæc mortalis vita.

Senserat nimirum hoc idem Sanctus, qui dicebat: *Visitas eum* *Iob. 7.*
diluculo, & subito probas illum.

Videtur tamen aliqualis requies, si non nimis continua sit aut importuna tentatio.

Cum ergo donatum mihi fuerit, vel parum in Dilecto meo suaviter requiescere, gratum omnino habeo & optabile. Gaudeo in hoc, & semper gaudebo pro tam deifico munere.

7. Præstat insuper fiduciam affandi eum, quacumque de causa fuerit, quod toties benigna visitatione sua me gratis prævenit.

Siquidem ipso appropinquante,

Vicissitudo consolationis & tentationis.

Visitatio Dilecti

quid o-
peretur
in anima;

te, & diem festum mecum agere
volente, subito lux cordi meo in-
fulget; ante cuius conspectum, om-
nium inanium cogitationum
caligo pellitur, & diu optata se-
renitas possidetur.

Expellit
vitia.

Ad ingressum namque ejus
stare non potest aliquid turpe
aut indecens, quia munditiæ a-
mator est & infertor: sed necesse
est, ut abscedat omnis illusio dia-
boli, cum omnibus pompis mun-
di.

Passiones
sedat.

Suppressis ergo passionibus &
tentationibus meis, quas pertuli,
clarius eum cœpi agnoscere at-
que ferventius diligere. Studui
quoque gratias eidem agere,
quod jam sero dignatus sit vitio-
rum à me tumultus prohibere.

Etenim ipsa solent inquietare
pacem meam, & obstruere mo-
liuntur os meum, ut loquar ad
Dilectum meum.

Sed frustra est eorum conatus
adversus potentiam & sapien-
tiam ejus, qui in quolibet tumul-
tu potest illabi cordi meo, & se-
creta sua mihi silenter infunde-
re; ita ut cunctas eorum mussita-

tio-

tiones pro nihilo ducam, penitusque non advertam.

8. O mi cordialissime & pulcherrime Dilecte, sic quæso assume me ad te, quotiescumque videris affectus meos, premi aliquo vitiorum mole, aut teneri inutili occupatione; ne longius à te post greges malarum cogitationum vagari incipiam, ac concito privari gratia tua, sine qua non poterò durare in tua exquisita amicitia.

Aspiratio
Animæ
ad Dile-
ctum pul-
cherrimam.

Tu es enim Dominus meus & Deus meus, qui verbo tuo omnia sanas & sanctificas; qui posuisti animam meam ad vitam, & non dedisti commoveri pedes meos; sed de tempore iniquo, & de laqueis mortis extraxisti me.

Psal. 63.

O quanti derelicti sunt & perierunt, qui innocentiores me fuerunt!

Benedic igitur anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto ejus. Benedic anima mea Domino, & noti oblivisci omnes retributiones ejus.

Psal. 102.

Parum est utique & modicum nimis, quicquid dixeris, aut

cogitaveris, vel promiseris in laude ejus. Major est enim omni laude, & suavior omni melodia.

**Plus dili-
gendus
Deus
quàm do-
na ejus,**

Propterea adhæret tibi anima mea, & super omnia data te diligit, quamvis pulchrum sit & dulce, quod mihi ex charitate miseris.

Tu namque solus Sponsus es, cætera donaria sunt, & amoris indicia.

Non diligam ea pro te; nec credam sine te omnia mihi posse sufficere, ne forte cum illis amittam & te.

**Vt amur
rebus,
fruamur,
Deo,**

Uti propter te multis finis, sed pro te frui nec aliquibus rebus vis.

Ideo Dilecte mi Sponse Jesu Christe, omnibus te præposui, & præ omnibus amare curavi. Da ergo feliciter te frui, & in fruibili unione una tecum perpetuo beatificari.

9. Sed quo perveni? Longius forsitan te protraxi, quam volebas. Sed indulge amice. Sustulit enim me paululum amor summi ac unici amici; & utinam de cætero

tero
leve
ipse
tem
sum
S
to,
E
nima
ven
tu r
con
M
non
vo;
bis
I
mel
diff
ra f
ran
Ipfi
fun
I
&
Sec
ad
qu
S

tero magis sustollat, ac te pariter levet in altum. Provideat nobis ipse cœlestem ascensum; nos autem teneamus humilem descensum.

Si relinquitur interdum à Dilecto, quæris? Dico, etiam.

H. Quid facis inter hæc?

A. Sustineo me, quanto æquanimius possum, & expecto donec veniat. Natura gravor, sed spiritu me interius sustentato, ne sit inconsolabilis dolor.

Memor sum, quia sine dolore non vivitur in amore. Ex fide vivo; Scripturis sanctis credo: verbis consolatoriis assentio.

Et licet adhuc male habeam, melius tamen posse fieri non diffido, nec diffidere debeo. Vera sunt enim & firma, quæ narrantur per Sanctorum eloquia. Ipsi namque in multis exercitati sunt, & probati in similibus.

Natura alleviari semper optat, & in aliquo consolari quærit: Sed spiritus tamen promptus est ad perferendum omnia, quæcumque Deus pati me voluerit.

Si itaque indevotior & pigrior
ad

Sublata
visitatione
ne sponsi,
quid agat
anima.

Vide
quid agendum
tempore
consolationis;

Iob. 13.

ad bona facienda fuero, propterea non erit sine remedio plaga mea. *Etiamsi occideris me, ait iustus, in ipso sperabo.* Si virtutes diligo, patientia magna virtus est, servetur ergo & modò.

Difficultas namque operis sæpè auget claritatem virtutis. Ut autem probetur virtus, magisq; clarificetur, per contrarios solet experiri successus.

Cùm igitur tale tibi probamentum advenerit, ne diffidas nec concidas; sed conserva patientiam, & Dei commenda justitiam.

Et cave
murmures
contra Deum;

10. Non est Deus tam severus & immisericors, ut diu inconstatum te patiat manere. Tantum caveas, ne immoderate doleas, & velis adversus justum & sanctum remurmurare, quia relinqueris; ne & malignus spiritus acerbiores tibi tentationes, de fide & blasphemia immittat; & ex his nimium pavidus plus crucieris, quàm oporteat.

Idcirco sustine te modicum, & comprime dolorem, etiam quantalibet tibi gravedo cordis aut corporis ingeratur. Per-

Permane firmus in bono proposito, quod instituisti servare ab initio. Juvat enim in tali maxime articulo omnem spem projicere in Dilectum.

Expecta patienter consolationem cœlestem: senties cito uberem gratiam, & Dei respectum. Ecce habes fidelem testem dicentem; *Expectans expectavi Dominum, & intendit mihi.*

Sed patienter expecta.

Psal. 39.

II. Ut autem in proximo illam merearis consequi, interim sæpius ora, & pro te orari supplica; sicq; te totaliter ejus committe voluntati & ordinationi, ut faciat tecum sicut sibi placitum magis fuerit.

Et Dei beneplacito totum te subijce.

Dicasque illi cum bona confidentia; *In manibus tuis tempora mea.* Tu scis, qualiter mecum sit, tu cognoscis, quid patior; & nunc si vis, citius consolabor.

Psal. 30.

Fiat tamen semper, quod tibi rectum & bonum videtur in oculis tuis, & miserere mei pauperis & desolati mendici, ad te humiliter gementis.

Si igitur in patientia & longanimitate perseveraveris, nec propter

pter

pter modicam tribulationem à fide & caritate, quæ est in Christo Jesu, declinaveris; profecto revertetur ad te splendor gratiæ ejus, & illuminabit te copiosius.

Eritque multo charior Dilectus revertens, quam si nunquam absens fuisset.

Sic tandem longanimiter expectatus redibit.

Non enim est irrevocabile verbum: nec sic offensus est, ut jam ultra nequeat reconciliari. Placabitur citius & facillime, dummodo tu operam dederis, & cavere melius, & satisfacere maturius sponderis.

Psal. 30.

Si his salutaribus monitis acquiescis, erit tecum Dilectus sicuti prius, & ex illius præsentia jucundaberis & dices: *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te. Perfecisti eos, qui sperant in te, sub umbra alarum tuarum proteges eos.*

Isaia 62.

O Sion renovaberis, & videbis inclytum tuum, qui regnaturus est in te. Ipse est Rex virtutum, & dilectus tuus; *cujus posteriora in pallore auri; sed caput ejus, aurum optimum.*

Psal. 67.

Dan. 2.

Hæc

Hæc pro tua consolatione perpaucis sint dicta. Reliqua verò de Dilecti mutatione promissa, qualiter nunc videlicet apparet, nuncque discurret, sequenti narratione ab ore ejus suscipies & audies.

CAP. XVII. *De responsione dilecti, qua sit ratio recessus sui.*

Colloquuntur anima & Dilectus.

Mirabilia opera tua, & anima mea cognoscat nimis. *Psal. 138.*

A. Quid est Dilecte mi, quia sic fecisti mihi, ut quid me dereliquisti? responde mihi. Reliquisti me, & abiisti. Sed & denuo repedasti. Et in hoc bene fecisti. Si non cito venisses, pæne defecissem.

Sed misertus es mei conscius secretorum meorum. Etenim tristis eram ex recessu tuo, & nunc pro tua reversione consolata sū.

Dic tamen aliquid ad doctrinam meam, quid boni in hoc præ-

Anima
reditu
Dilecti

recreata,
causas a-
bitus in-
quirit.
Luc. 24.

488 SOLILOQUIUM

præstendisti? Quid te iuvat sic discurrere, & me affligere? Ante audire delectat: *Mane nobiscum Domine, quoniã ad vesperas cit?*

Veni, & sede in medio nostrum; quia ecce ego, & alius quidam discipulus, te audire cupimus, & obsecramus, ut doceas nos.

Dic fidenter, quod placuerit; ad me si vis, verba tua converte. Nullum libentius quàm te audio loquentem. Et si quis alius loquitur, propter te, qui in eo loqueris, sermo ejus mihi gratus & audibilis efficitur.

Erunt igitur eloquia tua dulciora mihi super mel & favum, vincunt enim omnem suavitatem verborum. Sonet jam vox tua in auribus meis.

Isaia 63.

2. Intonuit ergo vox Dilecti mei, & dixit: D. Ego qui loquor justitiam. Quis similis mei in consilio & prudentia? Quis fecit mare & aridam? Ego Dominus, formans lucem, & creans tenebras.

Isaia 45.

Quis intravit abyssum, & de profundo eduxit aquas? Ego do-
mi-

minus, scrutans corda & renes. *Psal. 138.*
 Quis cognovit omnia novissima
 & antiqua.

Ego Dominus, qui feci omnia in numero & pondere, & mensura. Ego Creator cœli & terræ, rector omnium sæculorum. *Sap. 11.*

Ego cognitor secretorum, & occultorum revelator. Ego universa complector, & singulorum causas intueor. Ego Deus, & non mutator, apud quem omnium mutabilium stant immutabiliter rationes.

Varia Dei attributa, animæ amanti sæpius expendenda.

Ego Deus omnipotens; cujus potestas insuperabilis. Ego altissimus, cujus altitudo inattingibilis. Ego bonitas, cujus entitas incapabilis.

Ego præsentissimus & secretissimus. Ego intimus, & à sensibus remotissimus.

Ego omnia sine onere porto, cuncta sine dissensione rego. Ego præterita simul & futura, æque intueor ut præsentia.

Ego omnem corporalem pariter & spiritualement excedo creaturam. Ego variis modis nominabi-

490 SOLILOQUIUM
bilis, nulla tamen cogitatione
vere conformabilis.

Ego subito compareo, & mox
dum nascitur, lateo. Vere ego
Deus absconditus, qui mille mo-
dis dispenso vices meas cum a-
mantibus.

3. Et dixi etiam hæc ad aman-
tem animam: Abscondam fa-
ciem meam ab ea modicum: ad
momentum eam relinquam, ut
videam si caste diligit.

Anima
quando
caste di-
ligat:

Multum est caste diligere,
quia hoc est, non propter seipsam
me diligere; non propter ali-
quod temporale commodum, vel
spirituale solatium: sed me so-
lummodo propter me; & sese fi-
naliter propter me; & ob aliud
nihil sperandum à me.

Non nisi
Perfecto-
rum est
sic dili-
gere.

Non est omnium sic me ama-
re: sed est solus perfectissimæ a-
nimæ, hæc prærogativa casti
amoris.

Quæ autem adhuc imperfecta
est, necesse habet frequenter pro-
bari & excitari; ut sciat quan-
tum diligit, & si usque ad con-
temptum sui.

Dixisti enim in corde tuo;
Pro-

Profecto diligo; & idipsum frequenter repetis, quia diligo. Sed non tantum verbis vel cogitationibus credo; etenim te in veritate probabo.

4. Cum præsens sum & blandior; cum devotionem tribuo, aut datam augeo, cum tantum prospera, aut pro maiore parte jucunda præfero, tunc devote dicis: dilecte mi, diligo te. Et bene dicis, Sum enim amabilis valde; & omnia, quæ de me dici aut cogitari possunt, amabilia sunt & dulcia, atque laudabilia in secula.

Blandiē:
tem dili-
gere non
est diffi-
cile.

Sed & in benefactis solum me amare & laudare, quid grande? Nam & peccatores hoc faciunt. Equidem me sæpè benedicunt, cum acceperint, quod male cupiunt. Sed non est speciosa laus in ore peccatoris.

Eccl. 150

Qui ergo propter beneficium aut consolationem me diligit, quid amplius avaro facit? Proficias, proficias, & ad perfectiora ascende.

Pigeat semper, debilem & mollem esse; disce solidum edere

Ii

ci-

492 SOLILOQUIUM
cibum, non lacte parvulorum
diutius vesci.

Transi ad numerum fortium
David, tenentium hastam, & gla-
dium, & clypeum. Tolle crucem,
& sequere me. Festina inter illos
computari, qui diversa gravami-
na, & multa exilii genera, pro me
sciunt portare.

Nimis inclinaris ad consola-
tionem. Probare ergo te volo, &
inclinare ad latus aliud; ut ex-
periaris, quid pati possis, ne tibi
innocens & sancta videaris.

Psal. 77. Mittam super te tribulatio-
nem, & iram, & indignationem,
irmissiōemque per angelos
malos.

En quibus
modis
animas
prias pro-
bare so-
leat Deus.

Alii quæ tua sunt, tollent; a-
lii, quibus indiges, negabunt: A-
lii tibi detrahent; alii in facie re-
sistent. Alii grave jugum impo-
nent; alii ducent, quo tu non vis.
Alii exterius, & alii interius te
affligent. Alii assumuntur ad sta-
tum & honores, tu relinqueris ad
contumelias & labores.

In omnibus his & majoribus
probaberis, ut athleta fortis.
Recedam nec dimittam, quin di-
li.

ligenter te examinem, si in facie mihi benedixeris.

Quod si in toto corde me dilexeris, & in omni tempore nomen meum benedixeris; dignum est ut a modo sponsa voceris, & secretum apud me cubiculum obtineas.

Quod si necdum virgam meam portare sufficis, sed hanc disciplinam minus amabilem censueris, lugens multis diebus absentiam meam, quam affectanter & sedulo petis, mittam tibi baculum meum, ut surgas: & post hæc veniam, & suscitaberis ad pristinam gratiam.

Nolo enim, ut omnino deficias, quia ego amantem me diligo. Et si nondum perfecte diligis, non tamen parvulam contemno: sed curabo ut crescas. Cura est mihi de te, ut bene habeas; nolo ergo, ut de me hæreas.

5. Scio quidem, quantum pati valeas, & ideo tempero vices meas; ne supra id, quam possis sustinere, tenteris & deficias.

Quod si moram fecero, expe-

Sed minime deserere.

* Alias vices.

Et a me usque in diem visitationis. Veniens veniam, & promissioni meæ satisfaciam. Tu autem orationi incumbere, sacræ lectioni intende, & in omnibus patientiam & longanimitatem tene.

Nec enim ignoro, quia interrim in mœrore existis: sed tam subito infirmari, & ab omni spe deficere, quali non essem rediturus, non placet utique mihi. Ubi est fides tua?

*Animæ
desolatæ
viva fide
& spe o-
pus.*

Magna fide opus est tibi in hac parte maxime; quia & si me non vides, videris tamen à me, cui te & omnia tua credere deberes.

Licet namque iudicia mea ignores, dicit tamen firma fides: Bonum est, quicquid disponit & operatur Deus.

Consolor igitur te, quia infirmitas hæc non erit ad mortem, sed pro gloria Dei. Abstuli à te desiderium tuum, & volui tentare fidem & dilectionem tuam.

Feci enim hæc omnia, ut tuam infirmitatem apertius scires, & meam bonitatem magis intelligeres.

Non

Non te bene nosti, sicut & ego novi. Ego te & omnia tua novi, non modo ex tempore, sed ab æterno.

Agnosce ergo, quid ex me tibi veniat; vide quàm pauper ex tuo sis, si quando à me relinqueris. Nondum in vera tui cognitione plene profecisti. Et quia expedit plurimum hoc te scire, volui ut experimento disceres.

Deseritur ad tempus, ut se nosse discat;

Bonum est tibi, quod aliquando desolaris, quod tribularis; quod humiliaris; ut sic propriam manifestius palpes infirmitatē.

Ego novi hanc magis venire ad profectum tuum. Si ex hac prudentior & sollicitior fueris ad singula; quid perdidisti? Arrogans es plerumque, & inscia tui: putans te habere bonum, quod non habes.

6. Deciperis amore proprio; & dum non cogitas datorem, abuteris dato. Ego inebriavi te, sed oblita es, quia de vite mea bonus erat.

Et quid ex seipso; quid ex Deo proficit, agnoscat.

Experire modo te ipsum, agnosce quid virium habeas. Si ex te est, quod habuisti, cur non te-

nuisti? Si nec illud tenere potuisti, cognosce, quia de super accepisti.

Da ergo honorem gratiæ; & confitere, quia sine me nihil potes facere. Considera, quàm necessarius sum tibi, quàm sufficiens & solus potens, in omni bono te confirmare.

Ubi eras, priusquam te vocarem, nisi in peccatis tuis? Et nunc ubi es, nisi quo perduxisti te? Sed & quando tibi bene erat sine me?

7. *A.* Et dixi: Nunquam dulcissime Domine. Tu solus unicus & singularis Dilectus meus, in omnibus & præ omni fidelissimus.

D. Quare igitur cogitasti apud te non recte, ut ires post amatores alienos? Quid tibi displicuit in me? Nunquid gloria mea, aut pulchritudo mea?

A. Verè Domine non est similis tibi in pulchritudine & in gloria, in divitiis & potentia, neque talis in cælo neque in terra.

Psal. 88. Tu es enim solus altissimus super omnem creaturam: *Tui sunt cæli, & tua est terra: orbem ter-*

Indignum
deserto
Creatore
adhærere
creatu-
ræ.

re & plenitudinem ejus tu fundasti.

Multum est, quod creaturis donasti. Ex quibus magna pulchritudo, sapientia, & bonitas tua relucet; sed nihil in comparatione beatæ & gloriosæ præsentiae tuæ. Experientia nunc didici, quia amarum mihi est, vel ad horam te reliquisse.

8. D. Ad me ergo revértere, dicit Dilectus tuus. Satis est, quod hucusque circum curstasti. Disce stabilis esse & mitis, sperans & fidens in me, non tantum in die visitationis, sed abundantius in nocte tentationis.

Ego dimisi te, ut fatigata citius ad me redires; & frustrata exteriori solatio demum intelligeres, quid tibi contulit dilectio mea, quæ toties invitavit te.

Adverte itaque nunc, (quia ratione non caret) quod nonnunquam relinqueris; quod sine affectu manes, quod tædio afficeris, quod tentationibus fatigaris, quod hinc & inde affligeris, quod consilium non invenis, nec auxilium sentis, sed angustiam
stiam

itiam undique & egestatem patieris.

*Animæ
desolatio
non vacat
ratione;*

Ideo relinquo te, ut cognoscas meam præsentiam tibi fore necessariam, non modo in una re, aut in maxima tantum causa; sed in omni profecto actione, in omni loco & tempore, tam mane quàm sero, & ubicumque fueris, ieris, vel steteris.

Sic quidem instrueris solícite ambulare cum Dilecto tuo, & à variis abstinere, offensasque cavere.

*Amor &
fortitudo
ejus hoc
modo patet.*

9. Relinquo te, ut scias quantum diligas me; hoc est, appareat tibi modus dilectionis tuæ. Fortiorem te & beatiorē putabas, quàm eras; sed evidentius patuit, auxilio meo tibi paululum subtracto, quia egens fuisti & misera.

Quomodo cognoscetur dilectio tua, nisi cum manfuite portaveris gravamina?

*Dilectus
enim abscondit
se, ut a
vidius
queratur;*

Interdum te video tepefcentem, sed ut susciteris ad fervorem & quærendi diligentiam, abscondo me ad horam, tanquàm dilectus stans post parietem.

Vi.

Vic
tercitate
rem de
iam si
renon
pare c
An
acquil
studio
quies.
cundu
fit am
thesa
quàm
gemin
missa
Ut
quia
sed p
cum
prop
dire
D
mer
seris
clau
serio

Video & scio omnia; sed exercitatio ad multa utilis, majorem dat sæpè intelligentiam. Etiam si me diligis, utique quærenon tardabis. Si placeo, indagare curabis.

An ignoras, quia laboriose acquisitæ divitiæ, tenentur magis studiose? Cui æque optata requies, sicut fatigato? Cui tam jucundus amor, nisi in quo præcessit amati dolor? Et reinventus thesaurus, nonne bis charior est quàm prius? Duplex gaudium & geminata redit lætitia, de intermissa dilecti præsentia.

Utiliter igitur me subtrahō, quia non dedignando hoc ago, sed pia quadam dispensatione sic cum amantibus ludo. Sufficiat pro præsentia, quia tantillum audire meruisti.

Do autem licentiam toties ad merevertendi, quoties tibi senseris opus esse. Ego nunquam clausi viscera mea humiliter & seriole deprecanti.

Et dul-
cius in-
veniatur.

CAP. XVIII. *De fiducia divina
miserationis.*Colloquuntur Theophilus & Di-
lectus, seu servus & Dominus.

Psal. 85. **D**eus meus, misericordia
Isa. 50. mea: & ideo non sum con-
fusus.

T. Non videatur cuiquam ab-
surdum, si cupiam cum Domino
Deo meo, frequenter celebrare
colloquium: cujus benignitas me
pigrum sæpè trahit & accendit
ad orandum & meditandum, ita
ut ejus non respondere vocibus,
durum mihi sonet & ingratum.

Sed dicet forsitan aliquis con-
tra me: Ergo nec tu times Deum,
cùm sis revera peccator immun-
dus, & vita ipsa indignus. Unde
tibi hæc præsumptio cordis? Et
cùm sis omnium minimus & de-
spectior universis, quid adhuc re
divinis colloquiis ingeris, quem
te ipsum facis?

Psal. 108. 2. Dilecte mi, Domine, respon-
Iob. 9. de pro me, quia os peccatoris ap-
ertum est super me. Si me justifi-
care

care voluero, os meum condem-
nabit me. Et si mundus fuero hoc
ipsum ignoravit anima mea. Tu
scis insipientiam meam, & confu-
sionem meam. Tu loquere, ego
libenter filebo.

D. Et vox Dilecti mei; Ne at-
tendas ad verba exprobrantium
tibi; sed ausculta potius quid di-
xi: *Nō enim veni vocare justos,* *Marc. 2.*
sed peccatores. An non licet mihi
facere, quod volo? Volūtati meæ
quis resistet? Si tibi, quamvis no-
vissimo, benefacere voluero in
modico, quis arguet me de pec-
cato?

Qui sine peccato est, primus
in te lapidem mittat. Si autem &
ipsi peccatores sunt, cur gratiæ
detrahunt? Non tū me elegisti,
sed misericordia mea prævenit
te.

Præclarū
patroci-
niū pec-
catoris
cum Deo
collo-
quentis.

An adhuc aliquis audet mur-
murare contra te, quia accessisti
ad me? Cerrē non est murmur e-
jus contra te, sed aperte contra
me; quia peccatores recipio, &
manduco cum illis. Et quare nō
indicares tibi familiaritatem
meam, quam potius gaudeo ex-
hibere quā retrahere.

3. T. Cui ego; Dilecte Domine, non eis imputetur, sed mihi, & peccatis meis. Non nego, quicquid de me ægre sentitur; fateor & hoc indubie, quia multo plus est quam scitur.

D. Dicit ille; Bonum tibi, quia humiliasti te; sic enim magis semper lucraris, & gratiam meam facilius impetrabis. Propterea tamen non es abjiciendus, quia peccator es & defectuosus, quamquam temetipsum ob id despicerem merito debeas; nec unquam oblivisci, in quantis deliquisti.

Vide Dei
bonita-
tem &
clemen-
tiam.

Sed ne anxie intereas, pensa quam sæpe de peccatoribus facio justos & amicos, humiles eligens, & de se præsumentes relinquens.

Non opus habeo, ut dones mihi aliquid de tuo; sed tantum hoc peto, dilige me corde puro, & sufficit.

T. Cui rursus; Proh pudor mihi, quia non est quicquam in me, unde possit amor tuus erga me incitari.

D. Dicit iterum; Nihil horum attendo, quæ mundus ad placendum

dum offert, nil talium requiro: amor per se satis est; tantum ferueat, mecumque perseueret.

Verumtamen cuius sunt, quæ hominem adornare possunt? Nonne mea sunt omnia, & quæ in corpore & quæ in anima fulgent? Quæ autem mundi sunt, & quæ corpus honestant, parum te implicare debent.

In exci-
tando
peccato-
ris spem
& fidu-
ciam,

Quæ verò ad decorem virtutis pertinent, tua interest, & curare oportet ista, ut placeas coram Deo in lumine viventium.

Iuste tamen te humiliasti, & accusasti tam foris quàm intus, coram vultu maiestatis meæ, confitendo veraciter infirma & dedecora tua, atque profundius ingemiscendo, quia nequaquam dignus es familiaritatis meæ vendicare gratiam vel ad horam, cum sim speculum sine macula; & tu peccator & immundus ab infantia.

Memor ergo esto fragilis conditionis tuæ, & generosæ celsitudinis meæ, sicque cum humili reverentia accede confidenter ad me. Ego enim sum qui

Isaia 43.

deleo iniquitates & peccata, qui
justifico impium, dimittens ei
omnia delicta propter nomen
meum.

4. Non solum hæc confero,
sed adhuc majora misericordiæ
dona præstare paratus sum. Nam
& misereri potius eligo quam
irasci, parcere malens quam pu-
nire.

Verba
piissima
ad ani-
mandum
peccato-
rem.

Sed hoc parum visum est mi-
hi, neque sic contentus sum, ut
post primam gratiam, non adjiciam
secundam, vel tertiam; imo
finem non impono miserationum
meorum; sed neque gratiarum &
beneficiorum meorum dicibilis
est numerus.

Denique post peccatorum ve-
niam, post pœnitentiam & satis-
factionem completam, reddo
plerumque salutaris vultus mei
lætitiâ, infundendo abundan-
tiores Spiritus sancti gratiam.

Et licet adhuc in carne pec-
cator moretur, in meam tamen
illum recipio familiaritatem: ita
ut de perpetratis malis nulla sit
erubescenda jam confusio: sed
magis gratiarum actio, & vox
law;

laudis, quia vetera transierunt, & nova facta sunt omnia.

Tam pius & misericors sum, ut semper paratior sim ad indulgendum, quàm tu ad poenitendum, promptior ad dandum, quàm tu ad rogandum.

O quàm !
promptus
Deus ad
recipien-
dum pec-
catorem.

Quid igitur times? quid trepidas ad finem tantæ pietatis accedere? Et cur te alienares à gratia mea, tam sponte oblata?

Etiam si scires, quod negare proposuissem, non tamen desistere deberes à precando, neque confidentiam exauditionis amittere: sed insuper vehementius instare, donec acciperes.

Infinite sunt enim miserationes meæ, & quod uno tempore negatur, alio tempore poterit pie concedi.

5. Qui scis, si quando convertam ad te faciem meam. & donem tibi desiderium cordis tui? Et quid dicit Propheta de me? *Accedite, inquit, ad eum, & illuminamini, & facies vestra non confundentur.*

Psal. 33.

Ego magis accuso raritatem accessus tui, quàm frequentem

Gratior
Deo pec-
catoris

confiden-
tia; quàm
timida
verecun-
dia.

accessum; & plus timidam vere-
cundiam, quàm promptam veniæ
præsumptionem.

1. Ioan. 2.

De mea bonitate confidere,
rectæ humilitatis & magnæ fidei
est indicium. Hæc dico, ut non
pecces. Quod si peccaveris, non
desperes; sed cito resurgas. Ha-
bes enim adhuc spem & advo-
catum apud Patrem.

Luc. 15.

An expectare vis, ut dignus
fias, priusquam accedas? Et ex te
quando hoc poteris? Si solum
boni & digni, magni & perfecti
viri mihi appropinquare debent,
peccatores & publicani quem
adibunt? Quid ergo Evangelium
dicit? *Et erant, inquit, appropin-
quantes ad Iesum publicani &
peccatores, ut audirent illum.*

Ioan. 7.

Accedant igitur indigni, ut
fiant digni. Accedant mali, & ef-
ficientur boni. Accedant parvi &
imperfecti, ut fiant magni & per-
fecti. Accedant omnes, accedant
singuli, ut accipiant de plenitu-
dine fontis vivi.

Ego sum fons vitæ, qui non
potest exhausti. Qui sitit, veniat
ad me, & bibat. Et qui nihil
ha-

habet , veniat ut gratis emat.

Qui morbidus est, veniat ut sanetur. Qui tepidus est, veniat ut accendatur. Qui timidus est, veniat ut confortetur. Qui tristis est, veniat ut consoletur. Qui aridus est, veniat ut adipe & pinguedine spiritus repleatur. Qui tædio afficitur, veniat ut gaudio recreetur.

Omnium
malorum
& necessi-
tatum
promptis-
simum re-
medium
apud
Deum.

En deliciæ meæ, esse cum filiis hominum. Qui sapientiam concupiscit, veniat ad doctrinam meam. Qui divitias quarit, veniat, ut accipiat æternas & incorruptibiles. Qui honores ambit, veniat, ut hæreditet nomen æternum in cælo.

Prov. 8.

Qui felicitatem desiderat, veniat, ut eam sine timore & periculo possideat. Qui omnium bonorum abundantiam concupiscit, veniat ad me, ut summum, æternum, ac immensum bonum percipiat.

Ego sum, qui omnia temporalia bona præsto : & super temporalia, æterna bona in cælestibus tribuo, Nec promissioni meæ deero, cum adimpleta fuerit

508 SOLILOQUIUM
mandatorum meorum salutaris
observantia. Coronabitur autem
gloriose in cælo, qui legitime
certaverit in hoc mundo.

CAP. XIX. De desiderio divi-
na fruitionis.

Psalm. 23.

Meditatio cordis mei in
conspectu tuo semper.

Meditari
de Dile-
cto unicū
animæ a-
mantis
solatium
in via.

Quid animæ fideli tuavius,
quid jucundius esse potest, quam
devote de Domino Deo dilecto
suo meditari; ut quem clara ac
beatifica visione intueri necdum
valet, saltem per studiosam re-
cordationem, quasi præsentem
sibi faciat.

Contempletur igitur eum per
speculum in ænigmate, quem fa-
cie ad faciem non potest videre.
Scrutetur nihilominus per Scri-
pturas & figuras, quæ in suo
fulgore contemplari non sufficit.
O si studium quærendi faciem
Domini nunquam frigeat, sed
de die in diem magis fervescat!

Inest autem animæ Deum a-
manti incessabilis æstus, ad ejus
visionem perfruendam; quia visio
Dei

Dei

Dei, beatitudo summa & felicitas perfecta est.

Appetit ergo hanc beatitudinem, quatenus totus ejus appetitus, suo conjunctus fini, satietur & quietetur; quoniam nullo præsentis bono poterit unquam contentari.

Nam & crebra experientia didicit, quod quanto longius à cælesti beatitudine erraverit, tanto infelicior est & inquietior; cum nihil in creaturis stabile appareat aut durabile, quo ejus affectus possit mitigari.

2. Redeat ergo ad eum, à quo facta est; & ab illo requirat beatitudinem, unde sumpsit originem. Quoniam quidem, qui creavit animam, ipse est, qui satiat in bonis desiderium ejus.

Nam talem affectum ei indidit, ut eo dempto nullum sit bonum, quo contentetur; nullum gaudium, quo secure fruatur.

Noli ergo hic stare anima mea, quia non est iste locus requiectionis tuæ; sed perge sursum, ascende ad eum, qui te fecit.

Jam enim & ille nuntios mi-

Kk 4

fit,

Non fatiatur anima, nisi obtento fine supremo.

Psal. 102.

Ad quem continuo contendere debet, invitata & excitata à Dilecto

510 SOLILOQUIUM

fit, & invitat ad ascendendum.
Quot desideria æternæ vitæ in-
spirat tot nuncios tibi transmittit,
quibus susceptis. para te ad am-
bulandum. Ambulas, si eum vi-
dere desideras; si ei placere con-
tendis; si inferioribus abrenun-
cias; si ejus amore agis, quicquid
agendum vel dimittendum fue-
rit.

Non enim tu eum prius quæ-
rere posses, nisi & ipse te prius
quæsisset, & sancta in te desideria
suscitasset.

Siquidem languet illa anima,
non amore, sed tædio pernicio-
so, quæ æterni Solis non fuerit ir-
radiata calore.

Sed si austro suaviter flante, &
frigore fuerit resoluta & mæro-
re; tunc mox æstuarè incipit præ
desiderio inspirati luminis, ad
incomprehensæ arcanum divi-
nitatis.

Qui solis
instar ac-
cendit &
recreat
animam:

3. O veri Solis ardor immen-
sus, quot tunc in amante parturis
æstus! Solvis tristitiæ tenebras, &
laboriosas actiones in nihilum
mutas. Longos annos diesque
paupertatis, uno simplici illapso
abunde consolaris. O

O tristium medicina, ô errantium & quærentium fulgida lucerna! Tu jugiter mihi mica; tu mansionem in me para, donec illucescat lux perpetua.

O quàm dulcis & jucunda erit tua præsentia, quando ex sola tenui memoria, tanta prodeunt solatia!

Quàm libenter me possum ad te convertere; quàm liberè omnibus renunciare, ut tua gratia merear consolari!

Non enim difficile erit animæ cupienti tuam cernere faciem, à præsentium se oblectatione nudare, cum jam majorem interius sentiat, aut in proximo sibi largiendam, fiducialiter abs te expectet.

4. Præterea nullus insipienter cogitans putet, quòd tu animam tibi devotam, diu inconsolatam relinques; vel quod parva recipiet charismata gratiæ, pro universis victoriis naturæ; quia nec in qualitate, nec in suavitatis quantitate, poterit unquam tuæ cœlesti consolationi comparari qualiscumque terrena delecta-

tio,

Nec diu
sinit eam
consola-
tionis
exper-
tem.

tio, & undecumque concepta.

Studeas ergo, fidelis anima, talem te exhibere Christo cœlesti Sponso, ut ejus gratia & consolatione digna semper existas; quia per ipsum & in ipso copiosissime reperies, quod te in quavis anxietate positam consoletur.

Idque eo
magis,
quo pro-
pius ad-
hæserit
dilecto.

Quanto frequentius ad ipsum accesseris, ejusque lateri viciniam tuum applicueris, tanto tibi dulcior & jucundior apparebit.

Quod si te subtraxeris, tu sola detrimentum patieris; ille autem in sua pulchritudine permanens, nil triste sentiet nec molestum.

Tu illius bonitate egēs, ille nullius. Ideo tu beator ex ipso fieri potes, ille ex tuo profectu non potest. Solus est, qui sibi sufficit; solus cui nihil addi minuique potest.

Ejus gratia sunt, quæcunque sunt, quæcunque vivunt, sentiunt, & intelligunt. Merito ergo omnia, quæ creata sunt, ipsum laudando benedicunt.

5. O si possem sufficienter eum enarrare tibi & explicare. quàm
li-

libenter id agerem! Sed quod ineffabile est, sicut est, effari prohibetur.

Similiter quod inexcogitabile fertur, nulla cogitatione vel voce vere formatur.

Et cum ita sit, cogita tamen interim humano more de Creatore, habendo memoriam suavitatis ejus pro solatio, donec presentiam vultus sui tibi ostendat in regno.

CAP. XX. De gemitu animæ ex dilatione gloriæ.

Ego dixi in excessu mentis *Psalm. 30.*
mea, projectus sum à facie oculorum tuorum.

Percussum est cor meum intra me, ex dilatione gloriæ tuæ. Loquar ergo, & confabulabor cum amaritudine animæ meæ. Vis amoris tui dicere me compellit, nec patitur tibi aliquid abscondi.

Quid igitur referam? Ecce Deus meus, in pace amaritudo *Isaiæ 38.*
mea amarissima. Qui non intelligit, nescit, quid hæc volunt. Nō

ego, sic, sed scio, & sentio, & id-
eo cantare cum Propheta non
erubesco.

Tibi Domino Deo meo lo-
quor, cui omnia sunt nota, qui &
scire dedisti, & sentire pro bona
voluntate tua; ne fortè plus glo-
rier, aut æstimer aliquid ab
insipiente.

Quod ergo à te accepi, dice-
re possum tibi. Et quid opus est
tibi hoc dicere, cum omnia scias,
nec ullum ex his solatium expe-
ctes? Et quale solatium tibi ve-
niret, qui es consolatio desola-
torum?

Ergo mihi totum prodesse
potest, qui verborum adhuc so-
latio indigeo, ut sermonibus bo-
nis & dulcibus excitem affectum
meum in te, & faciam refrige-
rium aliquod desolatæ animæ
meæ.

Indulge-
re dolori
& gemitibus sua-
ve aman-
ti.

Etenim cum non possum te
videre præsentem, lugebo absen-
tem; quia & hoc amoris est indi-
cium, & dulce satis amanti.

Jam sensus hujus versiculi ap-
parere incipit, quia de anima a-
mante recte scribitur, Quanto
enim

enim ardentius amat, quantoque vehementius æterna desiderat; tanto veracius virtutem hujus verficuli in se vivere sentit.

Non sunt frigida verba, nisi non amanti: nec surda organa, nisi cor obturanti. Scit amans & flagrans anima; & toties intra se concalescit cor ejus, quoties ex amore æternæ pacis cōpungitur.

Ipsa ergo dicit tibi Domino Deo suo; non hominibus, quibus ignota esse cupit.

Et si hominibus aliquando loquitur, hoc tamen foris est, quod illi audiunt: tibi quicquid dicit, intus dicit, & amando magis quàm sonando.

Ecce (ait) in pace amaritudo mea amarissima. Ac si confiteatur: Postquam ad pacem mentis, te largiente, redii, magis mihi grave esse incipit fallax status mundi. Video enim in hac pace, quantum disiungor à summa pace.

Et quidem prius occupata desideriiis terrenis, & variis commota passionibus, plurimum impediēbar ab interioribus meis, &

In pace & tranquillitate mentis homo,

maxime
terrena
fastidit,
cœlestia
appetit.

per consequens à contemplatione cœlestium, pro quibus anxie gemere debui; sed minime potui, quia sensum interni doloris, per incuriam perdidit.

Jam verò sublati inanium cogitationum tumultibus, in pace mentis aliquantulum resideo, & toto cordis desiderio trahor ad superna, & amplius plango, quia bonis cœlestibus non fruor, quàm prius plangebam, cum mundi malis cruciarer.

2. Est ergo amaritudo animæ meæ in hoc mundo degere, sub peccati sarcina incedere. Sed hæc mihi amarissima fit, cum pro posse meo recollectis in unum affectibus, bona jam cordis pace potior, atque totis medullis in amplexus æternæ pacis commoveor; & tamen propter mortalitatis meæ vinculum, apprehendere impediatur.

Ideoque ad te cum gemitu clamare compellor, & dico: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Non sentio gravius onus, quàm diutius peregrinari à te in seculo, quia

Rom. 7.

quia in amore laborans, nullam præter te consolationem requiro.

Evidentissima namque comprobatione didici, non posse animam meam bonis satiari præsentibus, nec veram adipisci beatitudinem, nisi tibi conjuncta cœlestem acceperit mansionem.

Licet enim excessive amet, flagret, & contempletur sita in corpore; insatiabilis tamen perseverat ejus affectus, nisi deposito corpore. Idcirco in adeptione summi boni, & in lumine vultus tui, finis ejus consummatur.

3. O Rex cœli, summe amabilis; ô dilecte mi, pulcherrime, totus desiderabilis. Quando adimplebis me lætitiâ, cum vultu tuo? Quando satiabis omne desiderium meum fonte perenni?

Sitivit in te anima mea, & multipliciter affligitur te non adepto. Quamdiu in terris vivo, & te nondum video, triste est mihi omne quod cerno.

In tantum calefcit cor meum, ut non modo semel, sed sedule in

Anima non satiatur, quousque mortali corpori sociatur.

Suspiria ejus ad summi boni fruitionem.

518 SOLILOQUIUM

in excessu meo dicam: *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei mei?*

Psal. 41.

Crescit adhuc amor, & desiderium amplius ignescit, ita ut flere die noctuque non cessem, dum cogito per singulos dies, ubi est deus meus?

Amanti namque dulce est pro te flere, dum quod desiderat non potest habere: sed oportet utique expectare & carere.

Ex his fletibus magis pascitur & confortatur amans anima, quam si haberet omnia terrena. Nam si illa diligeret, pro te nullatenus fleret.

Lacrymarum fructus.

4. O quam beata & tibi placita fusio talium lacrymarum! siquidem secularium gaudiorum ac temporalium cupiditatum peremptrices sunt, & coelestium consolationum devotæ impetratrices.

Propterea specialium devotorum & solummodo amantium est iste profluvius tam sanctarum lacrymarum.

Duplices lacrymæ; carnales,

Alia ratio lacrymarum his, qui misera necessitate constringun-

guntur. ille, quia morbidus est; & spiritus
iste, quia oppressus est; Alius, quales.
quia injuriam patitur; alius, quia
sue voluntati contrahitur, non-
nunquam lacrymatur,

Sola tu anima devota divini
amoris lacrymas fundis; Pro
damnis autem temporalibus & Quales
causis transitoriis, vero Dei ju- lacrymæ
dicio te submittis & gratias agis. piorum.

Nemo tamen indevotus, ve-
lut insipientem aut impatientem
te judicet, audiens te flentem;
quia lacrymæ istæ non gravant,
sed recreant: non maculant, sed
lavant: nec oculis officiunt, quæ
oculos cordis puriores reddere
consueverunt.

Sentiant alii de te, quod vo-
lunt, non possum ego aliud, nisi
bene de te sentire; nam & consi-
simili opto fletu potari.

5 A. Si (inquit) mecum optas
lacrymari, poteris & consolari.
Utinam esset anima tua pro ani-
ma mea, nunquam ignorares,
quod sentio.

Ego scio, cui credidi, & cer-
tus sum, quia facilius est negare,
cælum & terram esse, quàm Deū
non esse.

Et

Et scio quidem ipsum esse bonum animæ meæ, & nunquam me beatam fieri posse, sine ejus perfecta contemplatione.

Piarum
lacryma-
rum cau-
sa.

Cujus contemplatio quia necdum mihi collata est, neque perpetue firmata, nimirum plango, quod tāta felicitate privor; quod hujus vitæ tenebris involvor; quod propria infirmitate sic gravor, ut lucem illam sufferre non valeam, & quod tam exigui momenti sit, & nebula tectum, quicquid de cœlesti gloria meditor.

Psal. 41.

6. Quapropter planctum sæpè gemino pro cantu; & dum dicitur mihi per singulos dies, *Ubi est Deus tuus?* magis compungitur spiritus meus.

Penso enim suspente; Ubi est bonum meum, & perfectum gaudium cordis mei? Ubi pax & requies vera? Ubi hæc omnia ineffabilia bona, nisi in Deo meo? Et quando his perfungar, nisi ei fine medio fuero conjuncta? Et quando ibi ero? Credo, spero, sed non possideo.

Gemitus
& suspi-

Ubi est ergo Deus meus, quem sic amo, & nondum video, cujus amor

amor me toties vulnerat; absentia contristat; sed & visitatio nonnunquam recreat?

ria ani-
mæ piæ:

Ubi est Deus meus, quem semel vidisse, est omnia didicisse? Ubi est Deus meus, in quem cor meum & caro mea exultare jugiter concupiscit?

Ubi est Deus meus, pro quo tot sustineo labores & dolores? cuius memoria dulcis, sed præsentia charior, omnem repellit de corde necessitatem? Ubi est spes mea, & tota gloria vis mea? Nonne in te Deus meus, salutare vultus mei.

Ostende mihi gloriam tuam, & ne avertas faciem tuam à me, & cessabo conqueri.

Si litigo parum tecum, ne improperes mihi: amor enim vehemens multos mirabiles habet modos. Expectare cogor, & desiderare magis instigor, sicque duellum amabile perseverat.

CAP.

CAP. XXI. De memoria celestis patriæ.

Isal. 15.

Domine dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.

Quàm libenter apud te essem, bene nosti Deus meus: & quàm intime hoc desidero, non possum satis dicere. Non solum hoc peto, cum mihi male est, sed etiam quantumlibet hic mihi bene sit, opto tamen, ut magis mihi tecum esse liceat.

Sed quomodo satisfiet desiderio meo? Hic me esse tædet, & oportet; tecum esse liber, & nondum licet.

Animæ
desideranti patriam,
quodnam solatium
moræ.

Non video, nisi ut patienter dilationem istam feram, & optionem meam tibi resignem.

Quid enim? Mussitare volo, cum sic oportet fieri? Absit. Et multi siquidem Sancti diu se sustinuerunt in hoc seculo, quorum tamen corda erant in cælo.

Quod si meam protendere volueris peregrinationem, parebo etiam, quousque tibi placuerit

rito

rit. Verumtamen, ut complacitior sit in expectatione sua affectus essendi tecum, volo interim aliquid de mansione cœlesti meditari tecum.

Non tamen præsumo vel minima illa penetrare gaudia, quæ præparasti diligentibus te; sed sparsim modicum quid meditabor, unde affectus meus sæpè terrenis pressus & infectus iterum excitetur, & in spem vitæ æternæ subleuetur.

2. O si dies illa illuxisset, quo cœli gaudia me rapuissent! Quàm lætus tunc essem, & quàm felicem me putarem! quam tunc utique in stabili pace beatus essem! Nec opus foret inde aliquid investigare, quando nulla possent secreta latere.

Sed in nocte vita mea versatur; & ideo non mirandum, si caligat oculus meus inter nebulas gloriæ.

Attamen levabo oculos meos à longe prospectans, & salutans sanctam illam civitatem Hierusalem, quæ construitur in cœlis vivis ex lapidibus, Angelis videlicet

Apoc, 21.

licet & hominibus sanctis, plena
semper existens in laude & ca-
nore júbilo, Deum sine fine lau-
dando.

Eia & eia nunc anima mea, as-
sumptis desideriorum pennis
perge fursum, evola à corporeis
sensibus, transmigra à visibilibus
mundi figuris, ad habitaculum
sanctum Dei, ad Hierusalem no-
vam perpetua pace stabilitam,
gloria & honore coronatam, &
omnium bonorum aggregatione
perfectam.

Adum-
bratio
felicita-
tis & glo-
riæ coele-
stis:

3. Ecce mira & ineffabilia,
quæ non licet homini loqui. Sen-
sus non capit, intellectus non
attingit humanus, quàm glorio-
sus sit Deus in sanctis suis, quàm
mirabilis in majestate sua.

Psal. 68

Extende cogitatum tuum us-
que in altissima; dilata deside-
rium tuum in perpetuas æterni-
tates, & dic cum Propheta: *Glo-
riosa dicta sunt de te, Civitas
sancta Dei.*

Ibi, quicquid desideratur, ha-
betur; & quicquid habetur, secu-
re possidetur. Ibi videtur Deus
facie

facie ad faciem clare & sine ænigmate; non raptim nec horamine, sed sine fine lymptide.

Ibi cognoscitur beata & gloriosa Trinitas & inseparabilis unitas, quæ ab omnibus cœli civibus adoratur, laudatur & benedicitur.

Ex conspectu sanctissimæ Trinitatis.

Ibi est ille unicus dilectus singularis, pretiosior cunctis opibus, thesaurus desiderabilis, Dominus meus Jesus Christus, Ecclesiæ Sponsus immortalis, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei à seculo absconditi, sed ipsis Beatis manifesti.

Iesu Christi;

Coloss. 2.

○ quàm jucundi sunt omnes Sancti ante faciem Sancti Sanctorum, qui est causa & origo salutis eorum. Ibi enim non in proverbiiis loquitur eis, sed palam de Patre renunciat eis.

Ipse liber eorum, *Verbum in principio apud Deum*, docens de omnibus, & adimplens omnia, ita ut nihil desit eis in gloria. O felix sempiterna gloria, quæ non est de brevi memoria, sed de præsentia Dei in splendoribus Sanctorum!

4. Ibi

Virginis

4. Ibi est & gloriosissima Mater Dei, perpetua virgo Maria, totam cœlestem curiam perornans specie & pulchritudine sua; quam circumdant & comitantur virginales turmæ, tanquam flores rosarum, & lilia convallium.

Ss. Angelorum.

Ibi sunt Angeli & Archangeli in suis ordinibus positi, divinis laudibus alacriter intenti; quorum alii supremi, alii medii, alii inferiores, secundum tres hierarchias sunt distincti.

Patriarcharum & Prophetarum,

Ibi sunt Patriarchæ & Prophetæ, qui de adventu Christi, Spiritu sancto olim repleti præcinnuerunt; & nunc ipsum Dominum Jesum Christum, regem regum, Deum verum cognoscunt, ac incessabili laude benedicunt.

Jam vident oculi ad oculum redemptorem suum, quem diu expectabant, & toto corde advenire desiderabant.

Apostolorum,

Ibi sunt præclari & omniveneratione dignissimi præcones Christi Apostoli & discipuli Domini, sanctitate & gratia pleni, fundatores Catholicæ fidei; sed nunc devoti intercessores in æterna

terna

terna gloria pro iis, quos in fide genuerunt & instruxerunt.

5. Ibi præcipue fulget venerabilis Baptista Christi Joannes, amicus Sponsi specialis.

S. Ioannis
Baptistæ,
S. Petri,
&c.

Ibi Petrus claviger cœlestis, Paulus Doctor egregius, Andreas, Philippus, Thomas, Jacobus & Joannes, cum cæteris Apostolis & Evangelistis Ecclesiarum columnis. Horum fidem tenere & exemplar imitari, ad vitam æternam est pervenire.

Ibi sunt inclyti Martyres, proprio sanguine purpurati, & in æternum cum Christo beati; quorum licet corpora crudelissime laniarentur, tamen animæ non potuerunt per tormenta à Christo separari.

SS. Martyrum,

Ibi sunt lucidissimi Confessores, qui vitam secularem contemnentes, cœlestes fieri meruerunt.

SS. Confessorum,

Ibi sunt magni gloriosique Doctores, per vitæ sanctæ meritum, altius in Dei contemplatione suspensi, è quibus multi viventem sanctitatis imaginem in suis scripturis reliquerunt.

SS. Doctorum,

Ll

Ibi

SS. Vir-
ginum,
&c.

Ibi sunt juvenes & virgines, senes cum junioribus, nomen Domini assidue colludantes; & quicquid boni ac virtutis unquam gesserunt, divinæ majestati ascribentes, semper grati, semper devoti, semper jucundi, semper & accensi, nec unquam fastidio preffi, sed jugi contemplatione in Deum erecti.

Apoc. 4.

O quam gloriosum est hoc regnum! in quo cum Christo regnant omnes Sancti, amicti stola prima, securique de reliqua. Ibi jam sequuntur Agnum, quocumque ierit; quia nulla separatio ab ipso erit, sed in æternum gaudentes in Domino gaudebunt.

6. Hæc contemplare anima mea, & super omnia visibilia tuâ cogitationem suspende. Vere locus iste sanctus est, & Dominus est in eo. Hic semper pax & gaudium redundant; hic omnium bonorum affluentia, omniumque malorum perpetua carentia.

* Alias
Capere,

O si posses modicum quiddam de ineffabilibus Sanctorum gaudiis rapere, * unde peregrinatio tua aliquantisper consolare.

re.

retur; quia apud me non inuenies *vel Sa-*
nisi labores & dolores, impetus *pere.*
tentationum & luctus seculi.

O si tibi dignetur aliquid in-
spirare superni luminis auctor,
nec vacuam te remittat ad are-
scentes escas meas; sed secundum
divitias superabundantis gratiæ
suæ, ab omnibus materialibus
formis te purificet & evacuet, ac
in abyssum suæ æternæ claritatis
vel raptim inducat.

Utinam ex illo cœlesti fan-
tuario formam & exemplar ve-
ræ sanctitatis, quam imiteris, re-
portes. Meliora sunt enim & ve-
riora exemplaria cœlestium &
confirmatorum, quàm quæ terre-
nis demonstrationibus probantur.

Da mihi, Domine Deus, sape-
re & intelligere, quæ sit Sancto-
rum perfecta felicitas, non ex co-
dicibus inde scriptis, sed per Spi-
ritum sanctum, qui docet de cœ-
lestibus secretis, supra id etiam
quam possit humanus attingere
sensus.

Da & vitam meam multo fer-
uentius ad spiritualiora elevare,
& inter crebra tribulationū pon-
dera,

dera, patientiæ palmam fortiter tenere; donec soluto carnis debito, ad hanc, quam desidero beatitudinem, tua misericordia valeam pervenire.

CAP. XXII. De accessu ad Sanctum Sanctorum Iesum Christum, Regem Angelorum.

Psal. 43. **T**u es ipse rex meus, & Deus meus.

Psal. 41. Exurge anima mea, veni, & ingredi in locum tabernaculis admirabilis, usque ad domum Dei.

Decet namque, ut cæteris omissis, cum supplici reverentia nunc procedas, ad salutandum Dominum nostrum Iesum Christum, Salvatorem ac Redemptorem tuum, qui est caput omnis principatus & potestatis; gaudium & corona Sanctorum omnium; firma spes ac certa expectatio cunctorum fidelium.

Ipse est, qui te fecit & redemit, ipse pro te laboravit, certavit & vicit. Ipse est * advocatus

Tituli, e-
logia, &
beneficia
Christi,
ob quæ
dignus à

tuus, & propitiatio pro peccatis
tuis.

nobis
summe
laudanda.

Ipse est consolator tuus, pro-
visor tuus, & gubernator tuus.
Ipse est unicus & singularis Dile-
ctus tuus, qui pascitur inter lilia,
& inter ubera tua optat com-
morari.

* 1, Ioa. 2.

Quis unquam tibi tanta bona
fecit? Quis tanta charitate te di-
lexit? Ad hunc accede; huic te
præbe, Aperi ei cor tuum, & enu-
mera coram illo, quæcumque diu
celata portasti.

Nemo tibi melius indicabit
nec revelabit, quid spei vel con-
siliis sit gerendum in rebus huma-
nis, quæ tot variatur eventibus.

Apud ipsum vota & desideria
tua, & in ipso consilia tua per-
maneant. Spes hominum frustra,
ipse autem est stabilimentum
pacis.

Tob. 4.

Per ipsum habebis *accessum*
ad Patrem, & ab ipso omnis gra-
tia tibi donatur, & virtus am-
plior infunditur.

Ephes. 2.

2. Sive tristeris, sive gaudeas,
ad ipsum habeas semper recur-
sum. Ipse speculum vitæ, ipse

norma justitiæ. Ipse lux indeficiens animæ, amor pudicitia, & gaudium conscientia.

Propter ipsum faciliter omnia delectabilia contemnes; propter ipsum omnia amara & contraria tolerabiliora erunt, & placebunt tolerata ejus amore.

Rom. II. Denique ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia. Ad ipsum principaliter omnis intentio, omnis actio, sermo, lectio, oratio, meditatio, & speculatio respicere debent. Per ipsum tibi salus datur, & præparatur vita æterna.

Propter ipsum non timebis mori, nec recusabis vivere; quia ejus fidelitati debes credere, nec ejus honori vel amori quicquam præponere. Accede ergo nunc, & gratias age tuo Redemptori.

Gratiarum actio per quam elegans ad Christum Salvatorem.

5. O dulcissime & super omnia amabilissime JESU, sis devotissime salutatus, altissime laudatus, & nunc, & æternaliter ab omni creatura benedictus.

O dignissime Jesu, quid hō-

noris unquam rependam? Aut quam gratiarum actionem reddam tibi, qui mihi infinitas misericordias exhibuisti?

Et si aliquid invenirem, quod tibi donare possem, nonne tuum esset antequam darem? Quid ergo retribuam? Parum vel nihil habeo. Nunquid de nihilo sacrificare possum?

Accipe tamen sacrificium humilitatis, paupertatis, & nihilitatis meæ; & sit totum tibi ascriptum, quicquid mihi impartiri voluisti.

Agnosce
paupertatem
tuam;

Dicant & pro me laudes immensas omnes Angelorum chori, tibi semper assistentes.

Invita omnes
coelites ad
Deum pro
te laudandum;

Dicant, & omnes spiritus Justorum, alta jubilatione id ipsum repetentes.

4. Sed adhuc quid agam, in memoriam & laudem sanctissimi nominis tui? Multa deberem agere, multis teneor & obligor; & vix ad minima sufficio.

Legā igitur de te, Jesu mi dulcissime, scribam de te, cātabo de te, cogitabo de te, loquar de te, ope-

Omnia
tua ad
Christi
gloriam
refero.

operabor pro te, patiar pro te. Exultabo in te, laudabo te, magnificabo te, glorificabo te. Digne adorabo te, quia Deus meus es tu, in quem credidi, quem amavi, quem quæsi, quem semper optavi.

Fac mecum signum in bono, ut videant oculi mei speciosum vultum tuum in cælo. Ad pedes tuos humiliter me prosterno, deprecans obnixe tuam clementiam cum lacrymis, quatenus mihi misericors esse digneris.

Scribe nomen meum in libro vitæ, nec unquam illud deleatur, quod sancta manus tua conscripsit.

5. Ego infelix, & Sanctorum meritis valde dissimilis, de tua superabundanti prærogativa meritorum confidens, imploro, ut saltem inter infirma & extrema Electorum membra, merear computari.

Et in solis
Christi
meritis
spem pone;
ne;

Scio, quia non est talis vita & conversatio mea, ut confidere aliquid de me ipso audeam; sed tota spes & consolatio mea, in pretio pretiosi sanguinis tui con-

con-

cōstat & requiescit, in quo me totaliter pono, & ponendum sentio, cum omnibus quæ egi, deliqui, merui, & omisi.

Vide ergo exiguitatem & indigentiam meam, clementissime Jesu, attende affectum cordis mei, quem ad te gero & habeo; non quia ego dignus sum, sed quia tu benignus es, qui ab indignis non dedignaris tangi & amari.

Bonus
saltem
affectus
infinite
eius Bo-
nitati
gratus
eris.

Terret me impuritas mea; sed iterum me trahit & allicit ad te maxima pietas & humilitas tua; qui non solum homo fieri, sed etiam pro homine peccatore pati, mori & sepeliri, in vera charitate consensisti.

Ideoque ad te confugio, quia nil boni in me invenio. Tu supple pro me, quod minus valet vis mea perficere.

6. Tu desiderium mihi tribuisti, ut te salutarem, laudarem, atque benedicerem; quia spes mea tu es, & portio mea in terra viventium.

Psal. 141.

Desiderium animæ meæ est, esse tecum in regno cœlorum,
sed

sed quia tempus meum nondum est paratum, expectabo te usque ad vesperam.

Cujus memoria nos solatur in hoc exilio:

Interim hæc mihi sit consolatio in loco peregrinationis meæ, quod memor sum nominis tui, & maximæ charitatis tuæ; & quod præsentem te habeo in fide, & sacramentis Ecclesiæ.

Intolerabile mihi profus foret in hoc mundo vivere, nisi spem haberem in te Domine. Non enim consentio cum seculo gaudere; & ne sine consolatione & gaudio manerem, in te statui gaudium meum ponere.

Multum & sæpè errarem, & multum in cogitationibus fluctuarem, nisi te in memoria mea, & in imaginatione mea tenerem.

Eaque præcipue in humanitate ejus excellit.

Et quia divinitatis tuæ altitudinem capere non possum, nec incorpoream veritatem comprehendere sufficio, tutius me ad sanctæ humanitatis tuæ gesta & verba converto; quia hæc cogitans, non omnino à divinitate tua recedo.

Gratias tibi Jesu bone, dulcis & amande, quia frater meus, os
meum,

me
es.
tri
fac
aff
rat
un
nis
fid
C

fe
m
ci
m
ct
pe
q

p
p
m
n
n
ff
q
a

meum, & caro mea fieri dignatus es. Gratias & sanctæ Mariæ Matrituæ, de cujus virginali carne, sacrosancta corporis tui membra assumpsisti; ac mediante anima rationali, perfecte divinitati adunasti, ut ipsa non tantum hominis, sed & Dei Mater digne ac fideliter appelletur.

CAP. XXIII. De processu ad salutandum Virginem gloriosam.

A Stitit regina à dextris tuis, in vestitu deaurato. *

Quamvis nullius sim meriti, sed multorum delictorū conscius mihi, est tamen pergrandis fiducia, passio tua, Domine Jesu, & meritum gloriosæ Virginis sanctæ Mariæ matris tuæ. De qua parumper cogitare nunc libet; & quæso, liceat.

Quis enim ego sum, ut audeam propius accedere, nisi licentia prius postulata? Scio indignitatē meam, in ejus singulari reverētia non debere apparere, quam nimirum Angeli venerantur cum stupore, dicentes: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto mundi, deliciis affluens paradisi?*

Ad bea-

tam Vir-

ginem E-

xercitiū

pulcher-

rimum,

usum sa-

lutatio-

nis An-

gelica e-

legantem

ostendes.

*Psal. 44

Cant. 8.

Agnosce
te indig-
num ad
laudandā
Virginem
Deiparā.

Idcirco, ô prædulcissima Ma-
ria, nequaquam mihi convenit,
tuam gloriam & honorem, tuam
pulchritudinem & magnificen-
tiam considerare; quoniam terra
sum & cinis; imo terra vilior &
cinere; quia peccator sum, & ad
omne malum proclivus.

Tu autem cælo celsior facta,
mundum sub pedibus habes, &
propter honorem Filii tui, omni
honore digna existis & reveren-
tia.

Attamen ineffabilis pietas tua,
quæ omnem cogitatum excedit,
affectum meum ad te sæpè trahit
& allicit; quia tu es utique sola-
men desolatorum, & tu miseris
peccatoribus libens subvenire
consuevisti.

2. Ego quidem omnibus bo-
nis consolationibus & conforta-
tionibus, & maxime gratia Filii
tui me egere sentio; nam me ip-
sum nullatenus juvare sufficio.

Tu autem piissima Mater, si
meam parvitatem dignaris at-
tendere, multis me potes suble-
vare auxiliis, atque uberius
consolationibus inter pressuras
refovere.

Cum

Cum ergo aliqua pressura vel tentatione fuero circumventus, cito mihi & sine trepidatione ad te est recurrendum; quia ibi prior misericordia, ubi amplior redundat gratia.

Quod si forte aliquando libet speculationi excelsæ gloriæ tuæ intendere, atque honorifice ex intimo salutare, longe puriori me oportet corde procedere; nec sine superni luminis ductu mihi expedit proficisci.

Vere non est illi gloria, sed *Vide qua reverentia ad illam accedendum.* digna reddenda confusio, quisquis irreverenter ad tuum præsumperit ostium accedere.

Oportet autem accedentem, summa cum reverentia & humilitate procedere; bona tamen spe sibi juncta, quatenus tua miserante clementia, dignus sit admitti.

3. Humiliter ergo ac reverenter, devotè & confidenter ad te procedo, Gabrielis portans in ore salutationem tibi suppliciter offerendam; quam & inclinato capite ob tui reverentiam, & expansis manibus ob eminentem

M m de

340 SOLILOQUIUM
devotionis affectum, læte præ-
sento, atque eandem centies
millesies, & multo amplius ab om-
nibus cœlestibus spiritibus, pro
me dici peto & exoro. Nam quid
dignius & dulcius pro præsentis
offeram, prorsus ignoro.

Angelice
salutatio-
nis, id
est, Ave
Maria, vis
& ener-
gia.

4. Auscultet nunc sancti nomi-
nis tui pius amator. Cœlum gau-
det, stupet omnis terra, cum di-
co: *Ave Maria.*

Satan fugit, infernus contremi-
scit, cum dico: *Ave Maria.*

Mundus vilescit, caro ama-
rescit, cum dico: *Ave Maria.*

Abscedit tristitia, venit nova
lætitia, cum dico: *Ave Maria.*

Torpor evanescit, cor ex a-
more liquefcit, cum dico: *Ave
Maria.*

Crescit devotio, oritur com-
punctio; spes proficit, augetur
consolatio, cum dico: *Ave Ma-
ria.*

Recreatur animus, & in bono
confortatur æger affectus, cum
dico: *Ave Maria.*

Siquidem tanta est suavitas
hujus benedictæ salutationis, ut
humanis non possit explicari ver-
bis;

bis;

bis ; sed semper manet altior & profundior, quàm omnis creatura indagare sufficiat.

Propterea iterum flecto humiliter genua mea ad te sanctissima virgo Maria, & dico : *Ave Maria, gratia plena.*

Suscipe clementissima Domina mea, sancta Maria, hanc devotissimam salutationem, & me in ea suscipe ; ut aliquid habeam, quod tibi grate placeat, quod mihi fiduciam ad te præstet, quod majorem semper amorem accendat, ac in jugi devotione tui venerandi nominis conservet.

s. Utinam ad satisfaciendum desiderio honorandi & salutandi te ex totis præcordiis meis, omnia membra mea modo verterentur in linguas, & linguæ in igneas voces ; ut modum invenirem glorificandi te Dei genitrix in æternum.

Utinam adhuc pro omnibus peccatis meis, quibus iram merui, & gravissime Filium tuum contristavi, te quoque & omnem exercitum cœli sæpissime inhonoravi & offendi, hanc

Mm a

sua-

En quo affectu utendum hac salutatione:

Hæc imprimis notanda his qui rosarium recitant, ne quoties fre-

quentata
salutatio
fit arida,
& sensu
pietatis
vacua.

542 SOLILOQUIUM

suavissimam Gabrielis salutatio-
nem reddere valeam, tanquam
sanctam & puram orationis ho-
stiam, omnium commissorum
meorum expiaticem.

Utinam quoque, cum nimis
fragilis & labilis sit vita mea, pro
universis excessibus & negligentiis
meis, pro omnibus etiam cogitationibus
vanis, immundis & perversis, omnes beati
spiritus & animæ justorum, purissima devo-
tione & ardentissima deprecatione, dicant
tibi, ô beatissima virgo Maria; ac centup-
liciter in honore tuo altissimam hanc
salutationem replicent; qua Pater, & Filius,
& Spiritus sanctus, te primum per
Angelum suum statuit salutare; quatenus
aliquo modo reperiam incensum dignum,
in odorem suavitatis, qui nihil bonitatis
& dignæ recompensationis in me reperio.

6. Sed & nunc in præsentia
tua prostratus, & sincera devotione
invitatus, atque totus in
veneratione almissui nominis tui
accensus, repræsentō tibi lætiti-
am salutationis istius, quando
Ga-

Ga-

Gabriel Archangelus à Deo missus, secretum thalami tui est ingressus; & flexis reverenter genibus, nova & inaudita à seculo salutatione, tuam virginalem faciem honoravit, & dixit: *Ave* **Luca 1.**
gratia plena, Dominus tecum,
 &c.

Quam ego fidelium more, & aureo si possem ore, ex integro cupio persolvere; atque ut mecum omnes creaturæ pariter loquantur, ex intimis visceribus concupisco: *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui Iesus Christus, Amen.*

7. Hæc est salutatio Angelica, Spiritus sancti institutione formata, tuæ maximæ dignitati & sanctitati congrua.

Hæc est oratio parva verbis, alta mysteriis; brevis sermone, lata virtute; super mel dulcis, & super aurum pretiosa; ore cordis jugiter ruminanda, labiisque puris frequentissime legenda ac repetenda.

Nam verbis paucissimis con-

Insignis
 commen-
 datio sa-
 lutatio-
 nis An-
 gelicæ.

textitur, & in latissimum torrentem cœlestis suavitatis diffunditur.

Sed vœ fastidiosis, vœ indevotis & vagis oratoribus, aurea verba non ponderantibus, nec mellea pocula gustantibus! qui toties dicunt, *Ave Maria*, sine attentione & reverentia.

8. O dulcissima virgo Maria, custodi me à tam gravi negligentia & desidia, & tribue veniam de transacta jam culpa. Ero amodo devotior, ferventior & attentior in dicendo, *Ave Maria*, sive in choro, sive in cella, sive in horto, sive in agro, aut quocumque locorum fuero.

En quid
peten-
dum à
virgine
Deipara.

Et nunc post hæc quid petam à te, Domina mea charissima? Quid melius, quidve utilius, & quid tam necessarium mihi indigno peccatori, nisi ut inveniam gratiam coram te, & dilectissimo Filio tuo?

Peto ergo gratiam Dei, te interveniente & impendente, quæ (teste Angelo) apud Deum plenitudinem gratiæ invenisti.

Nulla charior petitio est, nec
ulla

ulla re plus indigeo, quàm gratia
& misericordia Dei.

Sufficit mihi gratia Dei, cæ-
teris non obtentis. Quid enim est
omnis conatus meus sine illa?
Quid item impossibile, ea assi-
stente & juvante?

Habeo multas & diversas ani-
mi ægritudines, sed divina gratia
efficacissima medicina est contra
omnes passiones: & si dignanter
advenerit, mitigabit universas.

Habeo quoque inopiam spi-
ritualis sapientiæ & scientiæ, sed
divina gratia summa magistra
est, & doctrix cœlestis discipli-
næ, quæ derepente in cunctis ne-
cessariis me sufficit instruere.

Nam ultra necessarium ali-
quid petere, aut præter licitum
aliquid velle scire, hæc ipsa gra-
tia dissuadet, sed humiliari sub-
se, & contentari se, ipsa monet
& docet.

Hanc igitur mihi impetra gra-
tiam, clemens Virgo *Maria*, quæ
tam nobilis est & pretiosa, ut
merito aliud nihil desiderare de-
beam aut petere, quàm gratiam
pro gratia.

Nempe
una Dei
gratia
quæ ho-
mini suf-
ficit ad
omnia.

CAP. XXIV. De consolatione
piissimæ Matris Virginis
Mariæ.

Psal. 44. **D**iffusa est gratia in labiis
tuis.

Eja obsecro tu Domina mea,
vel nunc parum loquere mecum,
sancta Maria. Aperi os tuum in
nomine Filii tui, qui te benedi-
xit in omni gratia spirituali.

Mariæ.

Ego sum (inquit) mater mise-
ricordiæ, plena charitate & dul-
cedine. Ego peccatorum scala,
reorum spes & venia. Ego mee-
storum consolatio, & Sancto-
rum specialis lætitia. Transite ad
me omnes, qui diligitis me, & ab
uberibus consolationum mea-
rum adimplemini, quia pia sum &
misericors omnibus invocanti-
bus me.

Eccl. 24.

Venite omnes iusti & pecca-
tores, rogabo pro vobis Patrem,
rogabo & Filium, ut repropitie-
tur vobis per Spiritum sanctum.

*Invitatio
Beatæ
Virginis*

Omnes invito, omnes expec-
to, omnes venire desidero. Nul-
lum peccatorem despicio; sed
su-

super pœnitente peccatore et-
iam cum Angelis Dei in cœlo, ma-
dulciffi-
magna charitate congaudeo;
quia non perit pretiofus sanguis
filii mei, effufus pro mundo.

Accedite ergo ad me filii ho-
minum; attendite & videte ze-
lum meum pro vobis, ad Deum
Filium meum Iefum Chriftum.

Ecce ego iram ejus in me fu-
fcipiam, placabo illum precibus
fedulis, quem vos offendiffie co-
gnofcitis, convertimini, & veni-
te; agite pœnitentiam, & impe-
trabo vobis indulgentiam.

Ecce ego fto inter cœlum &
terram, inter Deum & peccato-
rem; & ne mundus ifte pereat,
precibus meis obtineo.

Nolite ergo abuti misericor-
dia Dei & mea clementia; fed
omnem cavete offenfam; ne fu-
bito fuper vos redeat indigna-
tio, & intolerabilis vindicta.

Præmoneo filios meos, obfe-
cro dilectos meos: eftote imita-
tores Filii mei, & Matris veftræ.
Recordamini mei, quæ veftri
non poffum oblivifci. Ego enim
fum omnium miferorum mifera-

M m s

trix,

trix, omniumque fidelium piissima advocatrix.

Discipu-
lus.

2. O gratiosissimum verbum, omni cœlesti dulcedine plenum! O vox sublimis de cœlo rorans, suaviter influens, peccatores cōsolans, & justos lætificans! O cœlestis fistula, quàm dulciter resonas in desperata conscientia! Et unde mihi, ut alloquatur me Mater Domini mei?

Benedicta tu Mater sanctissima, & benedictum eloquium oris tui; nam mel & lac sub lingua tua, & odor verborum tuorum super omnia aromata. Anima mea liquefacta est, ut locuta es, ô *Maria.*

Confolatio allata per Virginem quàm suavis & efficax.

Ecce, ut facta est vox consolationis tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio anima mea. Reviviscit namque intra me spiritus meus, & omnia interiora mea gaudio novo perfunduntur, quoniam bona & jucunda per te mihi hodie nuntiata sunt.

Tristis eram, sed nunc gaudeo propter vocem tuam. Vox enim tua dulcis in auribus meis. Gravatus eram & desolatus, sed
nunc

nunc relevatus sum & confortatus.

Misisti enim manum tuam de alto, & tetigisti me, convaluique de infirmitate. Vix loqui poteram; sed nunc libet etiam cantare, & gratias tibi magnifice agere.

Tædebat vivere; sed jam nec mori timeo; quia te advocatam apud Filium sciens, pro mea causa teneo, cuius misericordiæ me commendo ex hac hora, & deinceps omni momento.

Ex quo enim locuta es ad cor desolati orphani tui, repente mutatus sum in melius, & valide interius recreatus.

3. Quodammodo desperatus jacui, sed accessit consolatio tua, meque erexit cum jucunditate, dicens:

Quid est fili, & qui sunt, qui volunt nocere tibi? Noli timere, ego videbo pro te fili mi. Vivo ego, & vivit Filius meus *Iesus* frater tuus, qui est ad dexteram Patris, fidelis utique Pontifex & intercessor pro peccatis tuis.

In ipso summe sperare debes,

Mm 6

quia

SSO SOLILOQUIUM
quia ipse est dator vitæ , & de-
structor mortis. Ex me tempora-
liter incarnatus , ex Patre æter-
naliter genitus , toti mundo in
salutem datus est.

Ecce unde spes & consola-
tio, & per quem fides & victoria.
Sit Jesus & Maria in tua semper
memoria, & non timebis inimici
jacula.

**Discipu-
lus.**

4. O felix hora, quando tri-
bulato cordi meo adesse digna-
ris, ô piissima virgo Maria! O si
esset longior mora , ad audien-
dum verba tua consolatoria;
nam vehementer me accendunt
& afficiunt, quoniam ex intimo
me tangunt & instruunt.

**Aspira-
tiones ad
Beatam
Virgi-
nem sua-
rissimam.**

Beata ubera tua, divina Ma-
ria, quæ nunquam cessant dul-
cissimum consolationis lac flue-
re. Nam præ ubertate gratiæ la-
tentis olim pueri tui dilecti Je-
su, non potes innatam tibi mise-
ricordiam denegare postulanti;
sed gratiam sæpè exhibes, etiam
in multis delinquenti.

O mater summæ pietatis, ma-
ximæ miserationis & charitatis!
O virgo incomparabilis, omni-
bus

bus amabilis & venerabilis ! O genitrix singularis ex te nati Filii Dei; sed & totius Christianitatis mater generalis, ac cuique pro suæ devotionis affectu valde cordialis & specialis.

O virgo virginum, Regina mundi, & Domina Angelorum, trahe me post te, ne jacens maneam sub onere peccatorum. Effunde gratiam, rorem salvificum de cœlis ministra, ut veraciter merear sentire; quòd tu es mater gratiæ, & fons patens misericordiæ.

5. Ego sum mater pulchræ *Maria.*
dilectionis, casti & sancti timoris, piæ allocutionis, & suavissimæ consolationis. Audito ergo nomine meo, exulta in toto corde tuo, inclina reverenter, meque saluta libenter. Nam honorando Matrem, honoras & Filium, qui Deum habet Patrem. Ego enim sum Maria, mater Jesu, & hoc nomen mihi in æternum manebit.

Jesus autem quid? Christus *Elogia*
Filius Dei vivi. Hic est Salvator *Jesu piis*
mundi, Rex cœli & terræ; Do- *sima.*

552 SOLILOQUIUM

minus Angelorum, ac Redemptor fidelium, iudex vivorum & mortuorum. Ipse est spes piorum, consolatio devotorum, pax mansuetorum; divitiæ pauperum, gloria humilium, fortitudo debiliū, via errantium, lumen cæcorum, baculus claudorum, unctio aridorum, levamen oppressorum, juvamen tribulatorum, & omnium bonorum singulare refugium.

Benedic Filium cum Matre, & eris dilectus à Patre. Da ei honorem & gloriam, quoties mihi aliquam exhibueris reverentiam. Ejus gloria mea lætitia, & mea laudatio, ejus est veneratio.

Pone me & Jesum, sicut signaculum super cor tuum; sicut signaculum super brachium tuum. Stans igitur aut sedens, orans aut legens, scribens aut operans; creber in ore; semper autem in corde, *Iesus* versetur & *Maria*.

Discipulus.

6. Eia amen. Serviant tibi omnes populi, tribus, & linguæ, & incurventur ante te omnes creaturæ. Cœlum dicat: *Gaude Maria*; terra respondeat, *Ave in æ-*

ter-

ter.
sim
ma
ti c
Fil
C.
S
qu
m
lig
te
un
tal
m
pi
re
ge
ve
hi
tis
bu

ternum & ultra. Confiteantur
simul omnes sancti nomini tuo
magno, & exultent omnes devo-
ti coram te Agno Jesu Christo,
Filio tuo, Domino nostro.

CAP. XXV. *De reddendis Deo
gratiis, pro acceptis bene-
ficiis.*

S*it nomen Domini benedictum
in secula.*

Psal. 72.

Serviat tibi Domine Deus,
quicquid ago, lego, & scribo; o-
mne quod cogito, dico, & intel-
ligo. A te incipiat, & per te, & in
te, omne opus meum finiatur.

Nota
verba, ad
omnem
actionem
merito u-
surpan-
da.

Quod dedisti, hoc recipere; &
unde flumina exeunt, illuc rever-
tantur. Nunquam melius mihi
manet, nec unquam dulcius sa-
pit, quàm cum totum tibi sincere
retribuo, quicquid rectum à me
geritur aut cogitatur.

Opto gratias agere, sed tunc
veraciter ago, si totum tibi, & ni-
hil mihi dederò, ex omnibus da-
tis & acceptis.

Optimus
gratiarum
actionis
modus.

Quid inquam possum retri-
buere, malus & piger servulus?

Ni-

Nihil est servitium meum, etiam si fecero omne, quod iussisti. propterea ad nihil redactus sum, & in veritate humiliatus.

Psal. 118. Bonum mihi, quia humiliasti me; ut tu solus iustificeris; tu solus lauderis ab omnibus; nec unquam gloriatur in se pulvis vilissimus.

Verum tamen desistere nolo, sed laudare te cupio corde & ore, quia si digne non possum perficere, indignum tamen est omnino silere, nec recognoscere.

Psal. 70. *Laus mea Deus meus tu es, in te cantatio mea semper.*

Gustus
gloriz &
charitatis
Divinz,
fastidium
gignit o-
mnium
tempora-
lium.

2. O qui parum sentiret de gloria tua, & quid est in te gloriari, quam nihil duceret, quicquid de externa blanditur gloria! O qui parum saperet de dulcedine tua, quam cito illi amaresceret omnis delectatio terrena!

O quantum ferveret, qui parvam scintillam charitatis tuæ haberet? Nam omnia libentissime contemneret, ut tuo amori inhaerere liceret. Et vere totum illi suave ac leve esset, quicquid pro amore tuo agere, vel pati posset.

O quan-

O quantum exultaret, quàm vehementer post te curreret, memor omnium bonorum tuorum ! Nil charius quæreret, nil beatius possideret, nil sequeretur avidius, quàm quod amori tuo serviret.

Amanti
Deum omnia sua-
via & le-
via.

Etenim amando onus non sentiret; quia amor omnia onera portaret. Et ideo, qui de onere conqueruntur, exiguos se in amore testantur.

Ex amore tibi servire, jucundissimum est, & laborum solamen. Amor non respicit ad proprium commodum, nec veretur pati incommodum, sed tunc quærit in omnibus beneplacitum.

3. O quàm dulcis res est amor tuus, Christe ! quàm bene sonat, quàm suaviter intrat, quàm fortiter tenet & stringit ! Utinam me servituti tuæ perpetuæ obliget, totaliter capiat, totaliter sibi subjiciat, & proprium tuum me tibi faciat.

Tunc enim maxime liber sum, cum ab amore tuo captus sum, & omni proprietate privatus & a-
lie-

356 SOLILOQUIUM
lienatus. Servus tuus ego sum
Domine; tuus, inquam, quia emi-
stime.

**Christus
nos sibi
servos
sanguine
suo ac-
quisivit.**

Libenter sum tuus, & non pu-
det me proprium tuum esse. No-
lo mei ipsius esse; tu juvas, ut pos-
sim ab omni proprietate libera-
ri.

Tu conflagra & accende, fuscita
ignificulum, & aestuabit cor meum,
fietq; purum, clarum & amœnum;
quia amor tuus fugat omne vi-
tium, & consumit omne pecca-
tum. Tu tene amoris vinculum,
& stabit meum pauperculum
servitium.

4. Nec ignoro, quia nihil tibi
confert meum servitium; sed mi-
hi tamen proficit, si ago, quod ti-
bi gratum esse novi. Utinam fa-
ciam, & non sileam; dicam, & non
abscondam opera tua.

**Dei be-
neficiorum
in nos im-
mensitas.**

Quando enim digne sufficiam
excogitare omnia illa beneficia,
quæ mihi indigno contulisti?
Magnam misericordiam Domi-
ne cum servo tuo fecisti, sed ego
proh dolor, non retribuui grates,
sicut digne meruisti.

Ideoque me tenent poenæ &
do-

dolores cordis, quia non possum respondere beneficiis tuis, tam multis, & tam magnis. Utinam vel semel digne & integre, pro omnibus his quàm tibi regratiari.

Sed in quo nihil est, quid de illo exire potest? Vas namque vacuum, nil habet ad propinandum. Quid ergo faciam? Dare me aliquid oportet, quia vacuum apparere coram te non licet; nam & omnis ingratus tibi displicet.

S. O si haberem aliquid in toto mundo, quod tibi darem, & gratum foret oculis tuis! Quid vis habere dilecte Domine? Bonorum meorum utique non e-

Psal. 31.

ges. Cur ergo exigis à me datum? Nemo ditior te, & adhuc aliquid postulas à me?

D. Volo (inquis) totum habere. Nam tibi hoc expedit, si vis gratiam meam mereri. Ego dabo gratiam, & tu reddes gratiam, & sic tenebimus pariter jugem charitatem. Da te mihi, & totum dedisti.

*Reddens
grates
Deus ad-
dit gra-
tiam.*

○ Jesu fons omnis boni, fons
vitæ,

558 SOLILOQUIUM
vitæ, fons gratiæ, fons dulcedi-
nis, fons æternæ sapientiæ, in-
funde nunc (piissime) donum
cœlestis gratiæ, & doce me tibi
semper gratias agere, & me ipsum
ante omnia tibi dare; quia hoc est
charissimum, quod possum tri-
buere.

Sentio hoc, & consentio. Ac-
cipe me, ecce tuus sum totus, &
omnia mea tua sunt.

Unum est, quod non possum
tribuere tibi. Quid hoc? Pecca-
tum meum, quod mihi proprium
est, & ideo tibi imputandum
non est. Meum est peccatum, &
omnis defectus in me reperibilis,
mihi soli attribuendus; tibi au-
tem gloria & gratiarum actio,
pro omnibus beneficiis tuis.

6. Sed jam ad memoranda
beneficia tua, ex multis pauca
mihi recolligo, & quæ amplius
movent & eminent. Nam omnia
perscrutari, nec tempus patitur,
nec cogitatio prævalet.

Excedit enim numerositas
modum, & magnitudo obruit
sensum; sed & dignitas non ha-
bet pretium. Nam emi non pos-
sunt,

funt
pro
tur.
auf
tibi
om
tion
sup
cun
tua
cor
ciu
tur
ego
du
par
vo
ni
be
ad
sap
&
na
vi
tu
or
co

sunt, quia gratis dantur; & ideo pro eis tantum grates requiruntur, alioquin ab ingrato omnia auferentur.

7. Primum igitur gratias ago tibi Domino Deo meo creatori omnium, quod me hominem rationalem dignatus es creare; & super opera manuum tuarum, secundum animam ad imaginem tuam & similitudinem factam constituere.

Magnum & primum beneficium, gratuita bonitate donatum mihi. Neque enim me ipsum ego feci, sed tu me fecisti, introducens me in orbem terræ per parentes, quos tibi in hoc servire voluisti. Et ecce melior sum omni corpore, prælatus omnibus bestiis & volatilibus cœli; quia ad imaginem Dei factus, æternæ sapientiæ capax, lucis increatæ & veritatis incommutabilis sum naturaliter particeps.

Pro omni igitur quod sum, vivo, & sapio, gratias tibi perpetuas refero; optans & petens ut omnes simul creaturæ, quæ in cœlo sunt & in terra, nomen tuum

Gratias
age primo
pro beneficio
creationis;

Qua te
hominem
condidit,

560 SŌLILŌQUIUM
tuum laudent admirabile & su-
perexaltatum in secula.

Benedico te Pater & Domine
cœli & terræ, qui omnia creasti
ex nihilo, per unigenitum Fi-
lium tuum in Spiritu sancto.

Psal. 144

Ex pura & libera voluntate,
non aliqua necessitate creasti o-
mnia, ut notam faceres filiis ho-
minum potentiam tuam; & mun-
dum hunc visibilem optime di-
sposuisti, per invisibilem sapien-
tiam tibi coæternam.

**Et omnes
Creatu-
ras in u-
sum ho-
minis.**

Benedicant te omnes creatu-
ræ tuæ, tibi in cunctis subjectæ,
& humano generi ad ministe-
rium conditæ. Nam te jubente,
cœlum pluvias congruis dat
temporibus, & terra fructus af-
fert plurimos,

Lucent sol & luna clare super
terram; stellæ gyraunt noctibus
per ordinem. Fontes scatent,
fluunt rivi, natant in undis pisces
generis diversi.

Volant, cantant aves cœli;
saliunt in montibus capræ, hin-
nuli & cervi. Oves & jumenta ad
bona gaudent pascua, currunt
per nemora diversa animalia.

Pra;

P
omn
ctus
pera
lia n
8
exh
nati
pret
utiq
C
pus
sum
sing
ruit
cere
ti fu
doc
lute
dili
I
tur
cor
mit
tra
do
nin
do

Prata virent, campi florent, & omnia ligna silvarum ramos fructusque producant. Hæc sunt opera tua Deus, qui facis mirabilia magna solus.

8. Secundum beneficium mihi exhibitum est mysterium Incarnationis, opus Redemptionis, & pretium salutis nostræ; fructus utique passionis tuæ & mortis.

O magnum pietatis opus, opus excellentissimæ charitatis, summæ humilitatis, & patientiæ singularis! Hoc homo non meruit, hoc Angelorum nullus facere potuit; hoc Prophetæ mirati sunt; hoc Apostoli viderunt & docuerunt; hoc fideles omnes susceperunt; hoc maxime electi diligunt & recolunt.

Hoc beneficium bene cogitatum excitat desideria, inflammat corda, nutrit devotionem, illuminat mentem, purgat affectum; trahit ad cælum, retrahit à mundo, ducit ad Christum, & unit animam Christo.

Superabundat donum istud dono priori: unus tamen, qui
utrum-

2. Gratias age pro mysterio Incarnationis; seu beneficio Redemptionis.

utrumque dedit & fecit, Jesus Christus, Dominus Deus noster. Nihil enim mihi nasci profuit in mundo, nisi & redimi profuisset dato sanguinis pretio.

Quod excellen-
tius est
priori.

Subvenit ergo mihi gratia, excrevit divina misericordia, & facta est copiosa redemptio; nam vitiata natura, absque Creatoris non potuit reparari auxilio.

O Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, ut damnatum servum redimeres, Filium tradidisti! O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quam explicare non valet mens humana, nec angelica ratio!

9. O dulcissime Jesu, principium nostræ salutis & finis; tu solus nosti, qui solus potuisti conferre opem miseris & damnatis. Nam in humillima & abjecta forma servi, apparere dignatus es hominibus, & pro mortalibus vermiculis sententiam diræ mortis, sola miserante charitate, libentissime suscepisti.

O Jesu, fons bonitatis & pietatis, lux lucis æternæ, & speculum sine macula Dei majestatis,

accende cor meum meditatione hujus ineffabilis beneficii, quod mihi & toti mundo exhibere voluisti.

Generale quidem hoc beneficium, sicut & primum, omnibus sufficiens ad salutem, sed non in omnibus tamen efficiens fructum, propter multorum infidelitatem & malitiam. Electis autem omnibus salutare est & proficuum, propter quos omnia creata sunt; & per te, Jesu Christe, recreata.

O bone Jesu, quanta nobis beneficia in humanitate tua præstitisti! Factus es frater noster & caro nostra, ut Filii Dei computaremur, & per te accessum haberemus ad Patrem, cuius offensam placare nemo dignus fuit nisi tu, de quo ipse ait: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui.*

Felix anima, quæ sacramenta nostræ redemptionis studiose recolit, affectuose diligit, digne veneratur, & pro omnibus tibi gratias agit, ac tuo consilio plus quam suo sensui credit.

Nn

Nam

Sed non
in omni-
bus effi-
cax;

Matt. 3.
v. 17.

Nec hu-
mana sa-
pientia
capien-
dum, sed
fide.

Nam hoc mysterium non est quisquam idoneus per se investigare, nec humana attingitur sapientia: sed fidei potius firmitate ac puri cordis intuitu desuper illustrato. Beatus, qui meretur accipere per gratiam, quod mundi sapientes non potuerunt cognoscere per naturam.

O Jesu Sapientia Patris, fac me intelligere in luce fidei hoc magnum & mirabile mysterium tuæ incarnationis. Quia in illo totius nostræ salutis latet dulcedo, abundat maxima charitas, & inscrutabilis sapientiæ tuæ plenitudo coruscat.

Proficiat servus tuus per augmenta virtutum, & bonarum studia actionum, ac magis magisque in hoc memoriali incarnationis arcano, cum sacræ passionis profundo instruat, atque totus in tua intima pertrahatur.

Profunda admodum abyssus, & divinū quoddam pelagus tantæ charitatis, tantæq; dignationis exhibitio; quod transnari non potest; in quo natant & renatant spirituales pisces, parvi & magni, quos intra rete fidei cepisti.

10. Maneat igitur in recordatione mea tanta charitas & dulcedo, tanta humilitas & mansuetudo; & in omni orationis sacrificio ac meditationis exercitio, occurrat & immisceatur aliquid de Incarnationis Passionisque mysterio, tanquam lucidissimum thus, & suavissimum ballamum in odorem suavitatis, Deo Patri offerendum.

Dicant nunc mecum, qui redempti sunt à Domino, quos redemit de manu inimici, canticum divinæ laudis; & hymnum mentalis jubilationis, cum gratiarum actione persolvant. Et omnes Angeli stantes in circuitu throni, procidant in facies suas, & adorent Agnum Dei, qui abstulit peccata mundi, dicentes:

Te decet laus, & honor, Domine. Benedictio & claritas, gratiarum actio & vox laudis, fortitudo & imperium, majestas & sapientia, tibi Domino Deo nostro Jesu Christo, in secula seculorum. Amen.

11. Tertium beneficium prioribus non inferius, est gratia ju-

Vnde iugiter, eius meminisse par est;

Et electos omnes simul ad Dei laudē provocare.

3. Gratias age pro

beneficio
Iustifica-
tionis.

Iustificationis : qua me clementer ad conversionem & vitæ emendationem traxisti; donans pœnitentiam peccatorum, sp̄e veniæ, & propositum bene agendi, ac in perpetuum tibi serviendi.

Hoc clare considerans beatus Paulus, adhortatur discipulos suos, ne tanti beneficii sint ingrati; sed ut memores cœlestis gratiæ, dignas supernæ vocationi laudes studeant referre. *Videte*

2. Cor. 1.

(inquit) vocationem vestram, fratres; quia non multi sapientes, non multi potentes; sed quæ infirma sunt mundi, elegit Deus.

Sed quantum id sit serio expe-
pende;

In me hæc considero, qui contemptibilis & inutilis huic mundo, tua sancta vocatione ereptus sum de ipsius naufragio; & ad serviendum tibi, etiam tuo merui sociari collegio. At ne retro iterum abirem, voto me sponte constrinxi. Quod utique non meis meritis, sed tuæ deputo providentiæ.

De quo te magnifice laudo & benedico : quia dignatus es me vocare per gratiam, dans mihi voluntatem bonam, & abiciens à me peccatorum sarcinam,

Nam & suavi jugo tuo me sub-
jecisti, emolliens mentem meam
iunctione Spiritus tui, quæ mun-
dus nescit, nec videt, nec sapit.
Custodi hanc voluntatem, mise-
ricors Domine, insuper adauge
dona gratiæ, quamdiu sum in hac
visibili luce.

Sentio vocationem istam ma-
gnum esse beneficium, quod non
omnibus datur, sed quibus para-
tum est à Patre, quia *non est vo-
lentis neque currentis, sed mise-
rentis Dei*, ut omne os loquens
inania obstruatur, & totus homo
tibi subjectus sit, & non gloriatur
omnis caro in conspectu tuo, nec
sibi quicquã deputet de propriis
meritis vel operibus bonis.

Nam si secundùm justitiam me-
cum agere voluisses, jam deputa-
tus essem cum iis, qui in inferno
sunt. Sed pepercit mihi pietas tua
Domine, atque locum tribuisti
indulgentiæ, ne similis fierem fi-
lio perditionis æternæ.

Magnas igitur tibi teneor lau-
des reddere, pro tam magnifico
beneficio, & utinam dignis re-
spondeam vocibus & moribus,

Nn 3

cum-

Et magni;
ut parast,
& stima.

Rom. 9.

I. Cor. 1.

cunctis vitæ meæ temporibus;

Atque in
gratiarū
actionem
offer om-
ne obse-
quium
tuum;

Obsecro autem, ut pro gratia-
rum actione acceptes meum pau-
perculum obsequium, quo tibi
servire cupio, & ex charitate de-
beo, & ut debitum servitutis meæ
radicaliter procedat, ac finaliter
tendat ad tuum beneplacitum &
honorem, nec unquam cor meū
à tua dilectione avertatur, sed a-
nima mea & corpus meum pari-
ter vigeant & perseverent in san-
ctissimo servitio tuo, quamdiu
spiritus est in visceribus meis, &
compos mei ipse sum, & tui re-
cordari possum.

Constans-
que pro-
positum
Deo ser-
viendi
perpe-
tuo;

Nunquam cesset laus tua ex o-
re meo, & abundantia benefacto-
rum tuorum non recedat de cor-
de meo. Quod si servus tuus mul-
tis annis vixerit, dato etiā quòd
centum & mille annis esset vi-
cturus, non erit propterea tepi-
dus, vel perterritus in humilitate
& subjectione tibi famulari, sed
ita devote & voluntarie tibi in
omnibus deserviam, sicut ea hora
& die, quando primum cor meū
à te admonitum est & confirma-
tum, ut te Dominum solum pura
& integra mente sequeretur.

alic
into
tio
por
gre
juv

tate
vo
nor
just
adh
mi
nu
tri
tib
tial
dic
gar
tū,

pu
à te
qu
mi

&
nil
inf

Nec huic proposito obstabit aliqua infirmitas seu adversitas intercurrentes, sed sicut nunc sentio, & te Deo meo audiente, propono; ita quoque quod semel egressum est de labiis meis, te adjuvante cupio adimplere.

Sin verò per aliquam fragilitatem, vel quamlibet culpam hæc voluntas fuerit confracta, (quia non est homo super terram sic justus, qui vivat, & non peccet) adhuc non diffidam, nec te dimittam, sed mox incurvabo genua cordis mei, cum multa contritione & lacrymis, offerendo tibi tristem & sauciam conscientiam meam, ad sanandum eam medicamento gratiæ tuæ, & ad alligandum multo fortius propositum, quam antea fuerat constitutum.

Non me pœnitebit boni incipui, imo gratias agam; quia hoc à te vel semel merui suscipere, quod tibi consensu æternaliter militare.

Potens es autem omnipotens & misericors Domine, qui me de nihilo creasti, quique hominis infirmitatem & casum ab initio

1. Par. 6.

Etiam post lapsum resurgendo;

Idque de divina pietate sperando.

prænoſti, omnia commiſſa mea mihi benigniſſime dimittere, ac inſtaurare omiſſa, perdita reſtituere, livida curare, ſordida mūdare, tenebroſa illuminare, tumida inclinare, extincta reaccendere, contracta reædificare, neglecta recuperare, prava corrigere, aſpera complanare, curioſa reſtringere, vaga colligere, inordinata componere; ac totum ſtatum mentis meæ in melius commutare; ita ut jã nil deſit de priori propoſito, ſed jam omnis occaſio mali cooperetur mihi in melius, tibi humiliter proſtrato.

Offer etiam totius Eccleſiæ laudes;

Hæc eſt mutatio dexteræ Excelsi; hæc eſt viſitatio cœleſtis, hæc eſt multiplex collatio divinæ pietatis.

12. Accipe etiam pro gratiarum actione, cuncta ſanctæ Eccleſiæ devota ſervitia, cū unanimi concentu totius cœleſtis curiæ.

Et omnes Sancti ab origine mundi, qui per gratiam tuam illuminati ſunt & vocati; omnes quoque fideles & Chriſtiani, in omni populo, & tribu, & lingua, & natione, qui uſque hodie ſunt, & ante nos fuerunt, & poſt nos

erunt, pariter celebrent & col-
laudent dulcissimum atque glo-
riosissimum nomen tuum, quod
est super omne nomen benedi-
ctum.

Dicant iterum & revocent cū
ingenti gaudio laudes universas,
tuo nomini digne dicendas, tot
utique vicibus, quot cœlum stel-
las, quot mare pisces, quot gra-
mina tellus, quotque biblia con-
tinent apices.

Et cū istud totum fecerint,
& pro me suppliciter dixerint,
tunc adhuc confitebor tibi, quia
necdum satisfactum est ineffabili
laudi nominis tui, quod totis vi-
ribus cupio laudare & omnimo-
do superexaltare; quousque ad
illas perveniam curiales laudes,
quas modò non possunt attinge-
re nec profequi mortalium ho-
minum voces.

13. Vides nunc, anima mea,
magnitudinem & pretiositatem
beneficiorum Creatoris ac Re-
demptoris Domini Dei tui, cui
ad regratiandum non sufficit o-
mnis creatura, quam ipse in lau-
dem & gloriam sui æterni bene-
dicti nominis condidit, qui nul-

Nequē sic
tamen
debite
satisfa-
ctum pu-
ta.

572 SOLILOQUIUM
lius utique gloriæ eget ; sed sibi
soli ipse solus sufficit, sua gloria
est, ipse qui est.

Matth. 2

*Beneficia
Dei tri-
plicia,*

Ecce præ multitudine benefi-
ciorum ejus , non potui cuncta
ante oculos tuos reducere, sed e-
legi ex grandi copia tria munera
pretiosa, quemadmodum Magi
Domino oblaturi fecerunt , in
quibus placuit penè uniuersa
concludere.

Nam omne beneficium, si di-
ligenter advertis, aut est naturæ,
aut gratiæ, aut superexcellentiæ:
& quodcumque aliud est , satis
conuenienter ad aliquod horum
trium habet referri. In Creatio-
ne habes beneficium naturæ ; in
Redemptione beneficium super-
excellentiæ; in Justificatione do-
num considera gratiæ.

Pro quibus omnibus & singu-
lis gloria tibi sit sancta Trinitas,
æqualis, una Deitas, & ante om-
nia secula, & nunc, & in perpe-
tuum, Amen.

Finis Soliloquii Animi.

THOMÆ